
NAZIONALE
R. BIBLIOTECA
CENTRALE V. E. II
8
50 A
12
ROMA





THESAVRI SACRORVM RITVVM

EPITOME,

Selecta quæque, notatu, dignissima, ex intimis Rubricarum, & Animaduersionum, Bartholomæi Gauanti, in Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani medullis decerpta continens.

Adiectis quibusdam Notulis ad pleniorem earundem intelligentiam.

OPERA
P. CLAVDII ARNAVD.
Aquensis, Congregationis Oratorij Domini Nostri IESV CHRISTI Presbyteri.





VENETIIS, M. DC.LXII

Apud Nicolaum Pezzana.
Superiorum Permissu.

AD BENIGNVM Lectorem.



INter per multos, qui de ſacris ritibus, ad ſacroſanctum Miſſę ſacrificium celebrã-dum,& horas Canonicas debito modo perſoluendas, attinentibus, ſcripſerunt; nouiſſimus omnium Gauantus, rem hanc integrè pertractauit, quod hactenus nemo. Sed quia cuiuſque ritus originem indicare voluit,& cauſas tum hiſtoricas, tum myſticas recenſere; id circò opus eius magnum volumen excreuit: quod vt occupationibus viris parũ commodum, ſic & ſegnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optarunt plurimi de Rep. Eccleſiaſtica optimè meriti, vt breuiori volumine (quoad fieri poſſet) ea omnia comprǣhenderentur ſummatim, quæ ſcitu digniſſima in toto Gauanti opere continentur: & ea

A D. BENIGNVM Lectorem.

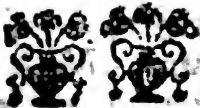


INter per multos, qui de ſacris ritibus, ad ſacroſanctum Miſſę ſacrificium celebrā-dum, & horas Canonicas debito modo perſoluendas, attinentibus, ſcripſerunt; nouiſſimus omnium Gauantus, rem hanc integrè pertractauit, quod hactenus nemo. Sed quia cuiuſque ritus originem indicare voluit, & cauſas tum hiſtoricas, tum myſticas recenſere; idcircò opus eius magnum volumen excreuit: quod vt occupationibus viris parũ commodum, ſic & ſegnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optarunt plurimi de Rep. Eccleſiaſtica optimè meriti, vt breuiori volumine (quoad fieri poſſet) ea omnia compræhenderentur ſummatim, quæ ſcitu digniſſima in toto Gauanti opere continentur: & ea

præſertim quæ videntur ſufficere ad Communionem Sacerdotum instructionem, & ad integram tum Miſsæ, tum Horarum Canonicarum diſciplinam perdiſcendam. Negotium hoc, etſi per arduũ, proprio motu aggreſſi, ſuadentib. magnæ pietatis, & authoritatis viris, queis non obtemperare non potuimus proſecuti, tandem adoptatum finem Deo iuuante perduximus. Totius autem operis ordo is eſt, vt à Miſſa ordiamur, tamquam à nobiliori parte, deinde ad Horas Canonicas progrediamur, vna & eadẽ methodo, incipiendo a rubricis generalibus, deinde pertractandos ritus: tum defectus; vltimò verò rubricas particulares; tã per Miſſale, quam per Breuiarium vndequaq; ſparſas. Et ne eximij huius viri cuius lucubrationes Epitomandas ſuſcepimus authoritatẽ paruipendas, te monitũ volumus nihil Religioſiſſimũ virum exhibere, ad praxim regendum, quod non ex limpidiſſimis fontib. hauſerit, nempe vel ex antiquioribus libris Miſſalibus Vaticanis manuſcriptis, vel ex decretis Sac. Rituum Romanæ Congreg.
vel

vel ex regulis quæ datæ sunt ab ijs, qui Clementis, & Vrbani Octauorũ auctoritate, recognitioni Missalis, & Breuiarij præfuerunt. Quod ad nos attinet pauca adiecimus, ad pleniorem eorũ quæ tractabamus intelligentia; quæ notis consequentibus adhibitis distinguẽda censuimus quæ vero scitu digniora inter alia animaduertimus, charactere Italico secernenda iudicauimus. Moneberis insuper quod S Rituũ Congregat. annuente S. D. Nostro Vrbano, renouãdo decreta aliàs facta, mandat in omnibus, & per omnia, & ab omnibus, seruari rubricas Missalis, & Breuiarij Romani, non obstante quocumq; prætextu, aut contraria consuetudine, quam abusum esse declarat. Videãt igitur qui Romano vtuntur Missali, & Breu. ne ex negligentia, vel inconsideratione obligationis contractæ, præscriptos in ijsdem Missali, & Breu. Ritus, aut mutare, aut omittere, pro arbitrio præsumant. Id. n. pugnat, & contra prædictum decretum, & contra Bullas Pij Quinti initio, Breuiarij, & Missalis Romani positas quibus clarissimè declarat, nihil

vnquam ijs addendum, detrahendum, aut aliquo modo immutandum. Te autem hortamur (Lector beneuole) vt si quid huic nostro operi mancum, aut mutilum animaduerteris, suppleas, meliora suppeditans; si quid absonum repereris, emendes; si quid verò gratum aut vtile, eo vtaris, & pro nobis peccari non dedigneris.



OPVS

OPVS HOC

integrum in duos tractatus quadripartitos diuidimus, quorum prior Missalis leges: posterior verò Breuiarij Rubricas continet.

Tractatus Primus.

TRactatus primus in quatuor partes diuiditur. Prima pars, generales Missalis Rubricas complectitur. 2. Ritum seruandum in celebratione Missæ. 3. Defectibus circa Missam occurrentibus adhibet remedia. 4. Rubricas proprias continet.

Pars Prima.

PArs prima, generales Missalis rubricas primi ordinis, viginti titulis perstringit: Rubricæ autem generales complectũtur ea quæ generatim accidunt Missæ, & ea sex sunt. 1. Concordantia cum officio. 2 Discordantia ab eodem. 3. Commemoratio vt in eodem. 4. Ordo tum partium Missæ, tum missarum

inter ſe. 5. Varietas tẽporis, vocis, & ſitus corporis 6. Apparatus Sacerdotũ & altaris. De cõcordantia cũ officio agitur in primis tribus titulis. Ad diſcordantiã, ſpectant tituli tres ſequẽtes. De commem. habes in tit. 7. Ordo partiũ miſſæ patet ab 8. uſque ad 13. Miſſarũ vero inter ſe titlo 14. Varietas temporis, traditur titulo 15. Vocis, titulo 16. Situs corporis, tit. 17. Quæ attinent ad apparatum, tit. 18. 19. & 20. doceberis.

De Duplici. Tit. 1.

MIſſa quæ quotidie dicitur vel ſecundùm ordinem officij vel extra ordinẽ: ſecundum ordinẽ, ſi conformiter cum officio, extra ordinem ſi miſſa ſit votiua, vel pro defunctis; dicitur de duplici quandocumque officium eſt duplex.

De ſemiduplici, & ſimplici. Tit. 2.

MIſſa de ſemiduplici dicitur infra octauas, in Dominicis, & quandocumque officium eſt ſemiduplex. De ſimplici, quotieſcũque officium eſt ſimplex.

De feria, & vigilia. Tit. 3.

1 IN ferijs Quadr. iv. temp. Rogat. & vigil. ſi duplex, vel ſemi-

midup, vel dies octaua festi habentis octauam occurrat; in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de festo post Tertiam, alia de feria post Nonam.

Hæc rubrica nullo modo seruari debet in die infra octauam, quando fit officium de octaua: sed solùm in die octaua. Quod reperrimè in Sacra Rituum Congregat. fuit diligenter discussum & declaratum.

2 In vigilijs, & ferijs quatuor tẽporum, vel fer. 2. Rogationũ ex noua Rubr. in recognitione Missalis, quæ veniunt infra octauas, missa dicitur de vigilia, vel ferijs prædictis, cum commemorat. octauæ, quando fit offic. de oct. si verò fiat offic de festo Missa dicitur de festo, cũ commemor. oct. & vigiliæ, vel feriarum prædictarum nisi in casu sequenti.

9 *Si vigilia Sancti Ioannis Baptistæ, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli venerit infra octauam Corporis Christi, Missa dici debet de octaua, cum commemorat. Vigiliæ, & eo casu in Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ una de octa, post Tert. & alia de Vigil. post Nonam,*

cum commemoratione de Adu. nisi fuerint Quatuor tépora, vel vigilia.

Hæc rubrica est intelligenda de Missa Conuentuali tantùm, & non de priuatis Missis, quæ non præscribuntur vi rubricæ, licèt non excludantur, quia missæ votiuæ priuatæ, dici possunt quocumq. die officiũ non est duplex aut Dominica.

2 Quando officium fit de feria minori & non est vigilia, nec est resumenda Missa Dominicæ præcedentis impeditæ dici potest in Missa Conuentuali, aliqua ex Missis votiuis, secundùm ordinem dierum assignatum in fine Missalis, cum commemoratione feriæ, sed non votiua quæcunque adhibitum.

Circa quod nota quòd Sacra Rituum Congregat. die 25. Iunij 1611. & die 28. Ianuarij 1612. decreuit teneri Canonicos ad cantandam Missam conuentualem de die, vt lucrentur distributiones. Quod intellige salua superiori rubrica de votiuis assignati; singulis diebus in fine Missalis, in feriali officio, & quotiescumque ex vi rubricarum præscribitur, uel conceditur Missa conuentualis discordans ab officio, siue pro defunctis siue alia quæcumque quia tunc talis Missa censetur missa de die.

3 Missæ votiuæ pro re graui cantari possunt in festis non maiorib., sed non sunt vllo modo admittendæ in festis primæ classis.

4 Priuatæ missæ poterũt dici votiuæ quæcũq. in dieb. nõ duplicibus. *(neque dominicis ex noua rubr. in recognitione Missalis)* non seruato dicto ordine dierũ assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili celebrantis.

Circa quod duo nota. Primum quod prohibentur Missæ votiuæ in his dieb. in quibus prohibetur fieri de festo duplici, nempè infrà oct. Epiphan. Paschatis, Pentec. in fer. 4. ciner. in hebdom. maiori in Vigilijs Natiu. Domini, & Pentec. Quod decreuit Sac. Rituum Congr. die 28. Aug. 1627. Secundum, quod exceptio votiuarum in Dominicis, intelligenda est de die dominico tantùm qui colitur a populo, & non de officio Dominicæ. (Vnde sequitur quòd si in die feriali fiat officiũ de Dominica puta anticipata post Epiphaniam, seu post Pentecosten, seu infra oct. Natiu. Domini Missæ votiuæ eo casu non prohibentur.

5 Missæ de Spiritu S. de B. Maria & pro defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris, in eorum ordinatione dicendæ, post celebrationem primę

co-

eorum missæ, sequētur regulas aliarum votiuarum, & idcircò dici non possunt in diebus quib. prohibentur aliæ votiuæ, idest in Dominicis, & duplicibus, & quando prohibetur fieri de festo duplici.

(Hinc sequitur quòd non licet dicere Gloria, & Credo tam in missa de Spiritu Santo, quam in missa de Beata Maria, nisi hæc dicatur in Sabbato, & missa pro defuncti debet esse quotidiana cum tribus orationibus consuetis.)

6 *Infra octau. Beatæ Virginis non conuenit dicere votiuam de eadem. Sed si fiat officium de octau. dicatur missa festiua conueniens officio cum Gloria & Credo: si verò fiat officium de Sanct. dicatur Missa festiua de Beata Maria, sed non ritu festiuo, ut sine Gloria, & Credo,*

(Hoc idem seruandum infra octaua Sanctorum: si enim infra octau. S. Ioannis in die S. Leon. petat quis missam de S. Ioanne Baptista dici debet ritu votiuo sine Glor. & sic de alijs.)

Hinc sequitur quòd si infra octauarum Pentecostes dicenda sit missa votiua solemnis pro re graui, & dicatur de

Spi-

Spiritu Sancto dicenda est ea qua competit diei occurrenti, & non alia.

De Missis Defunctorum. Tit. 5.

1 PRima die mensis non impedita officio duplici, vel semiduplici, extra Aduentum Quadragesimam, & tēpus Paschale, dicitur Missa Conuentualis generaliter pro defunctis quotidiana: si verò in ea fuerit festum simplex. vel feria quæ propriam habeat Missam, aut resumenda sit missa Dominicæ præcedentis impedita, quę non possit rasumi alio die infra hebdomadam, in Ecclesijs cathedralibus & collegiatis, dicantur duæ missæ, vna pro defunctis, alia de festo simplici, vel feria prædicta. At in Ecclesijs non cathedralib. nec collegiatis dicatur missa de die, cum oratione fideliū.

2 Feria 2. cuiusq; hebdomadæ, in qua officium fit de feria missa principalis dici potest pro defunctis; si autem fuerit propria missa de feria, vel de festo simplici, vel resumenda sit missa Dominicæ præcedentis vt suprà, in missa de die dicatur 2. oratio fidelium. Excipitur quadragesima tempus Paschale & quando per annum officium est duplex, vel se-

mi.

iniduplex, quibus temporibus non dicitur Conuentualis missa pro defunctis, neq. pro eis fit commemor.

Hæc rubrica & superior, intelligenda est de missa conuentuali & nullo modo de priuatis: siue perscribatur Missa, siue solum commemoratio.

3 Missæ priuatæ pro defunctis quocumque die dici possunt, quandocumque possunt dici missæ votiuæ, vt supra tit. 4. num 4.

4 In dominicis, & festis, missam defunctorum in sepulto (hoc est) præsente corpore in Ecclesia, concedit Sacra Rituum Cong. 23. Maij 1603. *Sed hoc intellige, de solemni missa, non autem de priuatis quæ etiam præsente corpore dici non possunt in Dominicis neq. in duplicibus*

5 Si contingat anniuersariã diem, vel tertiam, vel septimam, vel trigesimam, in festo celebrari in sequentem diem poterit transferri, vt annuit sæpiùs S. Rit. Congregat. 27. Sept. 1608. & 19. Maij 1614.

6 Sacra Rituũ Congr. tolerari posse censuit, Missas de Requiem, in duplici festo, quod non est de præcepto, vt testatorum voluntates impleantur, 1. Septemb. 1607. & 20. Iu-

nij

nij 1626. Non ait ad arbitrium viuorum (quod benè nota) sed pro implenda lege defunctorum.

Dixi quod non est de præcepto, quia etiam in festo de præcepto, si cadat in die assignatum pro altari priuilegiato, puta feriam 2. extra quam priuilegium altaris pro defunctis est nullum, non potest adhuc dici Missa de Requiem, ut decreuit S.R.Congr.14.Apr.1627.

7 Quandocumque solemniter pro defunctis celebratur, dicitur vna tantùm oratio.

8 Oratio *Fideliũ*, est semper vltimã, vbi plures dicuntur orationes.

9 *Non sunt nominandi alijs dies præterquam Tertius, Septimus, & trigesimus in Missis defunctorum: Et omnis consuetudo in contrarium est abolenda.*

10 Triginta missæ quæ vocant Sancti Gregorij licitè dici possunt. Ita decreuit Sacr. Rit. Congreg 28. Oct. 1628. *Sed tria notanda sunt. Quòd primò non est necesse ut idem per mensem celebrat diebus triginta sed sufficit si offeratur hostia per mensem siue ab vno, siue a pluribus 2. Sufficit offerri sacrificium, non autem omnes missæ dicendæ sunt ritu proprio pro defunct. 3. continuis diebus fieri debent, remota superstitione.*

Ne-

Neque discontinuantur ob triduum maioris hebdomada quo ex probato Ecclesiæ vsu, non debet celebrari.

11 Sequentia pro defunct. dicitur quandocumq; dicitur vna tantùm oratio missa.

De Traslatione festorum. Tit. 6.

IN Ecclesijs, vbi titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi, ad celebrandum festum quod transferri debent, possunt cantari duæ missæ, vna de die alia de festo. Exceptis (ex noua rubrica in recog. Missali) Dominica 1 Aduent fer. 4. cinerum, Dominica 1. quadrag. Dominica Palm. cum tota hebd. maiori, Dominica Resurrectionis, & Dominica Pent. cum duobus dieb. sequentib. die Nat. Domini, Epiph. Ascensionis, & festo Corporis Christi; *Circa quod nota, quod si festum translatura admittat in missa symbolum poterit etiã illud dici in hac missa, secus non, nisi, venerit in Dominica.* At in fine prædictarũ Missarũ Euang. dicitur S. Ioannis. nõ feriæ, vel festi occurrẽtis.

De Commemorationibus. Tit. 7.

1 IN missa solemni, festorum secũdæ classis, non fit cõmemora-

ra-

ratio festi simplicis occurrentis, licèt facta sit in officio; sed tantùm in Missis priuatis.

2 In Dominica Palmarum, & vigilia Pentecostes, nulla fit commemoratio in missis tàm priuatis, quàm solemnibus, licèt facta fuerit in officio commemoratio festi simplicis occurrentis.

3 De feria maiori, aut vigilia, fit sẽper commemor. quando missa dicenda est de festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesijs cathedralibus, & collegiatis in ferijs prædictis, & vigilijs dicuntur duæ missæ, vna de festo, alia de feria, aut vigilia, absque vlla vtrorumq. commemoratione. At in festis primæ classis nihil fit de vigilia occurrẽte.

4 *Missa vigiliæ censetur propria vigil. licèt sumatur de Communi, & ideò non omittenda in Cathedralib. & Colleg. Nota quòd quando præscribuntur duæ Missæ cantandæ, vna de festo, alia de feria si in officio facta fuerit quædam commemor. de simplici, aut de die infra octauam, fiet etiam in missa de festo, sed non in missa de feria: Si verò facienda sit commemor. feriæ, aut vigiliæ, fiet in missa de feria, & non in missa de sancto.*

Quan-

5 Quando fit commemoratio de feria quatuor temporum, pro feriæ commemoratione, dicitur prima oratio, quæ concordat cum officio.

6 In faciendis cõmemorationibus magna est difficultas; sed facile erit, eas in ordinem debitum redigere, si orationes omnes quæ dici possunt in missa in tres classes diuidemus. Prima erit orationẽ officij. 2. ordinariarũ. 3. extra ordinariarum. Orat. officij, sunt illæ quæ dictæ fuerũt in officio, & hæ primũ locũ occupãt 2. sunt illæ quæ notantur 2. vel tertio loco dicendæ, & hę cedunt tantum orationib. officij 3. sunt illæ quæ assumuntur ad libitum sacerdotis, vel pro deuotione petentiũ, & hæ cedunt omnib. alijs. V. G. Si officium semiduplici, fiat commem. de simplici, in Missa, 2 oratio erit de simplici, tertia, quæ secundo loco dicẽda erat: sed si velis dicere orationẽ de aliquo Sancto, 2. oratio erit quæ secundo loco dicenda erat, putà. A cũctis, vel alia similis, & tertia (si sit ad libitum) poterit esse de sãcto pro deuotione, & sic de alijs. In votiuis autem seruetur dignitas orationẽ; vt de S. Trin. de Spir. S. de Sacramẽ-

to,

to, de Sancta Cruce, ante votiuam de B.M. & de Angelis, & S. Ioanne Bapt. (ex noua rubrica in rec. Miss.) ante Apostolos.

7 Quandoq; 1. & 2. oratio sub vna conclusione dicuntur, vt vnica videatur oratio in missa celebri; quod accidit in collatione ordinum, consecratione Episcoporum, Virginũ, Ecclesiarum, & Altariũ, benedictione Abbatum & Abbatissarum, cæmeterij benedictione, & consecratione Regum, & Reginarum. At orationes pro gratiarum actione, quæ habentur post Missam de Trinitate, non sunt recitandæ sub eadẽ conclusione cum prima.

8 Cũ dicuntur plures orationes, vt vna oratio, eadẽ est cum alia ibidẽ dicẽda; oratio huiusmodi (illa scilicet quæ eadẽ est, nõ alia) cõmutetur cũ alia de Cõmuni, vel proprio, quę sit diuersa. Et eo casu prima manet altera mutatur. Sed mutatio de dominica, aut de feria, aut de iis, quæ sunt ad libitum fiet in proximè sequẽtẽ V.G. Si fiat officiũ de S. Martino Episc. in dominica 22. post Pẽtecosten, orationes secretæ sunt eædem; sed nunc secretæ dominicę vige-

gesimæ secūdę mutabitur in secretam Dominicæ 23. & sic de alijs.

Dixi illa quæ eadem est, non alia mutetur, quia si prima oratio sit eadem, & secreta diuersa, nulla est oratio mutandi secretam: idem dicendum est de post Communione.

De Introitu, Kyrie eleison, & Gloria in excelsis. Tit. 8.

QVotiescumq; est solemnitas aliqualis, vel ratione temporis, putà quia Sabbatum dicatum B. Virgini; *Nota quod semper dicitur Gloria in excelsis in missis B. Mariæ, quæ dicuntur in die Sabbati, licet non sit factum de ea officium, non verò alijs diebus, quando non est factum de ea officiũ)* vel quia eo die dicitur obijt Sāctus, de quo missa, quasi in eius festo, licèt non sit factū de eo officium; vel ratione causæ grauis & publicæ, conceditur missis votiuis, hymnus Angelicus. Res autem grauis est, ea pro qua conuenit totus Clerus cum Episcopo. Si tamen paramenta adhibeantur violacea, tunc non dicitur Gloria neque Credo, & Sacra Rituum Congregatio vtrumque declarauit 19. Maij 1607. *Nisi in Dominica dicatur Missa votiua solen-*

nis,

nis, quia tunc dicitur Credo, etiamsi adhibeantur paramenta violacea.

De orationibus. Tit. 9.

1 IN festi duplicibus, dicitur vna tantùm oratio, nisi facienda sit aliqua commemoratio quæ facta sit in officio.

2. In festis semiduplicibus non dicuntur orationes plures tribus, nisi ratione commemorationum quæ factæ fuerunt in officio.

3. (Quotiescumque suffragia consueta Sanctorum dicuntur in officio, in missa 2. oratio. *A cunct.* 3 ad libitum. Excipue tempus à Natiu. Domini ad Purificationẽ in quo 2. oratio, *Deus qui salut*. 3. Ecclesiæ, vel pro Papa, & a feria 4. cinerũ, vsq. ad Dominicã Passionis exclusiuè, quo tempore, 2. oratio est de feria 3. A cũctis in semiduplicibus; at in missis de tẽpore 2. orat. A cunct. 3. pro viuis & defunctis. Reliquis temporibus (excepto tẽpore a Dominica Passionis ad Dominicam Palmarũ exclusiuè, in quo missis de tẽpore 2. orat. *Ecclesiæ*, vel pro Papa, 3. non dicitur, & in semiduplicib. 2. orat. de feria, 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa) 2. orat. est semper de B. Maria pro tẽporis di-

diuersitate, 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa: Si excipias octauas B. Mariæ, & vigiliam, & octauā omnium Sanctorum, quib. diebus, 2. orat. de Spiritu Sācto, 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa. Quod idem seruatur in missis S. Mariæ in sabbato quando de ea est factum officium. Sed in votiuis de B. M. 2. est de eo de quo factum est officiū, 3. *Deus qui corda*, & in Missis votiuis de Sanctis Apostol. Petro & Paulo, quando 2. orat. est, A cunctis, eius loco dicitur: *Concede*.

4 Si cantandæ sint duæ Missæ, à Dominica Passionis ad Dominicā Palmarum, de festo, & de feria: in festo semiduplici 2. orat. erit *Ecclesiæ*, vel pro Papa neque dicetur 3. tam in Missa de festo, quā in Milsa de feria.

5 Si tempore Passionis aut intra Octauas Paschæ & Pentecostes occurrat commemor. de festo simplici; in Missa non dicitur 3. or. Quod intellige de Missis de tempore, aut de octauis.

6 In Dominicis infra Octauas, dicuntur tantùm duæ orationes.

Accidit in Dominica priuilegiata, fieri tantùm commemorationem de die octaua,

ua, & tunc Missa, 2. orat. est de oct 3. non dicitur.

7 In festis simplicibus, & ferijs per annum dicuntur tres, aut quinque, aut septem, aut plures, dummodò impares. *Sed nota, quòd etiam si liceat plures dicere ad libitum, hoc non est intelligendum eo sensu vt quascumque velis dicas, sed eas priùs quæ in Rubricis assignantur pro 2. vel 3. & tunc supra illas, quæ tibi magis placent addere poteris, cum debito ordine & numero. Verùm non licet relinquere eas quæ notantur 2. uel [illegible] dicenda, & alias in earum locum sufficere,*

8 In missis quæ solemniter dicuntur pro re graui (excepta Missa solemni pro gratiarum actione, quæ duas orat. admittit) dicitur vna tantùm oratio.

In Missis votiuis priuatis pro gratiarum actione, oratio pro gratiarum actione, tertio loco dicitur.

9 Si Superior decernat quotidie dicendam orationem, V.g. *Deus refugium:* tũc vel additur vti commem. in duplicib. semid. & Dominicis; vel dicitur 3. loco ad libitum. Ita decreuit Sac. Ritu. Congr. 28. Aug. 1627. At in festis primę classis omittitur, imò

immò etiam in festis 2 classis, saltem in Missa solemni. *Sed obseruandum est quòd propter hanc orationem non licet omittere eas quæ in Missali sigillatim assignantur. Vnde fit vt in Dominicis, & semiduplicibus quando designantur in species 2. & 3. loco dicendæ, tunc dicentur 4. orationes: & in simplicibus, & ferijs quinque & seq. Hæc regula seruanda est in Missis quæ dicuntur ratione Confraternitatum.*

10 In Missa de Sancto, qui Titulus est altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm, ad eiusdem Altare in die festo illius, dicuntur tres orat. 2. de eo de quo factum est officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Huic Missæ hymnus Angelicus conuenit, sed non symbolum.*

11 Quando non dicitur. *Dominus vobiscum* ante orationem, tunc conclusio abbreuiatur. V.G. Per Christum Dominum nostrum; vel, Qui viuis, & regnas.

De Epistola, Graduali, Alleluia, Tractu, ac Euangelio. Tit. 10.

1 IN Missis de ferijs, in Aduentu, omittitur, *Alleluia*;

cum suo versu sed non in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

2 Tractus non dicitur in feriali officio, à Septuagesima vsque ad Quadrag. quando repetitur Missa Dominicæ, sed dicitur in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

De Symbolo. Tit. II.

1 SYmbolum dicitur quoties proprijs locis notantur, & preterea singulis diebus dom. & inf. oct. sanctorum, in quorum festo dicitur Symbolum.

In translatione Sanctorum, non dicitur Symbolum, nisi officium sit duplex, quod translationi tantùm principalis Patroni concedit Sacr. Rit. Cong.

2 Conceditur symbolum, in eo loco. vbi est insignis reliquia.

Insignis reliquia est, caput, brachium, crux, quibus Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628. addit partem illam in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua. Sed hoc intellige de reliquijs approbatis. Quod declarauit eodem Sac. Rit. Cong. 3. Iunij 1617.

3 Solus concursus populi non facit vt legitimè dicatur. *Credo.*

De

De Offertorio. Secretis, Præfationibus, & Canone. Tit. 12.

IN Secretis terminatur prima, & vltima oratio, vsque ad finem, vt in primis orationibus. *Et reuerà verba illa (orationes dicuntur secretò vsque ad illa verba in conclusione,* Per omnia sæcula sæculorum*) non impediunt quo minus 1. orat. secreta (cum plures, dicuntur) terminetur integrè, & secretè, vsque ad finem.* In quo non pauci errant.

2 *In Missis de feria priuilegiata, puta quatuor temp. inf. octauas quæ habent Præfationes proprias, non dicitur alia præfatio quam Communis, imò, & in vigilijs, ita decreuit Sac. Rit. Congreg. 12. Decembris 1626. Excipe Missam Litaniarum maiorum, & minorum, in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.*

3 Si infra octauam festi habentis præfationem propriam occurrat festum ex maioribus, non habens pręfationem propriam, dicitur pręfatio propria octauæ, licet de ea nulla fiat commemoratio.

4 Quando Missa votiua pro re graui celebratur, dicitur Præfatio in tono solemni.

5 Infra Octauam Natiuitatis Domini, votiuæ Missæ non habent

aliam præfationem, quàm de Natiuitate.

6 *Datur casus quo separari debeat Communicantes à sua præfatione. Nam infra octauam Ascensionis, si occurret festum SS. Philippi, & Iacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione licèt in Missa nulla fiat commemoratio de octaua. Idem accidit in Missis votiuis, quæ dicuntur infra eandem octauam, & habent præfationem propriam. Ita decreuit Sac. Rit. Congr. 28. August. 1627.*

De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, de Benedictione, & Euang. S. Ioannis. Tit. 13.

1 EVãgelium S. Ioannis, semper legitur in fine missæ, nisi quando fit de festo; in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco. *Euangelium autem respondens officio, vel nobiliori loco legendum, vel omninò omittendum. Idcircò in votiuis semper dicitur Euangelium Sancti Ioan.*

2 In Dominica palmarum in Missis priuatis, legitur Euangelium

quod

quod ponitur in benedictione. Palmarum, loco Euangel. S. Ioan.

3 In tertia Missa Natiuitatis Domini, legitur in fine Euangelium Epiphania.

4 Quando dicuntur duæ Missæ, de festo, & de feria, absque vlla vtrorumque commemoratione, legitur Euangelium S. Ioannis in fine vtriusque.

De ordinanda Missa ex supra dictis.
Tit. 14.

1 MAior difficultas est in ordinandis Missis votiuis quæ petuntur infra octauas, de eo sancto cuius est octaua. Sed habes superiùs rubricam propriam. Tit. 4. n. 6.

De hora celebrandi Missam.
Tit. 15.

1 LIcet celebrare hora cum dimidia ante solis ortum ex causa.

2 Priuilegiati vt hora ante, vel post. celebrare queant, possunt hora, ante, vel post. statam horam à Summistis concessam celebrare.

Vbi non est aurora physicè attendatur moraliter, & politicè, quando scilicet ibi terminari solet hominum quies, & inchoari labor iuxta probatam locorum consuetudinem.

3 Missa Parochialis sine cantu, est priuata, non Conuentualis.

4 Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Ecclesiam, pro Missa solemni, præstat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Missam de festo, seu de Dominica post Sextam. Ita decreuit Sacr. Rit. Cong.

De ijs, quæ clara voce, aut secretò, dicenda sunt. Tit. 16.

1 CAueat Sacerdos, ne alta voce dicat *Memento Domine famulorum*, aut, *& omnium circumstantium*, aut, *Memento etiam Domine*, aut, *Omnis honor, & gloria, &c.* Et verba consecrationis.

2 Orationes ante Epistolam, in Missa solemni dicuntur alta voce a celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 16. n. 1. sed reliqua quæ non notantur alta voce dicenda, etsi dicantur alta voce in Missa priuata, tamen in Missa solemni dicuntur submissa voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa priuata, & solemni.

Tit. 17.

1 SVnt quædam ad quæ genuflectendum notatur n. 1. 2 & 3. huius

huius tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebras in Missa conuentuali bis genuflectit, nempè cùm priuatim legit: & iterum cùm publicè dicuntur: Sicuti sit, ad illa verba *Et incarnatus est*; in Symbolo priuato, & publico, si non sedet celebrans.

2 In Missis priuatis, genuflectendum est tantùm vnico genu, & solùm ad prima verba versum; in Missa verò solemni genuflectendum est vtroque genu, vsque ad finem dum cantantur à choro.

3 Si non sedet celebrans cum cantatur in choro. *Et incarnatus est*: genuflectit in superiori altaris gradu: si verò sedet caput apertum tantùm profunde inclinat, sed licet sedeat in die Annuntiat. Beatæ Mariæ; & in tribus Missis Nat. Domini, debet discedere a sede, vt genuflectat in superiori altaris gradu.

4 Subdiaconus tenens librum ad Euangelium, se gerit ac si esset marmoreum legile, & Acolythi, ac si essent marmorea candelabra. Reliqui verò (excepto Diacono qui genuflectit versu librum, quando est genuflectendum, dum legitur Euangelium genuflectunt versus altare.

5 Canonici, & omnes his inferiores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem, cum suo psalmo Abbates non genuflectunt. Cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, non genuflectunt.

6 In Missis feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporũ, & vigiliarum, quæ ieiunantur, & in missis defunct. genuflectendum est ad orationes, & dicto à celebrante *Sanctus*, vsque ad *Pax Domini*, exclusiuè, quia ad illa verba surgendum est. Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis Domini, & quatuor temp. Pentecostes) *ex noua rubrica in recog. Miss.* in quibus non est genuflectendum.

7 Alijs diebus genuflectendum est initio sacri canonis: vsque ad depositionem calicis inclusiuè. Sed post depositionem calicis stant omnes versus altare in locis suis.

8 Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties celebrans.

9 Alij de clero à consecratione vsque ad communionem duo genua flectere debent, cum transeunt ante al-

altare, & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoq; genibus genuflectendum est ad *flectamus genua*. & quoties cùm aliqua morula præscribitur genuflexio.

10 In Missa solemni celebrans medius inter Diaconum, & Subdiaconum, sedere potest a cornu Epistolæ dum cantatur *Kyrie eleison, Gloria, Epistola, & Graduale, & Credo*, Dixi dum cantatur. *Epistola. & Graduale*. quia id non est expressè in rubricis sed conceditur ex decreto Sacr. Rituum Congr. si datur tempus.

In choro non sedent qui acti cantant ex noua rub. in rec. Miss.

11 Quando Acolythi sedent, vna cũ celebrante sedeant super altaris gradu in cornu Epistolæ facie versa ad celebrantem, non ad populum.

12 Dum oblata incensantur, qui sunt in choro sedent adhuc.

13 Facta communione celebrantis, & aliorum, sedetur.

14 Clerus stat ad *Introitum*, *adorationes* (exceptis diebus ieiuniorum, & Missis Defunctorum) *ad Euangelium ad Præfationem*. Item deposito calice (& in diebus ieiuniorum, & Missis defunctorum ad

Pax Domini) & *ad orationes*, post cõm. & ad alia vsque ad finem Missę Laici easdem regulas seruare possunt.

De coloribus paramentor. Tit. 18.

IN festo sacrorum stigm. S. Franc. adhibetur color albus ex decr. S. Rit Congr. 9. Decemb. 1623.

2 *Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis Vesp. festi. Si autem vesp. non sint integra, is color adhibendus est initio vesperarum qui congruit illi de quo dicitur Cap. Si offic. & Missa discordant. color altaris sequatur officium vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis, quæ diuersitas accidit in feria ij. Rogat. & in vigilijs infra Octauas, pro Missa verò solemni conuenit vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ.*

De qualitate parament. Tit. 19.

1 PLuuiali vtitur celebrans in Processionibus: Nota quod in processionibus crux præferri debet à Regularibus cum velo pendẽte, seu pallio, ex decreto Sacr. Rit. Cong, Ian. 1617. & à sæcularibus siue velo, & *immago Christi terga debet vertere clero sequenti, quasi Christus præ-*

ire

ire videatur; nisi sit Archiepisc. vel Papalis, in qua imago crucifixi respicit Archiepisc. vel Papam, siue mediatè siue immediatè pracedat V. G. etiam si Canonici pracedāt. Archiepiscopum post eius crucē.

3 Qui Almutij vtuntur, debent eas deponere cum pluuiale induunt nec debent eas deferre cum casula, aut cum Pluuiali, nec item ponere super Altare.

5 Vbi pluuiale haberi non potest celebrans vtitur stola sola, deposito Manipulo (si iam habeat) tā in processionibus, quam in benedictionibus, quæ fiunt il altari. *Sed illud notandum est (in quo multi errant) quod stola semper in modum crucis ante pectus gestari debet, cingulo de more coniuncta, & vtrinque regalata siue in Missa, siue extra Missam, siuè in altari, siuè extra altare, siue cum pluuialis, siue absque eo, dummodo adhibeatur super albam; Quod si adhibeatur cum super pelliceo soluta pendebit à collo hinc inde; quia ligari in modum cruci non potest,*

5 Nullus est Manipuli vsus extra Missam, tam pro Ministris, quàm pro celebrante, & idcircò quoties celebrans deponit mani-

pulum, deponunt etiam Ministri.

Cùm Diaconus induit stolam, osculetur crucem, quæ est in medio eius.

7 Diaconus, & Subdiaconus non vtuntur Dalmaticis in dieb ieiuniorum (præterquam in vigilijs SS.) & in Dominicis, & ferijs aduentus, & Quadragesimæ, ac in vig. Pentec. ante Missam (exceptis Dominicis: *Gaudete, & Lætare*, etiamsi eorum Missa resumatur infra hebd.) Vigilia Natiu. Dom. sabbato sancto in benedictione cerei, ac in missa & 4. temp. pent. Item in benedictione cinerum, cereorum, & palmarum.

De Præparatione altaris. Tit. 20.

8 NOn potest Episcopus deputare Oratoria in domo priuata, vt ibi fiat missa nisi ad diuinum tantùm cultum dedicentur ex Concilio Tridentino ses. 22. de obseruat. & euitan. in sacrificio missæ. Non tamen intelligitur domus priuata palatium Episcopi in eo enim capella deputari potest pro missa celebranda; posset tamen in casu necessitatis, vt ait Suarez disp. 81. sect. 3. Quod si violetur locus, non po-

potest ibi celebrare sine peccato.

2 Ara lapidea debet esse ab Episcopo consecrata cum chrismate, & reliquijs sanctorum ab Ecclesia approbatorum. Quæ duo sunt de substantia consecrationis ex Azorio lib. 10. cap. 27. Sed Suarez tenet oppositam sententiam quoad reliquias disp. 81. sect. 5. vbi ait, ex vsu constare reliquias non esse de essentia consecrationis licet (solim fuerit fortasse hac de re præceptum quia cessauit iam præceptum cessante ratione, & occasione eius, quæ fuit ad resistendum hæreticis honorem debitum reliquijs Sanctorum oppugnantibus. Quod patet ex vsu recepitissimo.)

Debet hæc Ara esse, vel inclusa, vel superpostea tabulæ ligneæ, vel alterius materię ad maiorem cautelam: sed tamen emineat aliquantulum necesse est, vt eius limites à sacerdote facile dignosci possint.

Vbi habes in rubrica (tam amplia sit ara vt hostiam, & maiorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore consecrationis hostiæ, & calicis, quæ vtraque fieri debet in ara, & non extra.

4 Tri-

4 Tribus mappis lineis benedictis vestiendum est altare, nisi necessitas aliud suadeat: duplicatam vnam concedit rubrica, vt sint tres saltem æquiualentes, non ergo duæ simplices tuta conscientia sufficiunt.

5 Nullæ coronides ligneæ circa altaris angulos ducantur quod vetitur in cærem. Ep. 1. lib. cap. 12.

6 Conuenit vt pallium altaris, habeat in medio sui crucem, ex Fortunato lib. 2. Epist. 3.

7 Crux cum imagine crucifixi sẽper collocari debet in medio altaris, nisi quando expositum est sacramentum. *Hæc rubrica absque vlla alia limitatione est intelligenda, siue celebretur in altari cuius icon seu tabula picta, aut statua est ipsamet Christi crucifixi imago, siue etiam celebretur in altari in quo continuè in tabernaculo immobili sanctissimum asseruatur Sacramentum. Illud quoque notandum est, quòd crux ita locari debet, vt pes eius æques altitudinem candelabrorum, & crux ipsa tota, candelabris super emineat si commodè fieri potest.*

8 Rubrica pręscribit duo candelabra cum candelis accensis. Sufficere vnicum lumen in necessitate, conce-

dit

dit Azorius, l. 10. c 28. q. 5. imò ſebaceam ex ſeuo, quod vltimum negat Suar. diſ. 81. ſec. 6,

9 In Miſſis priuatis niſi aliud exigat ratio feſti, non conuenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicarij Generalibus, licet ſint Protonotarij, ſicut nec eiſdem miniſtrari à duobus Capellanis. Ita decreuit ſacra Rituum Congreg. 7. Auguſti 1627.

10 *Præſcribitur item tabella ſecretarum, cuſſinus ſupponendus Miſsali, cereus accendendus ad eleuationem ſacramenti, & campanula pulſanda. Sed hæc rubrica, & ſi clariſſima tamen negligitur à pleriſque.*

11 Ampulle debent eſſe vitreæ, non argenteæ, nec contigat error in calice, ob denſiorem materiam, qua difficilè vinum cognoſcitur ab aqua.

12 Nanutergium non debet poni ſuper altare. ſed in feneſtella, aut parua Menſa, cum peluicula, & ampulis.

13 Super altare nihil omnino ponatur quod ad Miſſæ ſacrificium vel altaris ornatum non pertineat. Non igitur birretum ſacerdotis, ſiue in prin-

principio, siue in fine Missæ: neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dexteram potari debet; Neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14 In altari vbi celebrauit Episcopus proprius in sua Diœcesi, nullus celebrare debet sine eiusdem licentia, quæ tacita sufficit in necessitate. Idem seruari debet respectu Legati à latere, intra fines suæ Legationis.

15 In altari priuati oratorij cui conceditur ex priuilegio apostolico celebratio missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest in eis celebrari in Natali Domini, Epiphaniæ, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione B. Virginis, festo SS. Apost. Petri, & Pauli, & omnium SS. ex decreto Sacr. Rit. Congreg. 17 Nouemb. 1607. *Nomine Pascatis, & Pentecostes, dies tantum prima intelligitur.*

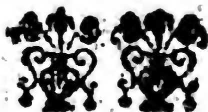
16 Vmbraculum, seu Baldachinum super altare appendi conuenit, forma quadrata colore conuenienti.

17 Tabernaculum in quo assiduè asser-

asseruatur sacramento, conopęo ve-stiri debet eius coloris, cuius est pal-lium altaris; sed pro nigro ponitur violaceus, in honorem Christi vi-uentis.

78 *Sepimento altaria munda conseruantur, quo arcentur laici, ne altaribus inhæreant indecorè.*

Hic esto finis primæ partis. Tractatus primi.



PARS

PARS SECVNDA.

Rubricarum Missalis, quæ Ritum seruandum in celebratione Missæ 13. titulis complectitur.

De præparatione sacerdotis celebraturi.

TITVLVS I.

1 SI Sacerdos confiteri velit, confiteatur antequam vestia indumenta Sacerdotalia.

2 Ant. *Ne reminiscaris*, quæ in duplicibus duplicatur, duplicari debet etiam ante eas missas, quæ dicuntur ritu duplici, hoc est cum vnica orat. siue sint votiuę, siue pro defunct. (quamquam pro defunc. omitti possunt ant. & psalt.)

3 Non est celebrandum sine libro Missali, alias grauiter peccatur. Conuestitur autem Missale ab accuratioribus, proprio integumento colori missæ conuenientis.

Quod

4 Quod iubetur in rubrica, vt perlegatur, siue perlegatur missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutatione prouisum sit

5 Calix non debet fieri ex ære, neque ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6 Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intus de nouo, auro liniatur.

7 In medio purificatorij debet pingi crux acu.

8 Parua palla linea debet esse eiusdem materiæ, cuius est corporale, & eodem cultu veneranda. & non tangenda à laicis, neque à sacratis fœminis.

9 Conuenit, vt bursa corporalis, habeat crucem in medio.

10 Quæ pars bursæ aperta est, celebrantem respiciat, velo anteriori super eam reuoluto.

11 In eximæ corporalis, & palæ superiori parte potest sericum, & aurum addi.

12 Corporale ita plicari debet, vt nec initium eius, nec finis appareat.

13 Non sunt lauanda corporalia in communi vase, sed in proprio

Pax Domini) & *ad orationes*. post cōm. & ad alia vsque ad finem Missę Laici easdem regulas seruare possunt.

De coloribus paramentor. Tit. 18.

IN festo sacrorum stigm. S. Franc. adhibetur color albus ex decr. S. Rit Congr. 9. Decemb. 1623.

2 *Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis Vesp. festi. Si autem vesp. non sint integra; is color adhibendus est initio vesperarum qui congruit illi de quo dicitur Cap. Si offic. & Missa discordant. color altaris sequatur officium vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis, quæ diuersitas accidit in feria ij, Rogat. & in vigilijs infra Octauas, pro Missa verò solemni conuenit vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ.*

De qualitate parament. Tit. 19.

1 PLuuiali vtitur celebrans in Processionibus: Nota quod in processionibus crux præferri debet à Regularibus cum velo pendēte, seu pallio, ex decreto Sacr. Rit. Cong, Ian. 1617. & à sæcularibus siue velo, & *immago Christi terga debet vertere clero sequenti, quasi Christus præ-*

ire

ire videatur; nisi sit Archiepisc. vel Papalis, in qua imago crucifixi respicit Archiepisc. vel Papam, siue mediatè siue immediatè præcedat V. G. etiam si Canonici præcedāt. Archiepiscopum post eius crucē.

3 Qui Almutij vtuntur, debent eas deponere cum pluuiale induunt nec debent eas deferre cum casula, aut cum Pluuiali, nec item ponere super Altare.

5 Vbi pluuiale haberi non potest celebrans vtitur stola sola, deposito Manipulo (si iam habeat) tā in processionibus, quam in benedictionibus, quæ fiunt il altari. *Sed illud notandum est (in quo multi errant) quod stola semper in modum crucis ante pectus gestari debet, cingulo de more coniuncta, & vtrinque regalata siue in Missa, siue extra Missam, siuè in altari, siuè extra altare, siue cum pluuialis, siue absque eo, dummodo adhibeatur super albam; Quod si adhibeatur cum super pelliceo soluta pendebit à collo hinc inde; quia ligari in modum cruci non potest,*

5 Nullus est Manipuli vsus extra Missam, tam pro Ministris, quàm pro celebrante, & idcircò quoties celebrans deponit mani-

pulum, deponunt etiam Ministri.
Cùm Diaconus induit stolam, osculetur crucem, quæ est in medio eius.
7 Diaconus, & Subdiaconus non vtuntur Dalmaticis in dieb ieiuniorum (præterquam in vigilijs SS.) & in Dominicis, & ferijs aduentus, & Quadragesimæ, ac in vig. Pentec. ante Missam (exceptis Dominicis; *Gaudete, & Lætare*, etiamsi eorum Missa resumatur infra hebd.) Vigilia Natiu. Dom. sabbato sancto in benedictione cerei, ac in missa & 4. temp. pent. Item in benedictione cinerum, cereorum, & palmarum.

De Præparatione altaris. Tit. 20.

8 NOn potest Episcopus deputare Oratoria in domo priuata, vt ibi fiat missa nisi ad diuinum tantùm cultum dedicentur ex Concilio Tridentino ses. 22. de obseruat. & euitan. in sacrificio missæ. Non tamen intelligitur domus priuata palatium Episcopi in eo enim capella deputari potest pro missa celebranda; posset tamen in casu necessitatis, vt ait Suarez disp. 81. sect. 3. Quod si violetur locus, non

po-

potest ibi celebrare sine peccato.

2 Ara lapidea debet esse ab Episcopo consecrata cum chrismate, & reliquijs sanctorum ab Ecclesia approbatorum. Quæ duo sunt de substantia consecrationis ex Azorio lib. 10. cap. 27. Sed Suarez tenet oppositam sententiam quoad reliquias disp. 81. sect. 5. vbi ait, ex vsu constare reliquias non esse de essentia consecrationis licet (solim fuerit fortasse hac de re præceptum quia cessauit iam præceptum cessante ratione, & occasione eius, quæ fuit ad resistendum hæreticis honorem debitum reliquijs Sanctorum oppugnantibus. Quod patet ex vsu receptissimo.)

Debet hæc Ara esse, vel inclusa, vel superpostea tabulæ ligneæ, vel alterius materię ad maiorem cautelam: sed tamen emineat aliquantulum necesse est, vt eius limites à sacerdote facile dignosci possint.

Vbi habes in rubrica (tam amplia sit ara vt hostiam, & maiorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore consecrationis hostiæ, & calicis, quæ vtraque fieri debet in ara, & non extra.

4 Tribus mappis lineis benedictis vestiendum est altare, nisi necessitas aliud suadeat: duplicatam vnam concedit rubrica, vt sint tres saltem æquiualentes, non ergo duæ simplices tuta conscientia sufficiunt.

5 Nullæ coronides ligneæ circa altaris angulos ducantur quod vetitur in cærem. Ep. 1. lib. cap. 12.

6 Conuenit vt pallium altaris, habeat in medio sui crucem, ex Fortunato lib. 2. Epist. 3.

7 Crux cum imagine crucifixi sẽper collocari debet in medio altaris, nisi quando expositum est sacramentum. *Hæc rubrica absque vlla alia limitatione est intelligenda, siue celebretur in altari cuius icon seu tabula picta, aut statua est ipsamet Christi crucifixi imago, siue etiam celebretur in altari in quo continuè in tabernaculo immobili sanctissimum asseruatur Sacramentum. Illud quoque notandum est, quòd crux ita locari debet, vt pes eius æques altitudinem candelabrorum, & crux ipsa tota candelabris super emineat si commodè fieri potest.*

8 Rubrica pręscribit duo candelabra cum candelis accensis. Sufficere vnicum lumen in necessitate, concedit

dit Azorius, l.10.c 28.q.5. imò sebaceam ex seuo, quod vltimum negat Suar. dis.81. sec.6,

9 In Missis priuatis nisi aliud exigat ratio festi, non conuenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicarij Generalibus, licet sint Protonotarij, sicut nec eisdem ministrari à duobus Capellanis. Ita decreuit sacra Rituum Congreg. 7. Augusti 1627.

10 *Præscribitur item tabella secretarum, cussinus supponendus Missali, cereus accendendus ad eleuationem sacramenti, & campanula pulsanda. Sed hæc rubrica, & si clarissima tamen negligitur à plerisque.*

11 Ampulle debent esse vitreæ, non argenteæ, nec contigat error in calice, ob densiorem materiam, qua difficilè vinum cognoscitur ab aqua.

12 Nanutergium non debet poni super altare. sed in fenestella, aut parua Mensa, cum peluicula, & ampulis.

13 Super altare nihil omnino ponatur quod ad Missæ sacrificium vel altaris ornatum non pertineat. Non igitur birretum sacerdotis, siue in

prin-

principio, siue in fine Missæ: neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dexteram potari debet; Neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14 In altari vbi celebrauit Episcopus proprius in sua Diœcesi, nullus celebrare debet sine eiusdem licentia, quæ tacita sufficit in necessitate. Idem seruari debet respectu Legati à latere, intra fines suæ Legationis.

15 In altari priuati oratorij cui conceditur ex priuilegio apostolico celebratio missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest in eis celebrari in Natali Domini, Epiphaniæ, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione B. Virginis, festo SS. Apost. Petri, & Pauli, & omnium SS. ex decreto Sacr. Rit. Congreg. 17 Nouemb. 1607. *Nomine Pascatis, & Pentecostes, dies tantum prima intelligitur.*

16 Vmbraculum, seu Baldachinum super altare appendi conuenit, forma quadrata colore conuenienti.

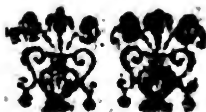
17 Tabernaculum in quo assiduè

asser-

asseruatur sacramento, corropęo vestiri debet eius coloris, cuius est pallium altaris; sed pro nigro ponitur violaceus, in honorem Christi viuentis.

78 *Sepimento altaria munda conseruantur, quo arcentur laici, ne altaribus inhareant indecorè.*

Hic esto finis primæ partis. Tractatus primi.



PARS

4 Quod iubetur in rubrica, vt perlegatur, siue perlegatur missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutatione prouisum sit

5 Calix non debet fieri ex ære, neque ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6 Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intus de nouo, auro liniatur.

7 In medio purificatorij debet pingi crux acu.

8 Parua palla linea debet esse eiusdem materiæ, cuius est corporale, & eodem cultu veneranda. & non tangenda à laicis, neque à sacratis fœminis.

9 Conuenit, vt bursa corporalis, habeat crucem in medio.

10 Quæ pars bursæ aperta est, celebrantem respiciat, velo anteriori super eam reuoluto.

11 In eximæ corporalis, & palæ superiori parte potest sericum, & aurum addi.

12 Corporale ita plicari debet, vt nec initium eius, nec finis appareat.

13 Non sunt lauanda corporalia in communi vase, sed in proprio

prio ad id destinato.
14 Possunt corporalia pangi post eorum benedictionem, & lotionem, sed non vsum: neque post lotionem debent iterum benedici.
15 Si immunda notabiliter sunt, peccat mortaliter in eis celebrans.
16 Paramenta non debent poni in altari in quo missa est facienda nisi pro solis Episcopis, & Cardinalibus vt decr. Sac. Rit. Congreg. 7. Iulij 1612. deficiente verò sacristia ponatur mensa separata.
17 Si in casu necessitatis ponantur in altari, nunquam in medio altaris, sed in cornu Euangelij collocentur.
18 Birretum deponens Sacerdos vt paramenta induat ne illud super Missale deponat, neque super calicem scopis se purget, & mundet à puluere:
19 Si figura paramenti destruitur vel inepta sit ad vsum sacrum amittitur benedictio.
20 Cingulum nondum ruptum, potest nodo resarciri: quod si rumpatur, altera quidem parte poteris vti, non autem toto per nodum resarcito, quia forma amissa est: Est nota

ta quod ligamina quibus verè re-cingis ſunt magis de forma, cinguli, quàm illæ eiuſdem partes, quæ pendent verſus terram, vt ſcias ferre iudicium de eodem benedicendo iterum.

21 Si quis celebret cum enormiter immundis paramentis peccat mortaliter, lauanda verò ſunt in proprio vaſe. De conſec. d.4.c. omnis.

22 Benedictionem veſtium, eſſe ordinis Epiſcopalis, non iuriſdictionis, cenſent Tabien. V. Abbas n.12. Vgolinus de Epiſcopi c.32. num.9. quam idcirco Epiſcopi alijs non poſſunt ſine Papæ facultate delegare.

23 In Clericis peregrinis, & ruſticanis tolerandæ ſunt breuiores veſtes, non tamen ſupra medium crus Homob. tr.4.q.145.

24 Concilium Palentinum ſub Vrb. 6, definiuit coronam Sacerdotis eſſe debere ad menſuram maioris hoſtiæ. Toletan.4. coronam Clerici ad menſuram minoris hoſtiæ: ergo Diaconorum, & Subdiaconorum erit formæ mediæ.

25 In amictu manipulo, & ſtola, cruces adeſſe debent, quas oſcula-

ri

ri debemus, dum eas accipimus. Sed omittant signum crucis, quod prę-ter rubricam, sibi faciunt quidam manu, & amictu simul à fronte ad pectus: vel signent se manu tantum antequàm accipiant amictum.

26 *Nota quod dum alba induitur sacerdos ab alio accipit submittens caput iunctis manibus.*

27 Ligari debet manipulus infrà cubitum, non supra, nec longius à manu.

28 Stolla imponitur collo, non longê a collo, longè enim a collo proprium est Episcopi.

29 Transuersando stolam ante pectus, Sacerdos ducit partem a sinistro humero pendentem ad dextrã, tum partem a dextro humero pendentem ad sinistram.

30 Plantea recẽtiori vsu habet speciem columne a parte posteriori ab anteriori verò crucem, quasi sacerdos sit inter columnam, & crucem Christi.

31 Annuli vsus expresse prohibitus fuit in Missa Pronotor. non participantibus, & quibuscumque Docto. à Sac. Rit. Congreg. 11. Febr. 1623. & item Canon. Cathed. 20. Nouembris

bris 1628. & Canonic. nomina
veniunt etiam dignitates quæcunque, siue sint de gremio Capituli, siue non.

De ingressu sacerdotis ad altare. Tit. 2.

1 SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra calicem, quem portat eleuatum ante pectus bursam manu dextra super calice tenens & facit reuerentiam cruci, vel imagini, quæ est in sacristia, capite cooperto, & profundè inclinato.

2 Si contigerit Sacerdotem transire ante altare maius capite cooperto, faciat ad illud reuerentiam: si ante locum; Sacramenti, genuflectat cooperto capite; Sacramento verò patente in altaria genuflectat detecto capite, & cautè se gerat dũ amouet manum dextram ad detegendum caput, neq; incedat idcirco longiùs aperto capite, quòd titulo maioris reuerentiæ aliqui faciunt, sed minùs cautè, ob calicem quem manu gestant.

Si contigerit transire ante altare vbi ministratur Sacramentum, vel vbi expositum est, genuflectat vnico

eo genu detecto capite: Idem obseruet si aduertat in altaribus minoribus adhuc esse post consecrationem, Sacramentum; sed in eleuatione hostiæ, vsque ad calicis depositionem, duobus genibus sit adoratio.

4 Si transeat ante altare, in quo sit exposita solemniter reliquia insignis Sancti de quo fit festum ibidē; cōuenit vt apertum caput inclinet illi profundè. In alijs reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm.

5 Cùm peruenit ad altare, stans in plano capellæ, ante infimum gradum, detecto capite, altari profundè inclinat. Si autem in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti genuflectit.

6 Nota quòd non licet celebrare tecto capite sine iusta causa; & legitima dispensatione.

7 Explicandum corporale est, ita vt ora corporalis oram altaris tangat, eo fine, vt manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post consecrationem intra corporale contineantur commodiùs.

8 Ita

8 *Ita aptandum est velum tam initio, quam in fine Missæ post communionem, vt in anteriori parte lateat totus calix.*

9 Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedictio, debet vas, illud cooperiri aliqua patena, vel palla, ante, & post consecrationem: vel si pyxis proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10 *Apertio Missalis ad sacerdotem spectat*, in missis priuatis.

11 Sacerdos inchoaturus Missam antequàm discendat ab altari priùs, facit cruci reuerentiam, cum capitis profunda inclinatione, cum vertit se à cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere altaris ad dextrum.

12 Missa solemnis, principalis, & cōuentualis est eadem. Sed alia est solēnis; alia minùs solemnis. Solēnis est ea in qua nihil omittitur quod ad solemnitatem spectet; minùs solemnis est ea in qua omittitur incensatio, & pacis osculū. In minùs solēnni. Subdiaconus portat calicē. Diaconus librū de sacristia ad altare. Hic deposito, & aperto lib., descēdit ad celebrātem, cum quo confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato cor-

C po-

porali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa reuertuntur eodem modo in sacristiam. In solemni verò collocantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirum Missale vnum, seu duo pro Epistola, & Euangelio cantandis, velum longum pro Subdiacono, peluicula cum vrceolis, & manutergio, calix cum purificatorio hostia in patena, palla, velum, bursa cum corporali. Calix autem erit in medio credentiæ, cætera hinc inde. *Hæc omnia debent cooperiri velo oblongo vsque ad terram vndequaque pendente.*

13 Antequam celebrans exeat è sacristia cum ministris, imponat (capite aperto) incensum in thuribulū, ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, cum benedictione. Thuriferarius autem portans Thuribulum manu dextra, in annulum quidem maiorem pollice immisso annulum verò catenæ mediæ, siue operculi, annulari digito sustentans, & nauiculam (illius scilicet pedem) sinistra manu tenens, ita vt pars quæ aperitur à parte exteriori sit, non pectus respiciat, præcedit ante omnes, sicut in sacris proces-

cessionibus. Diaconus: & Subdiaconus procedunt capite operto vnus post alium. Pares autem celebrante, si hic pluuiali sit indutus pro aspersione aquæ benedictę.

14 Acolythi debent esse pares statura, vt æqualia in motu sint candelabra, ferant autem eadem illi, ita vt qui à parte dextra incedit, apponat dextram nodo candelabri medio, sinistram pedi eiusdem, & qui à sinistra incedit è conuerso, sinistram nodo, dextram pedi; Si adsit cæremoniarius procedit solus post Acolythos.

15 Candelabra cum candelis accensis collocantur in cornibus mensæ anterioribus, vt vsui pręsto sint Acolythis.

16 Bireta celebrantis (qui dat Diacono suum) & ministrorum, deponuntur à cæremoniario extra credentiam, super aliquod scamnum, putà vbi sunt sessuri, vel in alio loco decenti.

17 Antequam celebrans incipiat confessionem genuflectit, si in altari est tabernaculum SS. Sacramenti: vel si non est, caput profundè inclinat cruci: Ministri verò tam Diaco-

nus, quàm Subdiaconus, & omnes alijs etiam cruci, quę in altari est genuflectunt in tota Missa, quando contigerit transire ante illam, quod expressè habetur tit.4. rubr n.7.

18 Ad confessionem genuflectunt Acolythi, & thuriferarius propè credentiam: Cęremoniarius si adest genuflectit vbi vult, à latere commodiori ad functionem suam, cui neq; stanti assignari potest certus locus in Presbyterio, vt plurimùm stabit à cornu Epistolæ.

19 Si dum celebratur solemniter in altaribus minoribus, contingat transire ante altare maius, vel SS. Sacramenti, fiat vt supra in Missa priuata: Sed celebrans semper detegat caput, quia non gestat calicem, & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Ministros, qui eadem cum ipse præstare debent.

De principio Missæ, & Confessione facienda. Tit 3.

1 SAcerdos pro confessione facienda, descendit in plano Capellæ.

2 Si celebraturus sit coram Summo Pontifice, sistat se in infimo gradu

du altaris à cornu Euangelij ante ipsum Pontificem, vbi genuflexus expectat benedictionem, qua accepta erigit se, & stans aliquantùm versus ad altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinale, Legato sedis Apostolicæ intra fines suæ Legationis. Patriarcha, in locis suæ iurisdictionis, Archiepiscopo in tota eiusdem Prouincia; Episcopo in sua Diœcesi, etiam in Ecclesijs Regularium, & exemptis; stans in infimo gradu à cornu Euangelij, dato signo profundè eis inclinat caput, & versus ad altare incipit Missam. Minister autem in his casibus erit in cornu Epistolæ. Cum alijs Principibus, & Prælatis debet sacerdos ita se gerere, vt eos quidem honoret, sed parciùs quàm prænominatos in rubr. Purà antequàm accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, vt supra, sese illis inclinet capite tecto, profundè, & profundiùs, pro dignitate personarum. Idem prçstare poterit in fine Missæ recedens ab altari gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ,

3 Quemadmodum celebrans non debet quemquam aduertere in alio

altari celebrantem, etiamsi Sacramentum eleuet: Sic nec Ministri parati: non verò inferiores Ministri qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

4 Cum seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pectus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat.

5 Benedicens aliquid in altari sinistram ponit super altare, quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aere teneri. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnica manu, V.G. voluenda sunt folia Missali vel aliquid simile agendum, tunc enim alia manus deponi debet, & nunquam vnica manus suspensa teneri.

6 Non debet addi nomen patroni, aut alicuius Sancti in Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

7 Cum celebrans dicit, *& vobis fratres, & vos fratres. Misereatur vestri*, conuertitur paululùm versus ministros, in Missa solemni: & Ministri reciprocè cùm dicunt, *& tibi Pater, & te*

& te Pater, *Misereatur tui*, inclinant versus celebrantem. Ad *Misereatur*, adhuc inclinati manent, sed ad *Indulgentiam* stant. Sed in Miss. priuil. Sacerd. non conuertitur.

8 *Signa crucis sibi adhibent Ministri vnà cum celebrante in tota Missa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De introitu. Kyrie Eleison, & Gloria. Tit. 4.

1 Osculatur Sacerdos altare in medio non à latere.

2 Vbi non sunt reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica) in alrari omitti debent verba *quorum reliquia hic sunt*, eoque casu osculum altaris fieri debet, ad ea verba, *indulgere digneris*.

3 In deosculatione siue altaris, siue libri, siue alterius rei nunquam producitur signum crucis pollice, vel manu super id, quod osculandum est.

4 Cùm Sacerdos dicit *Gloria Patri*, conuertere debet caput ad Crucem non personam.

5 Oportet iungere manus in verbo *Amen*, in fine hymni angelici, peracto signo crucis.

6 In Missa solemni, cùm Sacerdos

ascendit ad altare, Diaconus sinistra manu, Subdiaconus dextra, albam & vestem anteriorem celebrantis, paululum eleuant: & solus Sacerdos osculatur altare. *Ministri verò neque osculantur. neque tangunt, sed sua quisque loco genuflectit, & statim surgit: quod semper obseruent, etiamsi celebretur in altaribus vbi non est Sacramentum, sed sola crux cum imagine Crucifixi.*

7 Osculato altaria celebrante sequitur incensatio. *Nota quod si quidpiam aliud misceatur cum incenso, maior quantitas semper debet esse incensi, vt incensum dici queat.*

Regula seruanda pro incensatione facienda.

NAuicula datur à Thuriferario, Diaconu ministranti sine osculis. Subdiaconus in hoc casu stat a sinistris celebrantis? Thuriferarius verò sustentat annulum maiorem, manu sinistra, & eleuato altera annulo operculi, manu dextra eademque manu complectente catenulas circa medium earum, inter operculum,& thuribulum,flexoq;quasi genu dextro offert thuribulum æqualiter eleuatum ad nauiculæ altitudinem, Celebranti.

Tunc

Tunc Diaconos parùm inclinatus versùs celebrantem, dicit, *Benedicite Pater Reuerendæ*, & osculatur cochlear & manum celebrantis, ante, & post; at celebrans manum sinistram. pectori admouet, & dextra sumit ter, & ter immittit incensum in thuribulum de nauicula, dicens, interim. *Ab illo benedicaris, &c.* & deposito co-cleari producens manu dextra signum crucis, super thus, in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimittit nauiculam in manu thuriferarij, qui eam accipit sine osculis demissoque operculo statim tradit thuribulum Diacono, qui dat illud celebranti, osculata priùs catenularum summitate, & manu illius dextra.

Nota pro faciliori intelligentia eorum quæ seruari debent in incensatione, quòd altare bifarium diuiditur, nempe in planitiem, seu mensam, & frontem, seu facilem; planities est pars superior, id est tabula altaris: frōs verò, anterior pars. Planities diuiditur in partem anteriorem, & posteriore; frons verò non diuiditur, sed vocatur anterior pars simpliciter. Quælibet harum

partium tam anterior. quàm posterior planitiei, & frons altaris, incensari debet triplici ductu abutroq; latere, vt clarius patebit, & præ oculis exhibebitur in immagine supposita. His præmissis: cum celebrans acceperit thuribulum à Diacono, facta cruci reuerentia, profunda, vel genuflexione Sacramento, eam ter incensabit nihil dicens, neque in tota hac incensatione: & facta iterùm cruci reuerentia, vel genuflexione Sacramento, incensat altare, non candelabra (quod benè nota,) sed posteriorem planitiei partem, æquali distantia (prout distribuuntur candelabra) linea recta, à medio eius vsque ad cornu Epistolæ, vbi demissa manu thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem, bis ducto thuribulo; & conuersus ad altare, eleuans manum incensat eius planitiem, seu mensam, in parte anteriori, ter ducens thuribulum, linea transuersali. quasi per semicirculos, vsq; ad medium, vbi facta cruci reuerentia, vel genuflexione Sacramento, procedendo thurificat aliud latus altaris, nempè posteriorem planitiei partem,

tem, triplici ductu, linea recta: vſque ad cornu Euangelij, & pariter incenſata inferiori, & ſuperiori parte ipſis cornu Euangelij, duplici ductu, adhuc ſtans ibidem, eleuans thuribulum, ter incenſat anteriorem planitiei partem, linea tranſuerſali quaſi per ſemicirculos verſus medium altaris, vt fecit in cornu Epiſtolæ: deinde manu aliquantum demiſſa, incenſat frontem ter ducens thuribulum, dum procedit à cornu Euangelij, vſque ad medium altaris facta cruci reuerētia vel genuflexione Sacramento, incenſat ſimiliter ductu reliquam faciei partem, vſq; ad cornu Epiſtolæ, vbi reddit thuribulum ipſi Diacono. *Subinde nota quod, & ſi pauciora ſint quàm ſex candelabra, adhuc triplici ductu thuribuli incenſatur vnumquodque latus altaris: Nota, prætereà, quòd cùm celebrans incenſat, Diaconus, & Subdiaconus inſeruiunt hinc, inde, eleuando planeta eam partem, quæ eſt circa eius brachia, vt non impediatur: altera eorum manu pectori admota.*

Si fuerint reliquiæ ſeruentur quæ in miſſali notantur.

Nota numeros ſequentis imagi-

ginis, sic facile intelliges, quæ supra scripsimus de incensationibus.

Diaconus in accipiendo thuribulo à celebrante, osculatur primò manum eius, tùm catenularum summitatem, eumq; incensat cum inclinatione capitis profunda, ante, & post: cui nec modicum quidem celebrans caput inclinat.

Librum amouet de altari thuriferarius (si abest cæremoniarius) & restituit statim, quando nimirum incensandum est cornu Epistolæ, seu Euangelij, tempore incensationis huius, & oblatorum.

Quòd si adsit assistens pluuiali indutus, eiusdem erit amouere librum. Subdiaconus autem ad incensationem celebrantis à Diacono, sistit se contra cornu Epistolæ, neq; cum Diacono caput inclinat celebranti.

Finita incensatione, redit in sacristiam thuriferarius, qui propterea non habet locum stabilem in Presbyterio.

8 Solus celebrans legit, *Introitum* non Ministri: qui tamen respondet, & dicũt cum eo nouies, *Kyrie Eleison,*

in



in eodem cornu Epiſtolæ vſque ad nonum.

9 Quando Diaconus,& Subdiaconus ſtant vnus poſt alium, Diaconus ſe locat ſuper ſecundum gradum,& Subdiaconus in plano capellæ formantes lineam rectam.

10 *Quando Diaconus, & Subdiaconus aſcendunt ad altare, faciunt prius genuflexionem in medio vnde diſcendunt, ſed non debet aliam iterum facere ad altare: & vice verſa quando diſcedunt ab altari genuflectunt, ſed nullam aliam faciant genuſlexionem reuerſi ad loca ſua.*

11 Cum celebrans dicit *hymnum angelicum* caput inclinant miniſtri cum eo,& cum eodem ſe ſignant in fine.

12 Si ſedendum erit, parato ſcamno oblongo, & decenter veſtito; à latere Epiſtolæ, in plano capellæ, poſtquàm celebrans dixerit ſecretò totum hymnum angelicum, facta Crucis à celebrante inclinatione, ſeu genuflexione Sacramento, & à miniſtris ſemper genuflexione, deſcendunt vnus poſt alium, per breuiorem viam, à latere Epiſtolæ ad ſedem paratam, in qua ſedent, cooperto capite: quod tamen aperiunt cum inclinatione ad verba eiuſdem hymni,

hymni, ad quæ inclinandum, notatur in rubr. parte secunda, tit. 4. n. 3. dum cantantur à choro. In fine verò non se signant rursus signo Crucis, quæ omnia, & in Symbolo sunt obseruanda.

13 Sedet celebrans medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à sinistris: stant Acolythi regulariter ad credentiam.

14 Reuersus ad altare, dimissis birreti procedunt vnus post alium, per planum capellæ, & facta in medio reuerentia altari, vel genuflexione Sacramento, ascendunt quisque ad locum suum, vnum remanente post alium.

15 *Si sedendum non sit* (quod maximè decet coram Sacramento in altari exposito) *stabunt apud altare quasi pares, a principio, vsque ad finem dicti hymni cantati à choro, & inclinabunt vt supra*, finitoque hymno, facta a Ministris, genuflexionem ibidem, descendent ij ad gradus suos, vt vnus stet post alium.

De Oratione. Tit. 5.

1 PRæter extensionem, & iunctionem manuum, quæ pręscri-

ſcribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiſcum*, earundem eleuationem addit cæremoniale, Epiſcoporum, lib. 2. c. 8.

2 Qui vtuntur perſpicillis, nunquam deponant ea, ſuper corporale.

3 Dubitant non pauci de ſitu manuum tempore orationum, & Canonis, ſed rubrica apertè docet quòd ita debent extendi ante pectus vt palma vnius manus reſpiciat alteram, digitis omnibus ſimul iunctis quorum ſummitas humerorum altitudinem, diſtantiamque non excedat, non igitur debent demitti ad pectus, vel infra pectus, ſed ad humerorum altitudinem eleuari.

De Epiſtola Graduali, & alijs vſque ad Offert. Tit. 6.

1 DVm ſignatur liber Euangeliorum, ſiniſtra manus apponi debet eidem libro.

2 Signa in fronte ore, & pectore fiunt pollice tantum, *multi conuertunt ſe ad crucem, vel verſus Sacramentum initio Euangelij, ſed hoc eſt præter rubricam.*

Si plures Prælati æquales inter ſint Miſſæ, nulli dabitur liber oſculan-

landus, nec etiam celebranti; si plures inæquales, digniori tantùm.

4 Tolerari potest illa consuetudo qua defertur liber prælato, continuante celebrante symbolum, non autem tolerari debet altera, qua prælatus osculator librum, dicto offertorio, cum non dicitur *Credo*. Minister librum defert sine vlla reuerentia ad prælatum, sed postquam ille fuerit osculatus, libro statim clauso reuerentiam illi debitam faciet: Ille verò tantùm qui librum osculatur dicere debet, *per Euangelica dicta, &c.* sunt enim verba osculantis propria, quæ ideò omissò osculo omittuntur & in Missa defunctorum.

5 Ex decretis Congreg. Cardinalium super negotia Episcoporum 22. & 28. Augusti 1589. non defertur liber osculandus Vicario, Apostolico, neque Commendatario seu eiusdem procuratori ex decr. Sacr. Rituum Congregat. 17. Septembr. 1611. neque alijs à SS. Pontifice Cardinali in loco sui Tituli: Legato intrà fines suæ legationis, Patriarchæ, in loco suo iurisdict. Archiepiscopo in sua Prouincia, Episcopo in sua Diœcesi, & sine facul-

tate

tate Sedis Apostolicæ: Principibus autem magnis ex tolerantia, non autem inferioribus laicis, & illis alius liber deferendus est, & non idem ipse celebrantis, qui proprium eo casu semper osculari debet librum.

6 Quando in symbolo celebrans dicit *adoratur*, caput inclinat, sed non ad sequens verbum *conglorificatur*. in fine symboli signat seipsum, ad verbum *Amen*, iungit manus.

7 In Missa solemni, Subdiaconus circa finem vltimæ orationis, comite Cæremoniario, procedit ad cantandam Epistolam. Comitantur autem Subdiaconum à sinistris eiusdem, quod & aliàs facit, genuflectens cum eo vnico genu, in medio altaris.

8 Cantari debet Epistola, iuxta cornu altaris, vbi celebrans legit Epistolam, in plano Presbyteri.

9 *Si inferior Subdiaconus cantare velit Epistolam, ne sacras induat vestes, sed super pelliceum tantùm.*

Epistola cantata Subdiaconus, facta iterum genuflexione altari in medio, redit ad celebrantem, & genuflectens osculatur eius manum, &

& ab eo benedicitur prærerquam in Missis defunct. postea idem Subd. defert Missale celebrantis ad cornu Euangelij, & ibi ministrat celebrāti. 10 Diaconus defert librum Euangeliorum nullo comite (comes .n. datur Ministris ad aliquid cantandum, aut quando exeundem est à Præsbytero) & collat in medio altaris.

Interim notandum est, quod celebrans non debet interrumpere Euangelium, quod legit vt ea præstet, quæ circa Diaconum sunt peragenda, sed hic expectet finem, & lecto Euangelio submissa voce, non osculatur librum celebrans, sed post Euangelium solemniter cantatum, at imponit incensum, ac benedicit ministrante Diaconus nauiculam, eo prorsus modo. quo in principio Missæ dictum est.

11 Diaconus dicit *Munda cor meum*, super primo altari gradu altiori, in quo etiam versus celebrantem in latere Euangelij, non omnino conuersus ad eum, petit benedictionem qua accepta osculatur manum celebrantis.

12 Cum Diaconus petit benedictionem genuflexus, reliqui ministri stant

ſtant (niſi coram Epiſcopo celebretur) quia eo caſu omninò genuflectunt.

13 Cantari debet Euangelium versùs Aquilonem inter altare, & populum quod idem eſt ac contra altare versùs populum: & reuera verba rubricè quæ alioquin pugnare viderentur inuicem, non pugnat ſed locum, & ſitum quaſi medium indicant, ita vt Diaconus, neque totus ſit contra altare, neq; totus verſus populum, ſed inter vtrumq; faciem ſiſtat ſuã.

14 Dum cantatur Euangelium, Thuriferarius ſtabit poſt Diaconum ad ſiniſtram eiuſdem, & agitabit leuiter thuribulum, eleuata aliquantulum operculi catenula ne igne extinguatur.

15 Subdiaconus, & Acolythi immobiles ſtabunt neq; capita inclinabunt vnquàm multo minùs genuflectent. Cæremoniarius poſt Diaconum ſtabit.

16 Subdiaconus defert librum apertum ſacerdotem ſine vlla reuerentia, tam altari in quo patet Sacramentum quam Sacerdoti, ob reuerentiam ſacri Euangelij, deinde clauſo libro facit reuerentiam vtrique,

que, & deponit librum super credentiam Acolythi finito Euangelio deponunt candelabra sine mora.
17 Diaconus in plano medio ter incensabit celebrantem, qui coram prælato suo sicut non osculatur librum, sic non incensatur.
18 Si concio habenda sit, concionandum est dicto Euangelio.
19 Si celebrans velit concionari, sedeat super scanno nudo in cornu Euangelij, capite tecto, aut sine casula in pulpito.
20 Si celebrans sit in altari dum cantatur à choro, *& incarnatus est*, ad verba genuflectit cum Ministris, in superiori altari gradu.
21 Diaconus solus cum debitis reuerentijs, portat bursam corporalium sine comite, & ita per viam breuiorem ad credentiam, per longiorem ad altare: interim surgit Subdiaconus, & stans capite detecto, expectat aduentum Diaconi, vt cum eo sedeat, vt prius: sed cum accedit celebrans, & subdiaconus, si ad altare sint, & non sedeant paululum secedunt versus cornu Euangelij, vt Diacono venienti quasi medium altaris totum relinquant.

22 In Missa solemni quàm celebrās dicit sine Diacono, & Subdiacono dicit nouies, *Kyrie eleison*, in cornu Epistolæ, vt in alijs Missis solemnibus. Item, *Humiliate capita vestra Deo*, sed versus altare.

De Offertorio, & alijs vsque ad Canonem. Tit. 7.

1 SVnt qui dicunt Offertorium expansis manibus, sed hoc est expressè contra rubric. quæ præcipit dicit iunctis manibus alij dicunt sub missa voce contra rubricam.

2 Velum plicari debet à Ministro, & deponi propè tabellam secretarum ab eâdem parte altaris, vbi calix, ne super corporale, aut extra illud remaneat non plicatum: quod cùm neque à Sacerdote plicari conuenire videatur, plicetur à Ministro, qui explicato manutergio in eadem parte collocabit ibidem peluiculam cum vrceolis.

3 Si fuerit plures hostię consecrandæ in pyxide, Sacerdos dextera discooperit eam antequàm accipiat patenam eamdemque collocat in medio corporalis, inter locum calicis, & tabellam secretarum, nec ideò debet eam eleuare sub prætextu

ob-

oblationis, sed sufficit si ad eam intentionem dirigat.

4 Minister tenere debet ampullæ partem inferiorem, ita vt Sacerdos eam possis per autem seu manubriolum capere, debet item recipere eandem, manu sinistra, vt alteram statim ministret ampullam manu dextra: offerat autem ambas cum osculis earum non manus Sacerdotis, & cum debita reuerentia, saltem inclinando caput, nisi Sacerdos de maioribus exigat genuflexionem. Sed, & Sacerdos ipse propriùs admoueat calicem ampullis, ita vt neque gutta cadere, queat super altaris mappam, & si guttæ vini, aut aquæ dispersæ appareant intra calicem tunc vel circumacto vino calicis vniantur, vel purificatorio abstergantur.

5 Dum Sacerdos offert calicem, illum ita eleuatum tenet, vt cuppa calicis non excedat oculos, neque sit infra os.

6 Nota quod verba illa rubricæ, *quod semper facis quando aliquid est benedicturus* ante, *veni sanctificator*, intelliguntur tantum de manibus expandendis non de oculis eleuandis qui

qui post consecrationem designandi potiùs sunt in hostiam consecratam & item quando vtraque manus est libera, nec earum altera est occupata ad hostiam tenendam, seu calicem: quod accidit paulò ante consecrationem: neque enim deponenda est hostia, vel calix, in eo casu, vt manus iungantur, ad illud verbum, *benedixit*.

7 Ad formādas cruces manu dextra, regula sit, vt formentur duæ lineæ, hoc modo † non autem quatuor puncta .·.· & lineæ illæ non excedant mensuram palmi communis manus. Item transuersa pars crucis, fiat manu quoque transuersa, ex Innocentio 3. lib. 5. c. 1. Non recta qua ad abigendas à calice muscas vtimur. Non igitur debet fieri in circulo, neque in vaticatione digitorum. Sed nota quòd dum præscribitur formanda crux super vtrūque; formari debet inter hostiam, & calicem, ita vt ęqualiter altè fiat crux à calice ad hostiam, & transuersè super oram anteriorem pallæ, quæ calicem regit, eò quòd media esse solet inter calicem, & hostiam.

8 *Si*

8 *Si facienda est oblatio populi, fiat dicto Offertorio, ante oblationem hostiæ.*

9 Qui Miſſas nouas celebrant poſſunt, circuire Eccleſiam ad oblationem, ex decreto S.Cong.Cōc.Trid. ſeſſ.22.neq; in fine oblationis debet dari benedictio, vti nec initio.

10 Antequàm Miniſter aquam fundat pro lotione manuum, priùs eleuat paululùm manutergium ab altari, vt Sacerdos illud capere queat; & tenens peluiculam in ſiniſtra, ampullam aquæ in dextra, cum oſculo ampullæ, & debitis reuerentijs, fundit aquam. Repoſita deinde ampulla aquæ, cum alia vini, in loco ſuo, manutergium plicabit.

11 Verſus. *Gloria Patri*, ad Pſalm. *Lauabo*, poteſt dici cum redditur in medium altaris, dummodo non omittatur capitis inclinatio.

12 Sacerdos non debet recedere à medio altaris, vt dicat orationes ſecretas, ſed eas recitare in medio conuerſus ad librum. Hinc patet aptandum eſſe librum propè corporale vt commodiùs legatur non autem relinquendum eò loci vbi dictum eſt Euangelium.

Ritus

13 Ritus ter pulſandi campanulã cum aliqua diſtinctione, ad eleuationem Sacramenti decentior eſt & congruentior, quàm pulſandi continuatè, ter inquam cum aliqua morula interpoſita, ſcilicet cum ſacerdos adorat, cum eleuat, & cum reponit hoſtiam ſeu calicem.

14 Diaconu & Subd. dicto a celebraute *Oremus*, accedunt ad altare, facta, priùs in ſuo quisque loco genuflexione.

15 Dum ſubdiaconus accipit calicem de credentia, deponitur velum paruum calicis & relinquitur ſuper credentiam, vt commodiùs portetur calix. Nota quòd ſubdiaconus manu ſiniſtra nuda tenet calicem, non autem cum velo pendente ab humeris, & per breuiorẽ viã defert illum ad altare, & procedit comitatus ab Acolythus ampulias vini & aquæ portante, qui eum ſequitur non pręcedit: neq; ab alio quã vno ex duobus Acolythis comitatur.

16 Diaconus dat patenam cum hoſtia celebranti, oſculando eius manum, ſed oſculata prius patena interim ſubdiaconus excipit calicem purificatorio.

Esto regula generalis. Quotiescunque aliquid traditur celebranti prius osculandá est res quæ traditur, deinde manus celebrantis, sedè conuerso quando aliquid, accipitur ab eo, prius osculanda est eius manus, deinde res quæ accipitur: Quod semper seruatur præterquam in Missis defunctorum, & quãdo expositum est Sacramentum, in his enim casibus omittuntur prædicta oscula.

17 Si adsint particula consecrandæ pro communione solemni, delata pyxide ad altare paulò ante Subdiaconum a Cæremoniario, seu sacristia, eam Diaconus aperit, & collocat super corporale, antequam reddat patenam celebranti, & eandem eleuat parum per dum hostiam offert; qua deposita & ipse deponit pyxidem cooperit, & collocat post calicem.

18 Diaconus manu sinistra calicem per nodum tenens, accipit ampullam vini, de manu Subdiaconi, qui eamdem accipit de manu Acolythi (vterque verò accipit sine osculis nec ampullæ, nec manuum) & infundit vinum in Calicem Ampullam verò aquæ accipit Subdiaconus ab Acolytho, sine osculis, &

pa-

parùm inclinatus oſtendit celebrãti dicens. *Benedicite Pater reuerende*, & infundit aquam: tum Diaconus dat calicem celebranti cum dabit oſculis, & cum eo dicit *Offerimus*.

19 Subdiacono tantùm datur patena tenenda, non verò alijs inferioris ordinis, & ſi cantet Epiſtolam, quod vltimum prohibitum eſt fieri cum paramentis ſacris. *Pars interior patenæ, Subdiaconum decet reſpicere*.

20 Celebrans dicens *per interceſſionem*, ter imponit incenſum, & ſemel illud benedicit, in Thuribulo, ita vt ad verbum *benedicere*, manu dextra producat ſignum crucis ſuper Thuribulum fumigás. Diaconus, & Thuriferarius miniſtrant vt initio Miſſæ, & Diaconus in hac incenſatione retinere debet pedem Calicis, dextra manu, ne cadat: At Sacerdos ter ducit Thuribulum ſuper calicem & hoſtiam, ſimul, in modum Crucis, Crux autem fit etiam in hoc caſu, non veluti per quatuor puncta, ſed per lineas, vt ſup. eod. tit. num. 7. Neque demittendum eſt Thuribulum in formandis his crucibus, ſicut in

circulis sequentibus, in quib. Thuribulum depressiùs ducitur, ita vt circumeat calicem. *Quod autem dicit rubr. bis ad sinistram, & semel a sinistra ad dexteram, hoc intellige de dextra, & sinistra celebrantis.*

21 Celebrans non incensat Sacramentis, sed crucem; nisi Sacramentum sit expositum, quia tunc genib. flexis in supremo gradu, illud incensat. Diaconus amouet quidem calicem, dum crux incensatur, sed non extra corporale sic capax sit. Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil se mouet. Thuriferarius verò deposita nauicula super credentia, amouet de altari, & reportat librum nisi sit assistens.

22 Diaconus incensat chorum, comite thuriferario, qui præcedit, & incensantur omnes. In choro autem incensandi stare debent, quasi extra stallum, neq; illi indecorè inniti: se mutuò inuitent antequàm quilibet incensetur à Diacono; vt in cœrem. Ep. li. 1. c. 23. Celebrans nullo maiore presente; cui triplex ductus Thuribuli debeatur, triplici ductu incēsandus erit; eo præsente, duplici tantum ductu: Diaconus, Subdiaconus,

conus, & alij parati, duplici ductu, cannonici item duplici ductu, Sacerdotes in choro vnico ductu, cœteri sinè mora: Inclinabit caput qui incensat ante & post ijsdem vsq; ad Sacerdotes inclusiuè nisi ita multi sint, vt incensatio finiri non possit ante finem præfationis. Diaconus incensabit omnes de clero exceptis Acolythis, quos stantes apud credētiam incensabit Thuriferarius ante laicos de populo. Domini locorum minorum, de quibus in Cœremon. Episc. li. 1. c. 28. nulla fit mentio, seu Magistratus, incensari poterunt à Thuriferario duplici vel vnico ductu, pro qualitate personarum ij videlicet quib. proprium scamnum, seu sedes ab alijs distincta parari solet. Consuetudo locorum laudabilis in his attendi solet, ad pacem tùm Clerici, tum laicorum conseruandam, in toto incensationis ordine & ritu.

23 Thuriferarius incensat ter populū primò in medio, deinde versùs latus Epistolæ, quod eit dextrū populi tertiò versus latus aliud, cū honoris significatione ante & post a Thuriferario adhibita.

24 Ministrant Acolythi celebranti in lotione manuum debitis & cum quasi osculis ampullæ & manutergij; ante & post, sed stantes Acolythi, non genuflexi ministrant.

25 Ad *Orate fratres* Subdiaconus respondet, *Suscipiat &c.* sed celebrans tardiù dicat secretas orationes, vt Diaconus opportuno tempore redire queat ad dicendum, *Sanctus*, &c. cum eodem: Ceremoniarius interim assistat libro, & folia vertat quandiu Diaconus abest, nisi adsit assistens.

26 Paulò antequam dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus, & Subdiaconus ad altare, facta in locis suis, post celebrantis genuflexione; quā rursus faciunt, dicto ab eisdem vltimo *Osanna in excelsis*.

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur a choro nisi post depositionem calicis, etiam in Missis Defunctorum.

28 Assistens non tenet manus iunctas sed folia Missalis vertit & indicat quæ sunt dicenda a celebrante.

29 Ad *Sanctus*, campanas maiores pulsare conuenit, sicut in Missa pri-

priuata, campanulam paruam, quam pulſant aliqui etiam in Miſſa ſolemni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij, qui maiores pulſare debent campanas, & tempus ignorant eas pulſandi, quia longiùs abſunt.

De Canone Miſſæ vſque ad conſecrationem Miſſæ. *Tit.* 8.

1 AD primum geſtum, prima verba, *Te igitur* ſunt pronuncianda, neque dari debet geſtus ſine voce.

2 In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ.

3 Epiſcopus loci in quo celebratur nominari debet in canone neque nominandus, eſt Abbas exemptus loci, ſed Epiſcopus vicinior ad quẽ pro ordinatione itur. *Caueant Regulares ne in Canone nominent ſuperiores ſuos vt antiſtites, quod vetuit S. Rituum Congregat.* 12. *Nou.* 1615.

4 Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput id emittit, non ergo eleuat oculos verſus crucem, nec claudit, niſi fortè ad maiorem; animi compoſitionem neque defigendi ſunt oculi in Sa-

cramentum, si est in altari exposi-tum, eo quòd in altero *Memento*, præscribitur capitis demissio, & oculorum; in vtroque enim *Memento*, hæc capitis & oculorum demis-sio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum pro quibus Sacerdos orare vult, secretò nominet, idest inclusa pectoris cogitatione.

6. Hoc loco dicendum est de applicatione sacrificij. & quidquid sit de valore Missæ, qui dici potest infinitus in radice, sed ad impetrandum, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu, quia finitè de eo omnes, magis vel minùs pro minori vel maiori deuotione cuiusque concurrentis ad Missæ sacrificium participant. Ex S. Thoma 3. par. qu. 79. art. 4. Quatuor expedit Sacerdoti vt faciat.

Primum est, vt intendat prodesse omni meliori modo, ijs de quibus Ecclesia expressè meminit in canone, quib. Deus distribuat portionē sacrificij generalem, pro eorum capacitate, & deuotionis mensura.

Secundum, vt prouideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi debita

quam

quam solus Deus nouit quanta sit. Et probabile est eam posse dari a Sacerdote alijs nominandis, pro eo titulo quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesset magis ijs, quàm si pro ijsdem sequenti proxima ratione, & modo celebraret, quia certum est participare Sacerdotem in maiori quantitate, de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intẽdat eo maiori affectu quo potest & debet is quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue congruentis eleemosynæ acceptæ, aut promissæ, & ea prorsus ratione, qua ijsdẽ tenetur ad Missam, seu plures Missas. Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratię, non sint capaces sacrificij fructus, substituat statim alios actu, & secũda vt aiunt intentione, alioquin fructus Missæ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesię. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, vt alijs item prodesse inten dat, sine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua Deus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, siue in ordine ad remissionem pœnæ, cùm sit satisfactorium: siue ad gratiam acquirendam, & augendam, cum sit meritorium, siue ad deletionem culpæ, cum sit propitiatorium: siue ad quęcumque bona spiritualia, vel temporalia, quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cum sit impetratorium? siue ad gratias agendas de obtentis, cùm sit Eucharisticum; siue ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum.

7 *Memento*, est oratio priuata, quare in ea admitti possunt infideles, & excommunicati omnes ad eorum salutem procurandam.

8 In commemor. post *Memento*, defunc. eadem fere obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto & intentione Ecclesiæ: deinde eos pro quibus tertio loco teneri dictum est supra. 3. alios clariores quos voluerit, & item

illius

illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti, commendandi sunt Deo, in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

9 Ad Orationem, *hanc igitur*: expandit manus Sacerdos, non super calicem tantùm, sed super vtraque oblata, pollice dextro adhuc super sinistro, in modum crucis posito, sed de subtus, vt constat ex actis Eccl. Mediol.

10 Si pyxidem collocauit post calicem, retrahet eam priùs ad latus ipsius calicis versus cornu Epistolæ, vt super ipsos quoque particulas, proferat verba consecrationis, quæ proferre debet stans quidem, & inclinato capite, sed retentis æqualiter pedibus in suppedaneo altaris? non dextro vltra sinistrum, reuerentiæ causa quasi deflecto.

11 Sacerdos genuflexus vnico genu adorat hostiam, vt statim facilius surgere possit, quòd fit & in sequentibus. Neque cubitis super altare positis adorat, sed manibus hostiam tenentibus super altare retentis, & ità vt cōmodè ad terram vsque genuflexio fiat, neque tamen

videri hostia ab omnibus possit, sed abstineat omninò ab osculo hostiæ quam statim eleuat, & statim reponere debet, nec diu eleuatã tenere.

12 In eleuatione hostiæ digitos extensos iungat, & inter imas partes manuum, vt solidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, nisi quando reponit hostiam; digiti verò prædicti non disiunguntur, nisi post eorumdem ablutionem inclusiuè.

13 Minister paulò post Sacerdotem, ad eiusdem dextram genuflexus, supra altiorem gradum si plures sint gradus, manu sinistra eleuat partem inferiorem posterioris planetæ, quam in medio accipit, sed eam deponens non osculatur, vti nec accipiens.

14 Quod dicitur in rubric. *Sacerdos consecraturus accipit calicem iuxta cuppam*, idem est ac si dicatur, capit nodum calicis qui est infra cuppam.

15 Quidam deponunt calicem, vt manus iungant, & benedicãt; sed malè, quia non est deserendus calix ab eiusdem acceptione, sicuti nec deseritur hostia ad illud verbum,

Be-

Benedixit, donec fiat consecratio.

16 Antequam eleuat calicem dicat, *hæc quotiescumque feceritis*, &c. & dum reponit, pedi calicis non infingat osculum,

17 Ad eleuationem calicis tenet Sacerdos sinistra pedem, dextra nodum.

18 Cùm eleuatur hostia, eleuentur etiam funalia, vsque ad depositionem calicis inclusiuè.

16 In Missa solemni dum celebrās dicit, *quam oblationem* Diaconus accedit ad eius dextram, facta priùs genuflexione vbi est, altari. Si adest pyxis, cum particulis consecrandis, Diaconus eam detegit, & collocat propè hostiam ante consecrationē. & deposita hostia post consecrationem facta cum celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco pristino, & antequā discooperiat calicem consecrandum, cum celebrante priùs adorat cū genuflexione hostiam ab eo depositā super altare Subdiaconus genuflectit supra infimum altaris gradum in medio, post celebrantem, dum tenet patenam, sed dum non tenet eam, inter incensat in cornu Epistolæ, in-

censo

censo nō benedicto, nimirum cum celebrans adorat, cum eleuat, & cū deponit hostiam, vel calicem.

20 Facta consecratione Diaconus teddit ad librum, facta iterum genuflexo in cornu Euangelij tātum, vbi est librum, & assistit vt priùs thuriferarius vero redit ad Sacristiam.

Nota quòd chorus genuflectit initio canonis, & surgit post depositionem calicis. Stant autem omnes versus altare in locis suis.

De Canone post Consecrationem, &c.
Tit. 9.

1 PAusa fit in *Memento* defunctorum, non post litteram N. sed post verba *somno pacis*.

2 Nota quòd ad verba. *Per eumdem Christum Dominum nostrum* ante verba. *Nobis quoque peccatoribus*. fit capitis inclinatio.

3 Dum sacerdos pectus sibi percutit post communionem, hoc facit tribus digitis inferioribus & vltimis ne pollex & index iuncti, tangat planetam.

4 Duæ cruces quæ fiunt inter calicem, & pectus, cum hostia consecrata, fiunt in eadem proportione, &

& altitudine qua tres præcedentes quæ fiunt à labio ad labium calicis: ſed cauendum eſt ne hoſtia tangat labium calicis, ne fragmenta inde fiant.

5 In Miſſa ſolemni, dum fiunt cruces a celebrante, Diaconus retinet duobus digitis manu dextræ calicem.

Regula generalis eſt, quòd Diaconus (non alij) cum celebrante genuflectente, genuflectat, ſi ſolus eidem aſſiſtit.

De Oratione Dominica, & alijs vſque ad Communionem. Tit. 10.

1 FRactionem hoſtiæ incipit Sacerdos a ſuperiori partes, ſed ex Ordine Romano pręcidi debet particula ex imò hoſtiæ.

2 Miniſter daturus pacem, genuflectit ad dextram celebrantis, & dicto tertio, *Agnus Dei*, porrigit inſtrumentum pacis oſculandum eidem celebranti, tum facta genuflexione accedit ad Prelatum, & alios, quibus idem inſtrumentum porrigit facta tantum reuerentia poſt datam vnicuique pacem velum quoque adhibebit colori Miſſæ cõueniens, quo qualibet vice terget illud

lud antequam alter osculetur, si plures sint Prælati; aliis verò non tergat. Neq; danda est pax hoc loco cuicumque, sed personæ, seu personis tantum valdè insignibus.

3 Dum sacerdos signat seipsum hostia consecrata, non debet mouere patenam, sed hostiam tantum, ita tamen vt non egrediatur limites patenæ, ne fragmenta cadant extra illam. Item cubitos super altare ponat in sumptione, vt in consecratione.

4 Dextra tantùm manu calicem mouet sinistra patenam tenens, quam non supponit calici, nisi cum eum sumit.

5 Ille modus loquendi, *Accipit calicem infrà nodum cuppa*, non significat aliud diuersum ab eoquod supra aliis, dicitur, *Tenens nodum infrà cuppam*, Sensus enim est, *Accipit nodum cuppe qui est infra*. Neq. maior est ratio cur diuersimodè capiatur calix in prædictis casibus imò ad sumendum calicem: tutiùs, & commodiùs tenetur nodus calicis, minus tutè tenetur calix inter nodum, & pedem illius.

6 Postquam sacerdos communicauerit,

nerit, Minister deferet ad altare, in cornu Epistolæ, ampullas in peluicula, quas ministrabit, cum osculis & reuerentijs debitis, & in fine, relatis ijsdem ad locum suũ, extinguet cereum, pro eleuatione accensum.

7 Deceret vt vinum infusum in purificatione calicis, esset eiusdem quantitatis, qua fuerunt primę species sanguinis: alioquin sacerdos illud saltem intra calicem circumagat, vt absumatur species: neque extra altare demittat calicem, neque digitis labia calicis, seu oris sui detergat, neque digitos lambat.

8 Sumi debet ablutio per eandem partem calicis, per quam sanguis Christi haustus est.

9 Calix est tantum bis admouendus ori, non vltra: nam stomachum moueret adstantibus, pluries quam ter, sanguinem, & bis purificationẽ sumere.

10 In Purificatione vino & aqua digitos abluit sacerdos: nec potest quispiam purificare se aqua tantũ, sine vino inconsulto Summo Pontifice non obstante contraria quorum-

rumdam consuetudine quam aussum esse constat.

11 Vtramque sacerdos ablutionem sumit in medio altaris, caueat ante ne dum digitos purificato, id tergit. corporale commaculet, gutta cadente è digitis.

12 Calice dum plicat corporale; collocet sacerdos versus cornu Epistolæ, vt commodiùs accipiat bursam: quæ est in cornu Euangelij.

13 *Velum velari debet totum calicem in anteriori parte. & poni sub bursa corporaliũ non suprà, sicut initio Missæ.* Caueant igitur qui sine velo celebrare solent, id enim pugnat, & cõtra mysteria sacra, & contra rubricas, quæ eo vtendum clarissimè decent.

14 Regulariter facienda est communio populi postquam Sacerdos sumpsit sanguinem immediatè. Sed hodie quia plurimi ex optãt finem Missæ, & eos tædet expectare alios vt communicẽt, præsertim si multi sint communicandi, differri solet communio vsq; ad peractam Missam; quod tolerandum videtur si multi cõmunicent, sed non si pauci. Celebrans autem post sumptionem sanguinis, calicem palla tegat an-

antequam alios communicet. *Nota quòd communicandi manus in Crucis formam sunt componenda ex Syn.6. Trullana can.102,*

15 Sicut in Missa vno tantum præsente, dicitur *Misereatur vestri*: ita etiam vni tantùm communicaturo; dici debet *vestri, vestris.*

16 Tenet sacerdos particulã duob. digitis, paululũ eleuatam supra patenam seu pyxidem, ita tamen vt dextra manus adhæreat patenæ seu pyxidi; neque nimium eleuetur particula super pyxidem.

17 Verba autem hæc, *Domine non sum dignus*, dicuntur a sacerdote, integrè clara voce, & semper in genere masculino.

18 A solo sacerdote sumi debet Hostia semel exposita solemniter, post calicis sumptionem.

19 In Missis defunctor. non esset distribuenda Eucharistia, sed si distribuatur post sumptionem sanguinis non debet dari benedictio.

20 Si in fundo calicis, vi...tæ vini species adhuc reperiantur post distributionẽ Eucharistiæ, sumi poterunt ante vini infusionẽ in calicem.

21 Si in altari remaneat parti-

ticulæ vsque ad finem Missæ genuflectat sacerdos quoties accedit, vel recedit a medio, vel transit ante Sacramentū; & cum dicit *Dominus vobiscum*, non vertit se ad populum in medio altaris, sed paulò propè cornu Euang. ne terga vertat Sacramē. to: & in fine, ibidem dabit benedictionē, non perficiens circulum. Calix quoq; in hoc casu, non erit collocandus in medio altaris, sed a latere Euangelij; neq; plicabitur corporale, nisi reposito Sacramento in locum suum post Missam; Denique dicit Euangelium S. Ioannis in fine missę non signat altare, sed seipsum tantùm. Dixi tantùm *non signat altare*, quia si adsit charta, vel Missale, vtrumuis signare debet.

22 Quid verò agendum a Sacerdote si fragmenta supersint, seu paucæ particulæ. peracta communione: Sacerdos eas sumat, dummodò pertineant ad eamdem Missam. Quod constat ex titulo septimo num. 2. de defectibus.

23 Accidit etiam quòd pyxis intra Missam sit purificanda, & eo casu purificabitur ante calicis purifica-

cationem, collectis nimirum in eius fundo fragmentis omnibus diligẽtissimè, cum indice dextræ manus, & cum eodem indice sumi poterũt, admoto eodem linguæ, vel ad labiũ pyxidis fragmentis deductis, & ore eidem admoto, ita vt nullum remaneat fragmentum. Deinde infundi potest paululum vini, quo circumacto intrà pyxidem, & tergente indice, tota pars interior abstergatur, quo hausto exsiccabitur pyxis interior vndequaque purificatorio. Nõ debet deinde vacua pyxis tegi velo, sed panno lineo.

24 Cum Ministri dicunt *Agnus Dei*, in Missa solemni, dextra percutiunt sibi pectus, sinistra infra pectus admota.

25 Subdiaconus dat pacem eisdem quos Diaconus incensauit, & prætereà Acolytho comitanti inclusiuè, vt notatur in Cær. Ep. lib. 1. cap. 24.

26 Qui dat pacem, nemini inclinat cui dat pacem, nisi postquàm dederit: qui accipit inclinat caput danti, ante & postquam acceperit. Item qui dat, dicit, *Pax tecum*, qui recipit, respondet, *& cum spiritu tuo*:

am-

amplectunturque se inuicem,& appropinquant genas sinistras, sed qui dat, ponit brachia desuper, qui recipit subter.

27 In vnoquoque deinde ordine primus dat pacem alteri subsequēti, & ille alteri, & sic deinceps, vsq; ad vltimum eiusdem ordinis, non præmissis inuitationibus, quæ in incensatione tantum fiunt. Clericis non nisi stantibus pax datur; Laicis verò datur per instrumentum osculatum ab eo qui pacem a celebrante immediatè accepit.

28 Ordo dandi pacem est idem quidem incensatione, sed per instrumentum datur singulis laicis: per osculum, primo cuiusque ordinis, a Subdiacon. illis laicis quos Diaconus incensauit; ab Acolytho laicis alijs. Numquam verò a Diacono alicui datur, ne quidem domino loci ex decr. Sac. Rit. Congregatio. 5. Iul. 1614. Neque datur vnquam cum patena vitæ tabellæ seu instrumenti: quod prohibuit Pius Quintus.

29 Subdiaconus Ministrans ampullas non omittat osculationes & reuerentias debitas.

Aco-

Acolytorum alter defert sine genuflexione ampullas ad altare, cũ pelnicula, quas porriget sine osculis Subdiac & referet ad credẽtiam alter portabit velum paruum de credentia ad altare, in cornu Euangelij, vt Subdiaconus eo deinde tegat calicem.

31 Si non redierit subdiaconus suppleat Acolythus in ministrãdis ampullis pro calicis purificatione: quamuis in meditatione ss. Sacramenti, eam poterit celebrans adhibere morã, qua subdiaconus redire queat ampullas ministraturus.

32 Si fiat communio in missa solẽni, Diaconus cooperto calice, cum palla, eòq; posito paulò vltra mediũ corporalis, intra aram tamen versus cornu Euangelij: collocat in medio corporalis pyxidem. Quòd si extrahenda sit de tabernaculo, Diaconus extrahat cum genuflexionib. ante & post, genuflexo interim celebrãte, & alijs circa altare.

Diaconus in cornu Epistolæ stãs, profundè tamen inclinatus dicit alta voce. *Confiteor.* manibus iunctis, Celebrans, postquam Diaconus discooperuerit pyxidem, stat in medio

medio altaris facie versa ad Diaconum; Subdiaconos item post celebrantem stabit; qui dicto *Confiteor*, eodem loco stans dicit, *Misereatur*, *& Indulgentiam*, propè medium altaris, facie item versa ad Diaconum, qui respondebit *Amen*. Acolythi intereà ante medium altari, in superiori gradu genuflexi facie sibi inuicem versa; Diacono verò & Subdiacono ante linteum genuflexis (si sint communicandi) celebrans cum debitis genuflexionibus eos, communicat præmissis verbis, *Ecce Agnus Dei*, *& Domine non sum dignus*, cum reliquis cæremonijs, vt in Missa priuata. Qui gestant intortitia, substituant sibi alios donec communicauerint, neque accedant cum intortitijs ad celebrantem pro communione. Dum alios celebrans communicat, Subdiaconus stat à sinistris celebrantis Diaconus in cornu Epistolæ purificationem tum calice ministrat, ijs scilicet qui de clero sunt, non laicis quibus purificationem dabit alter è clero, cum alio vase aut vini, aut aquæ Diaconus autem eo casu ad dexteram celebrantis

ac-

accedit. *Neque Ministri patenam teneant sub mento communicantium, quod ad Episcopos tantùm attinet*. Sacerdotes cum stola de collo pendente, communicant ante altare, vna cum leuitis, & Clero; Laici verò, extra chorum. Facta communione, cum debitis reuerentijs Diaconus operit pyxidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim celebrante, & post eum Subdiacono, quibus deinde surgentibus & reposito calice in medio altaris, detectoque, fiũt alia pro purificatione celebrantis. Si remaneat Sacramentum in altari, Ministri omnes præsertim Diac. dicturus *Ita miss*; *esta* obseruentque supra celebranti sunt præscripta num. 21.

De Communi Orationibus. *Tit*. 11.

1 SAcerdos manu dextra claudit librum, vt pars libri clausa calicem respiciat.

2 Calix non traditur Cæremoniario, a quo neque comitatur in hoc casu Subdiaconus qui tamen vadit, & redit per breuiorem viam, vt adsit ad orationem post Diac. in loco suo.

3 Celebrans dictis orationibus

E non

non claudit librum, sicut è principio non aperuit, sed hoc relinquit Diacono, vel Cærem.

4 Antequam Diaconus vertat se dicturus, *Ite missa est*. genuflectat versus altare; & postquam dixerit, redeat eodem modo quo celebrãs, & vna simul cum eo. Nota quod celebrans non debet dicere submissa voces, *Ite missa est*.

De benedictione in fine missa, & Euang. S. Ioan. Tit. 12.

1 SOli Episcopi & his maiores (& Abbates qui vtuntur Pontificalibus) ter populo benedicunt. Quod si ante se, & a tergo circumstantes habeat, celebrans puta Clerum in choro, seu moniales, & populum ante altare; tamen semel tantùm benedicit conuersus ad populum intentione directa ad omnes. Idem fiat quando prælatus est in medio Capellæ, vt tantùm ad stantes a latere Euangelij, actu benedicat, directa intentione in alios.

2 Si libro non vtatur Sacerdos, neque folio, in quo scriptũ sit Euangelium S. Ioannis, signet altare, quod si vtatur libro aut folio, signet in

in eo initium Euangelij, & eo casu (præsertim si est aliud Euangelium à communi) Minister deferat librum cum cussino ad cornu Euãgelij, dum celebrans dicit, *Placeat*. In fine huius Euangelij, siue Sancti Ioannis, siue alterius, semper respondetur, *Deo gratias*. Non osculatur Sacerdos hoc Euangelium quocumq; illud sit. Si vsus est libro claudit dextra, ita vt pars aperta libri respiciat cornu Euangelij, non calicem.

3 Regula generalis. Confessio, osculum Euangelij, & benedictio se inuicem consequuntur respectu Prælatorum.

4 Extinguuntur candelæ primò in cornu Euangelij, deinde in cornu Epistolæ, vt statim Minister possit Missale accipere cum birreto Sacerdotis sed non debent extingui, nisi post finitum Euangelium.

5 Caput apertum inclinat Sacerdos cum descenderit in planum capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti, genuflectit capite aperto: Quod declarauit Sac. Rit. Congr. 28. Aug. 1627.

6 Vestibus se exuit ordine retro-

 grado,

grado, nimirū priùs casulam deponit, deinde stolam, tum manipulū, exinde alia: & quæ è principio osculatus est, nunc eadem exuendo se, osculetur in medio, nempe stolā, manipulum, & amictum. Neque omittat in sacristia debitam reuerentiam imagini, vt initio.

7 Lauet manus in fine Missę, sed ablutionis aqua in locum mūdum diffundatur.

8 In Missa solemni ad benedictionem celebrantis, Ministri ęqualiter distantes supra secundum gradum Diaconus à dextris, Subdiaconus a sinistris genuflectant versus altare (nisi sint Canonici) & manu pingant sibi crucem, a fronte ad pectus, vt solent laici; cæteri quoque inferiores Ministri genuflexi manent vsque ad finem benedictionis.

9 Ministrat Sudiaconus librum ad vltimum Euangelium. Diaconus autem stat quasi medius inter celebrantem & subdiaconum, aliquantò post celebrantem, & cum dicit, *& verbum caro, &c.* vel quid simile genuflectunt prædicti tres versùs librum, & non versus

cru.

crucem, aut versùs Sacramentum, quod multi perperam faciunt, nisi expositum sit Sacramentum.

10 Cum discedunt (Acolythis præeuntibus cum candelabris) procedunt cooperto capite Ministri post debitam reuerentiam altari factam, vt initio Missæ, vnus post alium manibus iunctis.

11 In sacristia, reuerentia facta imagini, ab omnibus: & celebranti, a Ministris; deponunt omnes paramenta.

De his quæ omittuntur in Miss. pro defunct. Tit. 13.

1 PSalmi cum precibus dici solitis pro præparatione Sacerdotis ante Missam omitti possunt: non autem omitti debent oscula crucis in amictu, manipulo, & stola induendis.

2 Quando celebrans incipit introitum, dextra signat librum, sinistra super Missali posita.

3 Minister non osculatur ampullas quas celebranti porrigit.

4 Si detur communio intra missam nulla datur benedictio, nisi ab Episcopis vbi moris est.

5 Credentia vel nulla vel sim-

plex, cum linteo breui & candelis accensis.

6 Ad oblationem solus celebrãs incensatur, non alij.

7 Subdiaconus ministrat a sinistris celebranti, in oblatorum incẽsatione; & in ablutione manuum, cum Diacono ministrat mappam ad tergendas celebrantis manus.

8 Cum Subdiaconus non teneat patenam, debet incensare Sacramentum in eiusdem eleuatione, & statim surgere, vt stet in medio in suo loco.

9 Omittuntur oscula omnia in Missis defunctor. tam manus celebrantis, quàm rei quæ traditur.

10 Dum celebrans deponit manipulum pro absolutione facienda, deponunt & Ministri, ut in casu simil. tradit Carem. Ep. 2. cap. 17.

11 Dum Subdiaconus defert crucem, defert sicut in processionibus, id est, vt imago Crucifixi terga vertat eidem Subdiacono, & Clero sequenti.

12 Thuriferarius & alter Acolythus, qui defert aquam benedictam, præcedunt & crucem & alios Acolythos deferentes candelabra.

13 Thus & aqua benedicta, in exequijs

sunt

ſunt correlatiua Sed thuris benedictio fit hoc loco more ſolito dicendo. Ab illo benedicaris.

14 Dum deſcendit celebrans de altari habeat birretum in capite, deinde capite detecto ſe ſiſtat inter altare & tumulum, ſeu lecticam mortuorum, abſente corpore ſubdiaconus contra altare id eſt facie verſa ad altare, ad pedes lecticæ, ſeu tumuli; præſente verò corpore ſeruetur Rituale Romanum de exequijs, pro vario defunct. ſitu; Non enim ad caput lecticę imaginarium defuncti ſe ſiſtit celebrans, ſed ad verum caput. Ergo in Sacerdotum funere, præſente corpore variatur ſitus celebrantis. & ſubdiaconi.

15 Caueat ſacerdos ne directè terga vertat Sacramento, id circò ſecedat a medio aliquantulùm versùs cornu Epiſtolæ.

16 *Extra Miſſam dicuntur ſemper orationes manibus iunctis, ille namque ritus extendendi manus eſt Miſſarum proprius.*

17 Oratio, *Abſolue*, dicitur, communiter etiam in abſolutione Prælatorum, ad dito dignitatis titulo.

18 *Dum sit absolutio, si eleuetur Sacramentum in aliquo altari, neque celebrans, neque Ministri genuflectant, ne sacra interrumpatur actio.*

DE HIS QVÆ ADDENDA SVNT in Missa quæ celebratur ad altare, in quo expositum est SS. Sacramentum.

APPENDIX.

1 IN primis illud notandum est, quod pro exponendo Sacramento in altari pro initio quadraginta horarum, cantari debet Missa votiua de Sacramento (nisi infra octauam ejusdem, quia tunc festiua dicitur) cum *Gloria*, vnica oratione. *Credo*, & præfatione de Natiuitate. Si verò accidat in festo primæ, vel secundæ classis, vel in Dominica priuilegiata, in Collegiatis cantantur duæ Missæ vna de festo, alia de Sacramento, vel dicitur Missa de festo aut Dominica cum oratione SS. Sacramenti.

2 In ingressu sacerdotis ad altare in quo patet Sacramentum, Ministri omnes cum celebrante debent

bent genuflectere in plano capellæ vtroque genu. Facta verò confessione, ascendunt ad altare, vbi deinceps genuflectunt vnico genu, vt expeditiores sint; & celebrans dicit, *Oramus te Domine*, vt aliàs.

3 Incensatio altaris fit de more, stante Sacerdote, dum benedicit incensum; quod de more benedicitur, quia altare & celebrans etiam thurificari debent. Pro cruce quæ adesse non debet, incensatur Sacramentum a celebrante super altiorem altaris gradum cum Ministris genuflexo; Neque Diaconus osculari quidquam debet in hac Missa, quod tradi debeat celebranti; neque manus celebrantis in traditione rerum ob apertam præsentiam Sacramenti. Inclinat autẽ celebrans genuflexus caput suum profundè, ante & post incensationem Sacramenti.

4 Cum incensandus est celebrans, reddito thuribulo in cornu Epistolæ, vt moris est, descendit, & sistit se apud idem cornu, facie versa ad populum, aduertens ne dum mouet se, terga vertat Sacramento; & ibi à Diacono è

contrà stanre in plano Capellæ, incensatur. Quod erit obseruandum in altera incensatione ad Offertorium, & ibidem lauabit manus.

5 Accedens ad medium altari, & recedens a medio, vel transiens ante medium toties quoties, semper genuflectit celebrans vnico genu, quod & Ministri obseruent.

6 Conuertens se ad populum, dicturus, *Dominus vobiscum*, seu alia, facta genuflexione post osculum altaris, sistit se renibus versis ad Euangelij cornu; tum facta iterum genuflexione in medio, redit ad librum, seu altare.

7 Diaconus & Subdiacon. non omittunt tamen osculum manus celebrantis, in fine Epistolæ, & ante Euangelium.

8 Si concionandum est a celebrante, fiat ab eo stante in cornu Euangelij, & aperto capite. Ministri ad eius dextram stabunt extra cornu Euangelij.

9 In incensatione oblatorum, benedicit incensum de more, & sine genuflexione incensat oblata; tum

tum genuflexos super altiorem gradum incensat Sacramentum. Hic Diaconus non amouet calicem de medio quia nullum est periculum effusionis eius.

10 Ad *Orate fratres*, non perficitur circulus, rursusque genuflectitur, quia reditur ad medium.

11 In benedictione populo danda, dicto *Omnipotens Deus*, genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit: non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere, conuersus statim ad altare, signat librum, seu tabellam Euangelij vltimi, non altare.

12 In fine Missæ recedit cum Ministris ab altari, cum genuflexione in plano Capellæ vtroq; genu facta vel si facienda est processio, pro fine orationis publicæ, facta propè altare genuflexione in medio, descẽdit extra cornu Epistolæ, vbi prępositis manipulis a se Ministris cũ casula, induit celebrans pluuiale, & cætera facit, quæ ad processionem spectãt: quib. adde incensandum esse priùs Sacramentum quam deponatur de loco suo super altare.

13 In Missis priuatis, eadem seruari debent, demptis ijs quæ sunt propria Missæ solemnis neque debet omitti illud, quod præscribitur de manuum ablutione, extra altare.

Hic finem habes secundæ partis Rubricarum.



PARS

PARS TERTIA.

Rubricarum, quæ defectibus celebratione in occurrentibus, remedia adhibet, titulis decem.

De defectibus in genere.

TITVLVS I.

OPtima eſt diuiſio in defectus ſubſtantiales, & in accidentales. Subſtantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Miniſtri. Accidentales multi eſſe poſſunt neq; ad certum numerum poſſunt reduci.

De defectibus materiæ. Tit. 2.

REquiritur, vt panis ſit triticeus, vinum de vitæ, materia præſens moraliter:

De

De defectu Panis. Tit. 3.

1 VBi maior est quantitas alterius graui, quàm tritici, non censetur panis triticeus.

2 In fermentato nunquam licet apud latinos consecrare etiamsi vrgeat necessitas alicuius, in mortis articulo. Suar. *sect. 3. in fine. Vnum verò.*

3 Si panis cœperit corrumpi, conficiens grauiter peccat.

4 Si celebrans ante consecrationē aduerterit hostiam esse corruptam, aut non triticem, remota illa, aliam ponat, & facta oblationem saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, vbi desijt, & quo nō est necesse eam eleuare ante oculos super patenam, neq. facere cum ea, vel super eam signum Crucis, sed eam simpliciter deponat super corporale; si id aduerterit inter oblationem calicis, & consecrationem: si post consecrationem, imò post sumptionem illius hostiæ, idem faciat, & consecratione incipiat (facta oblatione saltem mente concepta) nempe ab illis verbis, *Qui pridiè*, &c. Si verò ante sumptionem aduerterit aut

post

post sumptionem corporis & sanguinis sumat ad cautelam, aut ob reuerentiam conseruet; si autem sumpserit, nihilominus sumat de nouo consecratam: si post sumptionem sanguinis, apponi debet rursus nouus panis, & vinum cum aqua, & facta prius oblatione vt supra, & consecratione, omissis alijs vtrũque sumat.

5 Si hostia consecrata casu aliquo disparеat, & nequeat reperiri, alia de nouo consecretur, incipiendo ab ijs verbis, *Qui pridiè*, &c. vt supra. Quod si id contingat miraculò, videtur tunc acceptare Deus sacrificium eo modo oculis nostris imperfectum, & ideò non est necesse in rigore, vt alia hostia cõsecretur, Ita *S. Th. p. 3. q. 82. ar. 3. ad 3.* Vbi tamen consulit, vt iteratò consecretur.

De defectu vini. Tit. 4.

1 SI vinum sit factum penitus acetum, aut de vuis acerbis, seu non maturis expressum non conficitur Sacramentum.

2 Vinum ex aqua miraculosum, est apta materia: imò vinum congelatum, dummodo possit resolui adhibitis pannis calidis.

3 Si

3 Si vinum cœperit accessere fit Sacramentũ cum peccato tamẽ s. Th. sup. ad 2. Si sit mustum de vuis tunc expressum, ex necessitate conceditur, sed abstinẽdum est omnino ob irreuerentiam & indecentiam. *Suar. loco cit. disp. 45. sect. 1.* Si non sit admixta aqua, vel admixta rosacea, aut alia huiusmodi fit Sacramentũ, sed cũ peccato. *S. Th. q. 74. a. 7. ad 3.*

4 Si ante consecrationem sanguinis, aduertat aut vinum, aut aquam deesse, aut vtcumque debet statim apponere vinum cum aqua: & facta oblatione vt supra, consecrare incipiendo ab illis verbis, *Simili modo*: si post verba consecrationis aduertat vinum non fuisse positum, sed aquam: deposita aqua in aliquo vase iterùm vinum cum aqua ponat in calice, & consecret vt suprà; si post sumptionẽ corporis, vel huiusmodi aquæ, apponat aliam hostiam iterum consecrandam, & vinum cum aqua in calice, offerat vtrumque, & consecret, & sumat, licèt nõ sit ieiunus. Vel si celebretur in publico, ad euitandum scandalum, poterit apponere vinum cùm aqua, & facta oblatione vt supra, consecrare,

ac

ac statim sumere.

5 Si quis percipiat ante vel post consecrationem, vinum esse acetũ, vel aliàs corruptum, idẽ faciat. Eadẽ est ratio deficientis materiæ, ad sacrificiũ integrũ, si tamẽ Sacerdos pergat in missa, & ex ignorãtia, vel inopinati casus perturbatione non obseruet, non per hoc mortaliter peccat. Ita *Sà*, verbo; Missa n. 31.

6 Si celebrans ante consecrationem aduertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, benedicendo de more; tum proferat verba consecrationis; si post consecrationem id aduertat, nullo modo apponat, ne sequatur corruptio Sacram. pro aliqua parte.

7 Si materia quæ esset apponenda, nullo modo posset haberi; si id sit ante consecrationem corporis, vlteriùs procedi non debet; si post consecrationem panis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius speciei, altera iam consecrata: tunc procedendum erit, & Missa absoluenda; ita tamen, vt prætermittantur verba & signa, quæ pertinent ad materiam deficientem. Dixi si nullo modo habe-

ri

ri possit, quod intellige moraliter. Si enim difficillimo modo haberi possit, & notabilis inde oriretur offensio populi, Missa erit absoluenda, absque materia deficiente, siue hostiæ, siue vini.

De defectibus formæ. Tit. 5.

SI contingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum cõsecrationis, iteranda est consecratio, vt perficiatur sacrificium, & si contingat id cognosci post sumptionem corporis, vel speciei non ritè consecratæ, iteranda consecratio, apposita materia quæ non fuit consecrata, quia eadem est ratio ineptæ materiæ, & materiæ sine forma; imò si id contingat ex malitia Ministri mutantis formam, vel non habentem intentionum debitam nihilominus debet post sumptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa quam commisit, & reuerenter supplendo: quod si defectus accidat in vtraque specie & iam vtramq; sumpsit, non est quod suppleat, quia sacrificium nullum fuit, neq; suppleri debet quod non est inceptum: & ob-

obligat tunc præceptum de non sacrificando, fracto ieiunio. Ita *Suar. 3. p. disp. 85. sect. 1. secundo.*

De defectu Ministri. Tit. 6.

EX parte Ministri requiruntur quinq; Intentio animæ corporis, & vestimentorum dispositio, tũ dispositio in ministerio quo ad occurrentia. Defectus circa intentionem est essentialis, circa reliqua verò est accidentalis tantùm.

De defectu intentionis. Tit. 7.

2 SI quis delusoriè profert verba consecrationis, non intendens conficere, enormissimum patrat sacrilegium: & si fictionis pœniteat ante sumptionem, potest resumere formam, non ex vi præcepti perficiendi sacrificium, quod nondum inceptum est; sed ex vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, & consequenter non perseuerandi in fictione, nec sumendi potum & cibum per modum Sacramenti, quod non est; nec dandi alijs occasionem adorandi merum panem & vinum. Post sumptionem verò ficti Sacramenti, seruetur, quod diximus supra ex *Suar. tit. 5. præc.*

2 Si

2 Si sacerdos putans se tenere vnam hostiam, post consecrationem inuenerit fuisse duas simul iunctas, sumat vtramque. Ratio est, quia ambæ sunt consecratæ? cum illud *Putans*, dicat tantum priuatam deeeptionem, quæ non tollit intentionem debitam quæ esse debet, & moraliter est circa hanc præsentem materiam. Ita *Suar. disp.43. sect.6.*

3 Si relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo reponat: si id fieri nequit, sacerdoti ibidem celebraturo sumendam relinquat, decenter opertam super corporale: si neutrum horum fieri potest, in ipso calice seu patena conseruet, quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur; quod si non habeat quomodò honestè conseruet, potest eam ipsemet sumere.

4 Virtualis intentio sufficit, quæ est illa quam habet sacerdos, cùm accedens ad altare intendit facere, quod facit Ecclesia. Quod hic dicitur de materia ordinaria consecrāda, in Missa, intellige etiam quando plures particulæ ponuntur à cele-

le-

lebrante (vel ab alio ipso sciente) super altare vt consecrentur, & in actuali consecratione, non recordatur illarum sacerdos sed eius tantũ quã habet præ manibus: tunc enim omnes sunt consecratæ. *Nauar. c. 25. nu.* 91. Debent tamen esse præsentes intra aram, non extra eam inquit *Suar. disp.* 43. *sect.* 6. Alias non æstimaret illas consecratas esse: sicut etiam existimat id totum in calice consecratum esse, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra sed separata a toto veri similius putat quòd non sint consecratæ, vt pote non intentæ virtuali intentione. Sed in casu quo ponantur particulæ non consecratæ, vbi aliæ sunt consecratæ erunt item eæ consecratæ post verba consecrationis, *iuxta placitum posseuini de Off. curr. cap.* 2. *num.* 20. Quod tamen non deberet fieri, sed si fiat, genuflexiones plures addendæ erunt, ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter consecratas particulis.

¶ Si pyxis non aperitur ex obli-

li-

liuione tempore consecrationis, fit tamen consecratio, *ex Suar. disp. 43. sect. 5.*

De defectibus dispositionibus animae.

Tit. 8.

1 SI quis canonicè impeditus celebret; conficit quidem Sacramentum sed peccat grauissimè. Et valor ille Missae, qui est ex parte precum Ecclesiae, omninò perditur, *ex S. Th p. 3. qu. 82. ar. 7. ad 3* Quòd si immineat mortis, infamiae, aut scandali periculum, poterunt praedicti cum contritione celebrare, ita *Azor. lib. 10. c. 31. q. 6.*

2 In duob. casibus licet sine confessione celebrare, vrgente necessitate, & quando de est copia Confessoris. Necessitas autem vrgens in his casibus erit: primò absoluēdi inchoatum iam sacrificium vt perficiatur. Item necessitas alterius in periculo mortis existentis, pro quo communicando, facienda est Missa. Item si omittendo Missam, scandalum orietur: dico *Scandalum*, non autem quaedā populi admiratio, quae sola non sufficit: Item quando tenetur ex officio sacro facere, quā praesertim caussam indicat *Tridentinum. sess.* 13.

13.*cap*.4.*can*.11.necessitas igitur debet attendi,non commoditas.

Inopia verò Confessoris dicitur esse,quando verè non adest,qui absoluere a peccato mortali possit, quo reus est sacerdos celebraturus; vel longiùs ab est,quàm adiri commodè queat. Item quando etsi Cōfessor adsit, timetur verè de eo quòd ob non seruatum sigillum, aut aliam ob causam graue damnum sequeretur celebraturo, tamē confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo est periculum: sicut etiam idem facere debet,si reseruatum casum habeat, neq. adire potest Episcopum,neque obtinere absolutionem. Sed in ijs casibus necessaria est contritio.

5 Si autem inchoatam Missam recordetur sacerdos se esse in peccato mortali, confiteatur, etsi oporteat exui sacris vestibus citra scādalum intellige, si Missa est inchoata, & facilè potest confessor accedere ad altare, fiat. Verùm *S.Th.q*.83.*ar*.6. *ad* 2.dicit tutius esse relinquere missam, maximè in casu excomm. Vbi tamen indicat non esse pręceptum, sed consilium deserere inceptam Mis-

Missam, dum dicit *tutius esse*. & S. Bonauentura negat deserendam Missam, negatque etiam teneri sacerdotem discedere ab altari, vt confiteatur, debet autem cum primùm poterit, confiteri, ex Tridentino supra.

De defectibus dispositionis Corporis.

Tit. 9.

1 NOn ieiunus post mediam noctem etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus aut cibi per modum etiam medicinæ, & in quantumcunque modicissima quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur non impediunt communionem, dummodo non transglutiãtur per modum cibi, sed per modum saliuę: idem dicendum si lauando os, deglutiatur stilla aquæ, præter intentionem. Sed quãtitas aquæ (vel vini, si lauet os vino) ita parua esse debet, vt permisceatur saliuæ inseparabiliter, ita *S.Th.*3.*p.q.*80.*ar.*8.*ad.*4. Notat *Suar. disp.*68 *sect.*4. Necessarium esse, vt manducatio præcesserit mediam noctem, nam si aduertat sacerdos post

post mediam noctē in ore reliquias sibi habere & eas ex certa scientia deglutiat, violat ieiunium naturæ, necessarium ad Communionem; quod tamen Tabien. verbo *Communionem* reijcit, vt scrupulosum.

3 Duo tamen non ieiuno Sacerdoti cōceduntur. Primum vt possit sumere particulas siue à se, siue ab alio consecratas, si nequeant conseruari, siue maiori irreuerentia. Et licet multo tempore se detinuerit sacerdos, in distribuenda Eucharistia, potest adhuc tamen reliquias sumere, & vasa purificare, si distribuat coniunctim cum Missa. Alterum est ad supplendum sacrificiū. Concedit *Tol. lib* 2. *cap.* 1. *num.* 2. celebrationem illi qui omninò immemor cibi sumpti aut potus, recordatur deinde post consecrationem se non esse ieiunum, imò etiam ante si scandalum immineat.

4 Si plures Missas in vna die celebret, in vnaquaque abluat digitos, in aliquo, vase mundo & in vltima tantùm percipiat purificationem; prohibemur in priori Missa sumere calicis ablutionem; quamuis non sumi soleat ob nutritionem. Quare

si prima sumitur ablutio, frangitur ieiunium, & alia Missę celebrari non potest.

5 *In aliquo vase mundo debent ablui digiti, non in calice Missæ ne vinum ablutionis sit deinde materia consecrationis.* Cæterum hæc ablutio digitorum, si non sumatur à celebrante in tertia Missa, sumi debet ab aliqui sit ieiunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum, quæ fieri debet in Communionem populi extra Missam.

De defectibus in ministerio occurrentibus. Tit. 10.

1 NVmerantur in hac rubrica, n. 1. quatuordecim casus grauiores in quibus, vt plurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus, pr. par. tit. 20. & 2 par. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia vel obliuio.

2 De rebus an sint benedictæ, necne, non tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt vsui ampliùs, comburantur.

3 Si Sacerdote celebrante violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Mis-

Missa; si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluuionis, vel ruina loci vbi celebratur: ante consecrationem dimittatur Missa, post verò omissis omnibus alijs, acceleret sumptionem Sacramenti.

4 Si Sacerdos ante consecrationem grauiter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa: si post consecrationem vel alterius, vel vtriusque speciei, per alium expleatur ab eo loco vbi ille desijt, & in casu necessitatis, etiam per non ieiunium. Si prior inchoauerit tantummodo formam sanguinis, alter eandem integram proferet, si verò nesciatur vbi desierit, incipiatur à *simili modo*, vel si consecrauit vtramque speciem, incipiatur ab *vnde, & memores*: si dubitatur de consecratione hostiæ, incipiatur à Canone, & sub conditione mente retenta consecret, vel aliam (quod melius est) consecret, & priorem sumat post sumptionem sanguinis.

Non tantùm non ieiunus potest explere hanc Missam, sed etiam excommunicatus, & irregularis dummodò cesset scandalum.

5 Si sacerdos huiusmodi infirmus possit communicare, & non sit alia hostia consecrata, ille qui supplet Missam, diuidat hostiam, & partem præbeat infirmo.

6 Si semiprolata forma Corporis obiit sacerdos, Missa non debet suppleri, quia nulla est consecratio.

7 Si semiprolata forma sanguinis, alter prosequitur Missam, & super eundem calicem repetat integram formam incipiendo a *simili modo*: vel posset super alium calicem præparatum integram formam proferre, & hostiam primi sacerdotis, & sanguinem a se consecratum sumere, ac deinde calicem semi consecratum ante absolutionem, qui calix super quo semiprolata fuit forma sanguinis adorandus est sub conditione.

8 Dato nouo casu quòd obierit post sumptionem hostiæ tantùm, tūc alter sumat tantùm sanguinem qui remansit.

9 Si quis extra casus necessitatis prædictos, vtrasque species non sumpserit, grauissimæ peccat.

10 Species à fulmine tactæ venenatæ censentur, & ideò licet earum sum-

ſumptionem omittere, & alias conſecrare earum loco.

11 Si poſt oblationem hoſtia appareat notabiliter fracta, altera ſubſtituatur (facta oblatione illius) ſed poſt ablutionem, prior iam oblata ſumatur.

12 Si hoſtia dilabatur in calicem nihil eſt reiterandum.

Quod ſi non fuerit madefacta ſanguine, ſigna conſueta fieri debẽt, cum parte non madefacta; ſed ſi tota fuerit madefacta, omnia ſunt quidem dicenda, ſed omittenda ſigna, & ſumendæ vtraque ſpecies ſignando ſe cum calice, & dicendo. *Corpus & ſanguis Domini noſtri, &c.*

13 Si ſanguis congeletur, debet liquefieri adhibitis pannis calefactis, vel aqua feruenti, dummodo in calicem non intret aqua: quòd ſi nullo ex his modis poſſit liquefieri, poterit digitis comminui & in particulas redigi, vt ſumi poſſit, vt docet *Suar. diſp. 85. ſect. 1. verbo, Tertio.*

14 Si aliquid de Chriſti ſanguine ceciderit, primò ſeruentur quæ rubrica præſcribit hoc titulo. num. 2. ſecundò aduertendũ eſt, multa eſſe antiquata per hanc rubricam, ex ijs,

quæ Pius hac de re statuerat: cuiusmodi sunt abscissio vestium, & combustio: intra altare combustorem reposito, sumptio lotionis. Pœnæ quoque non sunt in vsu, sed imponendæ sunt à superiore, nec vllam tenetur Sacerdos subire, nisi impositam. Tertiò, aliqua addũtur in rubrica de quibus Pius non meminit, vt quando cadit super vestes Sacerdotis, pannum, & tapete substratum, nempe quod hæc debeant ablui, & lotio in Sacrarium proijci. Quod si cadat sanguis super barbam, barba debet pluries ablui, & lotio in sacrarium proijci.

15 Si Sacerdos euomat Eucharistiã, si species sacramentales integræ, vel in aliqua particula haberi possunt, reuerenter seruentur, vel sumantur, (nisi nauseat fiat) & similiter fiat si à mure sumantur, aut ex Eucharistia vermes generentur: ea verò quæ tales species contigerunt, vel comburenda, vel purificanda sunt.

16 Accidere potest est casus, in quo vomitus potest esse, & licite voluntarius, nempe quando monitus est Sacerdos de speciebus à se sumptis quòd sint venenatæ.

17 In casus dubio hostiæ consecratæ, quæ repetitur apud veneficum, seu sacrilegium, aut circa altare vbi proximè fuit celebratum, aut quando particula, patenæ parti posteriori ita fixè hæret, vt subeat suspicio de consecratis in præcedenti Missa particulis, eam vnam esse, posse in his casibus nulla solemnitas est adhibēda luminarium, sed huiusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reseruanda, & sumenda in aliqua Missa ante calicis ablutionem. Quòd si fortè talis sit vt nauseam pariat, seruanda est decenter, donec corrumpantur species, & comburantur.

18 Si fragmentum consecratæ hostiæ ita paruum sit, vt nequeat discerni, ceciderit super linteum aliquod, pluries lauetur linteum eiusmodi, sed non est necesse quod comburatur.

19 Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis, vt *Gloria in excelsis, Credo, Commemorationem de sancto & eiusmodi*, & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere: nec regredi commemorationem autem de Sancto, debet addere inter orationes secretas, & postcommun.

licèt inter Collectat eam omiserit. Si verò aliquid omittat de rubr. secundi ordinis, quæ respiciunt ritum seruandum in celebratione Missæ, de suo genere mortale est, nisi leuitas materiæ, aut inaduertentia excuset: quia Conc. Trid. sess. 22. & Pius V. in Bulla Missalis expresse præcipiũt obseruari ritus huiusmodi. Grauiùs autem est si quid addatur, quam si omittatur. *Ita Suar. disp. 84. sect. 2.*

20 Non facit contra rubr. qui officiũ recitans aliud, Missam deinde dicit more Ecclesia in qua celebrat, vbi fortè dicitur *Credo*, vel, *Gloria*, quę non dicũtur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem pro ratione festi. Intellige tamen quæ dicimus de missa pro omnibus approbata: nam missæ certis Regularibus concessæ tantùm, puta de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs quæ non habentur in Missali Romani non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesijs, ex decr. Sacr. Rit. Congrega. 19. Nouembr. 1622. Neque à Capellanis secularib. proprijs in Ecclesijs Monialium quæ Romano non vtuntur Breuiario. Quo casu missam quidem proprij

Ca-

Capellani, recitabunt de Sancto, de quo Moniales officium, sed cum Miss. Roman. vt in proprio, vel in communi Sanctorum, eadem Sacr. Rit. Congr. ita decreuit 20. Nouẽbr. 1628. Si nulla est Missa in Missal. Roman. quæ concordet cum officio Monialium, puta de nomine Iesu, de spinea corona & similibus, eo casu Missam de circumcisione Domini, seu Missam de Cruce, vel passione recitare poterunt.

20 Quòd si quis adderet, vel detraheret ex Cæremonijs, etiam deuotionis causa, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in Bulla Pij V. dicitur ne præsumant. Ita *Molina in instruct. Sacerd. trac. 3. cap. 11. Parag. vltimo.*

21 Si inchoata Missa veniat Episcopus, aut eo maior, aut princeps, neque alia Missa celebrari possit; si ante consecrationem veniãt, poterit Missa repeti a capite, quod item potest fieri etiam vltra primam vicẽ, si maior causa superueniat.

22 Missa potest interrumpi, & discontinuari, ob aliquã causam, puta concionem, publicationes edictorum quæ fiunt a parochis, vel ad

confessionem audiendam moribundi, custodita si opus est interim ab alio Eucharistia, vel ad vnguendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest, non autem interrumpi debet paulò ante communionem, vt Sacerdos audiat apud altare, etiam breuem confessionem alicuius communicaturi.

23 Accidit aliquando, in Missæ ministerio offerri Sacerdoti particulam consecrandam pro communicando laico, oblatione iam facta, quo casu potest consecrari, oblatione eiusdem mente concepta: non tamen remotiùs ab oblatione hostiæ, puta iam cępta pręfatione sed eo casu si necessitas adsit poterit dari laico pars hostiæ consecratæ. *Ita Suar. 3 p. disp.65.sect.2.* cum Palud.& Syluestro, quos ibid. citat.

(?)

AP-

APPENDICES

De Rubricis præceptiuis, & directiuis.

APPENDIX I.

RVbricæ præceptiuæ obligant sub mortali: directiuę non item, nisi ex contemptu omittantur.

1 Quando in rubricis habetur hæc vox *grauissimè*, seu *grauiter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale, seclusa obliuione, ignorantia inculpabili, & inaduertentia, quæ culpam diminuunt. Septies autem habetur, cùm de deiectibus Missæ agitur 1. Si non in azymo conficiatur Sacramentum in Ecclesia latina. 2 Si vinum cæperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantùm acere, vel mustum de vuis tunc expressum, vel si sine aqua aut cum aqua non naturali fiat sacrificium. 3. Si in forma addere aliquid celebrãs, quod significationem non mutaret. 4. Si celebret suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel quo-

modocumque canonicè impeditur. 5. si celebret in peccato habens copiam Confessoris. 6. si non habens copiam Confessoris, sine cõtritione in peccato mortali celebrat. 7. si integra Sacramenta non sumpserit extra casus a rubrica Missalis concessos hac parte tertia, tit. 10 n. 4.

2 Quando materia rubr. pertinet ad integritatem Sacramenti, seu sacrificij, eius omissio est peccatum mortale. Eiusmodi sunt quæ de pane, vino, aqua, intentione, forma, sumptione vtriusque speciei, sunt præscripta, quæ omnia sub mortali sunt obseruanda. In forma quoque, illud *enim*, non potest sine peccato mortali voluntariè omitti.

3 Hæ rubricæ sunt præceptiuæ, in quibus concordant Doctores, eas esse de re graui, vt de loco celebrandi non prohibito de ara consecrata, de lumine, de hora celebrandi, de dispositione animæ, & corporis, ieiunio scilicet a peccato mortali, & a cibo, de ministro, de Missali lib. de calice, patena, corporali, & palla de Canone, integrè & secretè recitando, de prima purificatione cum vino, de numero, munditia, in-

integritate,& benedictione vestium sacerdotalium.

4 Rubricæ quędam sunt strictioribus iuris, in Missis conuentualibus Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum; quia æquiparantur Horis Canonicis, imò verò sunt horarum quasi finis ad quem diriguntur horæ: Eiusmodi est; rubrica de concordia Missæ conuentualis cum officio. Inter Collegiatas autem adhuc est disparitas, nam Collegiatæ regulares tenentur ad Horas Canonicas & Missam in choro, ex vi regulæ tantùm, & consuetudinis interpretantis regulas. At seculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges Pontificias in choro seruandas.

5 Propè præceptiuæ sunt eæ rubricæ, de quibus disputant Doctores an obligent sub mortali; cuiusmodi sunt de Matutino & Laudibus ante missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis.

6 Dubiæ sunt reliquię, de principio auroræ, & fine meridiei, de Cruce in altari, de pedibus calceandis, ad veste talari, de pileoli vsu a quo cōcedatur extra canonem, de rationibus,

ante

ante Missam, ad vestes, & post Missam, de Missa priuata ad arbitrium sine causa, de Missa non approbata nisi pro quibusdam Ecclesijs, de votiua, vel de requiem, in festo duplici, & diebus prohibitis, de orationibus additis secretò dicendis ex deuotione celebrantis, in quib. omnibus. Doctoribus vtrinque disputantibus, rubricis tamen magis adhærendum videtur.

7 Illa rubrica est de re grauissima, quæ habetur *p.1.tit.3.n.1.* nimirùm. *In ferijs quadragesima, quatuor temporum, & vigiliarum, si duplex, aut semiduplex festum, vel dies octaua occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur dua Missa.* Et nota quòd ambæ cantari debent Choro præsente, nec sufficit, si altera dicatur priuatim, absente Choro. Quod ita strictè obseruandum censet Sacra Rit. Congregatio, vt die 16. Maij 1626. decreuit non posse omitti alteram ex duabus Missis cantandis, ob celebrationem Capituli Canonicorum: & iterùm, hoc idem die 16. Ianuar. 1627. asseruerit, ne duæ Missæ, etiam ex necessaria negotiorum causa, & Capitulari omittantur. Sed rubrica

ca

ca non obligat Collegiatas Regularum, vbi nulli sunt Canonici, sed Collegiatas tantum Canonicorum.

8 Reliquæ Rubricæ sunt directiuę tantùm, & non obligant sub mortali, nisi sequatur contemptus, aut scandalum.

De Missarum oneribus.

Missarum onera ad 5. reuocari possunt.

Ratione (Loci, Temporis, Ritus. Officij, aut beneficij, Stipendij.

1 RAtione loci, tenetur Sacerdos sacrum facere in certo altari non impeditus legitimè, si testatur, aut alius, locum celebrādæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter, quia non implet legem testatoris, quam neque hæredes mutare possunt. Non tamen tenetur ad restitutionem, si alibi celebret. Potest tamen Episcopus aliquando ex iusta causa, si nequeat in eo altari celebrari, concedere, vt alibi celebretur.

2 Qui tenetur celebrare in altari priuilegiato pro defunc. & alibi cele-

brat

brat cum numismate ver. gr. S. Caroli quo anima liberari potest a purgat. peccat mortaliter, quia non seruat pactum, & prætereà quia non est ita certum de numismate an sit benedictum, ac de altari an sit priuilegiatum.

3 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione sacrificij, nullo modo potest accipere stipendium, ab alio, vt illi applicet sacrificium liberum, quod expresse vetuit Sacr. Conc. Trid. Congreg. Quod notent Canonici, & Curati, qui tenentur Missam Conuentualē, seu Parochialē, in proprijs Ecclesijs celebrare, ratione Canonic. aut Rectoriæ: quia ad eam tenentur ratione beneficijs secus, quādo ex mera consuetudine, vel ex statuto Canonicali, ad maiorē Ecclesiæ decorem Missas priuatas celebrant, non ratione beneficij, neq; capellæ, neq; legati, neq; salarij qui soli quatuor tituli prohibentur. Et de parochis. quod quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possint manualem eleemosynam accipere, censuit expresse S. Congr. Conc. 1. Septembr. 1626.

II. *Ratione temporis*, quia vel nun-

quam,

quam, vel sæpiùs, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat, quàm debetur.

1 Qui *numquam* celebrat, grauiter peccat, & in anno ter saltem, aut quater, quilibet celebrare tenetur ex Trid sess 23. de refor. c. 14. Parochi sępiùs tenentur, vt populus missam audiat.

Qui sępius in die celebrat, grauiter peccat. Excipe casus sequentes, 1 in die Natiu. Domin. 2. in casu supplendi sacrificij. 3. quando sacerdos pauper qui nullũ potest habere Vicarium, præest duabus Ecclesijs, in quib. vterque populus solet audire missam, 4. quãdo pauci sũt sacerdotes, & multi Catholici in locis infideliũ, & hęreticorum. In his postremis, licet bis, & ter celebrare (si opus est) omissa ablutione calicis, in aliis casib. olim licitis, nõ licet amplius.

3 Contingit *tardiùs* celebrare cum p. m. quando notabiliter differtur sacrificium, puta ad impetrandum aliquid a Deo, & missa dicitur elapso necessitatis tempore, quo casu, tenetur sacerdos ad restitutionem. Item quando ita multæ missæ acceptantur, vt longissimo tempore

sit

ſit opus. Cui malo prouiſum eſt dec. Sac. Congr. Conc. Trident. 21. Iunij 1625. quo prohibetur ſingulis ne eleemosynas nouas accipiant, niſi oneribus impoſitis anteà ità ſatisfecerint, vt noua ſuſcipere valeãt. Qua tamen in re, eadem Congreg. declarauit, poſſe noua Miſſarum onera ſuſcipi (etſi oneribus iam ſuſceptis non ſatisfecerint) dummodò infrà modicum tempus poſſint omnibus ſatisfacere. Si tamen tribuens eleemosynam pro nouis oneribus, ſciat impedimentum, & conſentiat, eo caſu poterunt noua onera ſuſcipi, poſt alia quamprimùm perſoluenda. Comprehenduntur etiam in hoc decreto priuati quiq; ſacerdotes.

Transgreſſores huius ſpecialis decreti, non tenentur ad pœnas appoſitas in prædicto decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, caſſantque omnia priuilegia, quibus indulgetur, vt certa Miſſarũ celebratione, vel anniuerſariorum, vel quibuſdam Collectis, plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat; ita vt ſi tempore huius decreti ſuperfuerũt

multæ

multæ Missæ celebrandæ, celebrari distinctè debeant. Qui verò obligatur ad celebrãdum in festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in sequ. fer. Neque intelligendus est testator de festis duplicibus, aut semid. quando simpliciter dicit; in festis; sed in festis de præcepto, aut consuetudine, pro seruitio populi.

4 *Citiùs*, celebrando peccatur anticipata applicatione sacrificijs, nẽpe incerta, pro eo qui posteà eleemosynam dederit, cum suspensione effectus sacrificij. Quod expresse vetuit Paulus V. die 5. Nou. 1605. Potest tamẽ Capellanus præuenire tẽpus celebrationis, & anticipatè celebrare Missas antecedẽte hebdomada, quas ex obligatione celebraturus erit in seq. pro certa intentione.

5 *Rarius* deniq; celebrando peccatur, quãdo quotidiano quis obligatur sacrificio, per se, vel per alium faciendo, & vno die per hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: secus si vni tantùm est impositum, onus quotidianum, vt per seipsum impleat: nã hoc intelligi debet, salua honestate

&

& decentia, ratione cuius vacare potest a missa celebrãda semel in hebdomada: hoc est, potest semel non celebrare, non autem potest semel pro alio applicare sacrificium.

Qui verò impeditus infirmitate, non facit quotidianam missam ad quam tenetur, excusatur, neq; tenetur ad supplementũ, nisi vltra mensem ægrotet. Et item si reliquo anni tempore diligens fuit obeundo suo munere, & nisi in fundatione Beneficij aliud expressè statuatur.

III. *Ratione ritus* accidũt peccata in oneribus Missarũ, quando promisit, sacerdos missam vot. vel de Requiẽ, (maximè si cum iuramento per instrumentum promisit) & aliam dicit. Sed hoc limitandum est, quando sacerdos non afficitur maiori deuotione in missa de sancto, vel de feria, excepto festo duplici. Domin. & alijs diebus in quibus prohibentur Missæ vot. & pro defunctis, quia si maiori afficitur deuotione in missa de sancto, vel de feria, potest sacerdos illam dicere loco votiu. aut pro defunc. inde enim oritur valor accidentalis Missæ ex opere operãtis, quod compensatur etiam cum

lucro

lucro fructus missæ votiu. aut pro def. nec erit necesse dicere in prædictis casib. collectam de vot. seu pro def. Applicatio namque sacrificij fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa consecratione.

IV. *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccati in oneribus Missarū. Nam Episcopi, & Parochi, tenentur aliquādo applicare sacrificium pro suis ouibus ex Trident. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri nempe in præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis diebus aut saltem semel in hebdomada.

2 Regularis grauiter peccaret applicando sacrificium contra rationabilem voluntatem sui prælati, aut sacristæ ad id deputati.

3 Quilibet sacerdos ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem sacrificij quam supra diximus esse sacerdotis propriam, accepto ob eam stipendio, tanquā pro integra Missa; si verò fiat hæc applicatio ex charitàte, est probabile.

4 Conuenit adhuc *Ratione Officij*, vt ille qui supplet inchoatum ab alio sacrificium, conformet se cū primo Sacerdote in applicatione eiusdem sa-

sibi quod est supra iustum) tutus est in conscientia, quia S. Concil. Trid. Congreg. declarauit eleemosynam maiorem solita dari, tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti, nec vllam vllius partem ab vllo retineri posse. Immò eadem Congr. permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ, aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, vllam vtcumq; minimam portionem retineant, ratione expensarum quas subeunt in celebratione Missarum, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint. & tunc quam portionem retinebunt nullatenùs debere excedere valorem expensarum quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendijs, iustis, pro duabus Missis, vnam tantùm celebrat, applicando vni sacrificium vt propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat; quia vterque totum missæ fructum prætendit.

6 Qui à pluribus stipendia minora iusto

eo ipso interdictus; Regularis autẽ pœnam priuationis Officij & perpetuæ inhabilitatis ad officia, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurret, ex cit. decr.

Ad hæc vt ibidem dicitur, amoueantur capsulæ ab Ecclesiis cum inscriptione eleemosynæ pro Missis, ne fideles hac ratione frustrentur, neque exponantur in die commemorationis defunctorum pro eorumdem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

11 Neque acceptorum multorum onerum reductio, moderatio, & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi a Sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullæ, ex eodem decret. verumtamen si in ipsa Beneficij erectione, cautum fuerit expresse vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari; declarauit eadẽ S. Congreg. licere adhuc Episcopo id præstare. Quare neq; in Synodis Diæcesanis, neque in Capitulis Generalib. fieri possunt amplius reductiones Missarum, olim concessæ à Conc. Trid.

Et ne vllo vnquam tempore hæc

in obliuionem, seu desuetudinem habeant, superiores locales cuiusq; Monasterij, Conuentus, ac domus regulis curare, atque efficere tenentur, sub pœna priuationis Officij, vocisque actiuæ, & passiuæ, ipso facto incurrenda, vt in perpetuum quoque mense (idest) fer. 2. post 1. Dominic. Adu. & fer. 6. post Octau. Corporis prædictæ Ordinationes in publica mensa perlegantur. *Hactenus de tertia parte rubricarum Missalis, iam verò ad vltimam transeamus.*



PARS

PARS QVARTA.

De rubricis per Missale sparsis.

MIssale diuiditur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3. Commune Sanctorum. 4. Missas pro defunctis, & 5. Benedictiones varias in fine eiusdem. Proprias vnaquęque pars habet rubric. à Generalibus distinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. reuocabimus.

De Rubricis Missarum in Aduentu.
Tit. 1.

MIssa Domin. Aduēt. infra hebdom. non habet Allel. quando fit de feria; quia feriæ Adu. sunt velati vigiliæ Natiu. Domini.

De Quatuor Temporibus Aduentus.
Tit. 2.

IEiunium hyemale fit in 3. hebdomada Aduent. in Sabbat. legi-

tur Euang. Dom. 4. sequentis sicut Introitus, Graduale, & Communio in feria 4. præced. ne scilicet officiũ Domini proprium contingat eo anno omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & festi sequentibus.
Tit. 3.

1 SI Vigilia Natiuit. venerit in Domin. 4. eius Euangelium non legitur in fine Missæ Vig. tùm quia sufficienter lectum in Sabbato præcedenti, tùm quia non fuit lectũ in Officio.

Si vigilia Natiu. venerit in Dom. Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictæ aspersionẽ, quia eo die non ieiunatur. Si vero alijs dieb. infra hebdomadam, Miss. dicitur post Nonam.

2 Purificatorio non est tergendus calix, nisi in fine 3. Missæ, neque omittendæ sunt preces quæ in purificatione calicis, & digitorum ablutione recitari solent. Memento quoque vt in vase, non in calice fiat purificatio digitorum ex dictis tit. 9. nu 4. Verùm in 1. Missa solemni hausto diligen iùs sanguine, Subdiaconus deferet calicem sine puri-

rificatorio ad credentiam de more, indeque alius in sacristiam, vbi supposito corporali, decenter seruabitur vsque ad 2. Missam solemniter seu priuatim, celebrandam, in cuius initio, vt aliàs collocari poterit super credentia, desiccata iam vt creditur quacumque vini specie. Hæc Rom. praxis.

Celebraturus 1. Missam in media nocte ieiunus esse debet per Hor. circiter 6. ex quadam congruentia. Quòd si celebraturus sit ante mediam noctem ex priuilegio, vel legitima consuetudine, verè non dispensatur in ieiunio necessario ad Missam, ideò à pridiana media nocte ieiunet neque in Missa Vigil. sumat purificationem. Et eo casu si in 1. Missa noctis sumeret purificationem, imò & cibum ante mediam noctem, posset celebrare 2. & 3. Missam Natiu. Domini.

Probabilem, & securam sentent. putat Suarez 3. part. disp. 80. sect. 4. posse in nocte hac celebr. 3 Missas priuata simul post mediam noctem, quia nullo iure prohibetur, quod certum est si causa adsit maioris muneri Sacerdotum, vel minoris

numeri altarium, vel si minùs commodè celebrare possunt. Qui vnam tantùm dicit Missam, dicit 3. cuius Orat. concordat cum Officio.

Prima missa non potest dici separatim ab alijs de nocte, nisi cũ Matutino solemniter de more cantato.

3 In missa s. Stephani, legitur Euang. de Abele protomartyre totius mundi.

4 In festo s. Ioannis præfat. dicitur de Natiu. quia maximæ dignitatis est hæc octaua.

5 Festum Innocentium non admittit cantica lætitiæ, quia descendere in limbum. In Domin. verò & octaua dicuntur.

6 In Vig. Epiph. legitur Euang. anticipatè, quod accidit postridiè Epiphaniæ.

7 Epiph. continet plura miracula stellæ Magorũ; Baptismi Christi, aquæ in vinum mutatæ, & quinque millium satiatorum.

Post Euangel. publicatur Pascha, ex Conc. Aurel. 4. can. 1. Vt proximè determinetur Domin. Septuag. quæ est prima dies ex mobilibus.

8 Si contingat Dom. infr. Octau. Epiphan. in præcedenti sabbat. celebrari,

brari, duas tantum orat. in Missa admittit.

9 In die octaua celebratur præcipuè Baptismus Christi, vt patet ex Euang.

De Dominicis post Epiph. vsque ad Septuag. Tit. 4.

1 POst Epiph. variatur Introitus cum suis accessorijs Grad. Offert. & Commun. in primis tantũ tribus Dominicis.

2 Secundæ Domin. Missa dicitur semper ante Septuag. saltem in sabbato vel alio die præced. vt cõgruo tempore legatur Euangelium de aqua in vinum mutata, quod est initium miraculorum Christi.

3 In vltimis tribus Dominic. 4. 5. & 6. Introitus, & accessoria sunt eadem quæ in Domin. 3. quia sunt Domin. vagæ, & sæpiùs transferuntur post Pentec. quo casu mutuant Introitum & accessoria a Dom. 23. post Pentec.

De Dominicis à Septuag. vsque ad fer. 4. Cin. Tit. 5.

1 A Numero dierum, vel à numero hebdomadarũ sumitur harum Dominicarum denominatio. A numero dierũ quidẽ

ieiunij, quia Quadragesima habet 40. dies abstinentiæ. Quòd si velis numerare tantùm veri, & proprij ieiunij dies demptis Domin. erunt, 36. cui idcirco additi, sunt 4. dies, à feria 4. Cinerum ad Dom. 1. vt ieiunium Quadraginta dierum Christi perfectè imitaremur. Quod secuti alij, qui in cœna Domini, & in Sabbato Sancto non ieiunabant à Quinquagesima cæpere ieiunium. Alij idem obseruare volentes dēptis Domin. & fer. 5. (quæ decreto Melchiadis exceptæ fuerant a ieiunio) a Sexagesima ieiunio initium dederunt. Alij denique demptis etiam Sabbat. ex Constantinopolit. 6. cap. 55. a Septuagesima ieiunium sunt exorsi. A numero verò hebdomad. denominationem sumit harum Domin. Rup. Abb. lib. 4. ca 2. Illasq; ordinat vsque ad 4. Domin. Lætare quæ est paradisi propria quædam imago, vt patet ex Euangel. & toto Officio vnde adhibentur Dalmaticæ ad Missam, pulsantur organa, & alia fiunt in signum lætitiæ. Septuagesima (inquit ille) dicenda est, quia per 7. hebdomadas ad illam Lætare peruenitur. Sexagesi-

ma

ma quia per ſex, Quinquageſima, quia per 5. Quadrageſima quia per 4. hæc ille.

2 Si Septuageſima venerit ante Purificationem 2. & 3. orat. non mutantur, ita vt 2. ſit de Virgine cuius partus adhuc celebratur: idem fiat in Sexageſima, & Quinquag.

In ferijs omittitur Tractus.

3 In collecta Sexageſimæ occurrunt duo præter regulas ordinarias. Alterum eſt, quod dicitur collecta de S. Paulo ſine collecta de S. Petro, alterum eſt, quòd licet in prima collecta fiat mentio de S. Paulo, tamen in orat. A cunctis, adhuc fit de eodem commemorat. contra illud quod habetur 1. part. tit. 9. num. 15. de Miſſa votiu. Apoſt. quæ excludit orationem. A cunctis.

De feria 4 Cin. vſque ad Domin. de Paſſione. Tit. 6.

4 Cineres debent eſſe aridi non in modum luti, ita decreuit Sacr. Ritu. Congregat. 13. Maij 1603.

Præparentur Thuribulum, nauicula, & vas aquæ in angulo altaris.

3 Finita nona ſacerdos indutus

pluuiali violaceo cũ Ministris indutis quidem, sed sine dalmaticis (in præcipuis Eccles. cum Planetis) in minorib. Alba amictis, sine manipulis ex Cær. li. 2. c. 17. procedit de sacristia ad altare, Acolyt. quæ tãtũm præcedunt cũ candelabris accensis. Ministris pares celebranti procedũt (quia habet pluuiale) ad benedicendũ cineres in vaso aliquo posito in cornu Epistolæ, ita vt vas sit inter Missale & corpus celebrans osculato altari accedit ad librum, vbi stans inter vtrumque ministrum (quod debet seruari quandocumque est cũ pluuiali) legit Antiph. *Exaudi*, &c. tum dicit Orationes manibus iunctis, & dum benedicit manu dextra Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem pluuialis, deinde imposito incenso in Thuribulo de more benedicto ministrantibus in benediction Diacono & Thuriferario aspergit ter in medio, à dextris & a sinistris cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolytis, & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cum osculis tradit celebranti. Celebrans autem postquam asperserit ter, adolet incenso.

De-

Deinde dignior sacerdos ex clero accedens ad altare in suo habitu chorali sine stola, stans imponit in formam crucis cinerem celebranti stanti, dicens *Memento homo* &c. stat autem celebrans facie versa ad populum capite inclinato. Si verò non adsit alius sacerdos non debet Diaconus imponere sacerdoti cineres, sed ipsemet celebrans genibus flexis coram altari, sibi ipsi eo casu imponat, quasi a Christo illos recipiat; at dum accepit ab alio, illi statim digniori sacerdoti primò cineres imponit, deinde Ministris paratis genibus flexis, tum aliis stans aperto capite, & Diacono tenente a dextris eius vas cinerum.

4 Aperto capite distribuit celebrans cineres, candelas, & ramos, ex decr. Sacr. Rituum Congreg. 18. Iul. 1626.

5 Veniunt alij cum debitis reuerentijs altari, & celebranti, ante & post manib. iunctis. Clerus accedit quidem ad gradus altaris, sed populus congruentius recipit extra gradus ad cancellos: fœminis autem non supra velum, sed supra capillos

nerit ad gradus, Acolythi deponunt candelabra ſuper credentia: is verò facit aquæ aſperſionem, ſed Miniſtri induti in hoc caſu portant manipulos quia cãtaturi ſunt Epiſt. & Euang. facta aſperſione aſcendit ad altare quod oſculatur in medio, & deinde accedit ad librum in cornu Epiſtolæ, in quo commodiùs ponuntur Palmæ & Rami, quàm in medio altaris. His ita diſpoſitis Sacerdos ſtans in cornu Epiſtolę dicit *Dominus vobiſcum*, ſed non vertit ſe ad populum, neque diducit manus, ſed iunctas eas tenet etiam ad *Oremus*, & Oratio. & miniſtri pares ſunt cum celebrante hinc inde vt in benedict. Ciner. ſupr. Subdiaconus cantaturus lectionem in loco ſolito eadem facit quæ pro Epiſt. Miſſæ. in cuius fine oſculatur manum ſacerdotis, ſed non defert librum ad cornu Euang. quod legit celebrans ſi velit in cornu Epiſtol. & reſumit (ſi ea vtitur) planetam plicatam Subdiaconus.

Non diſcedit celebrans à cornu Epiſt. omnia fiunt etiam à thuriferario prout ad Euangel. miſs. diximus p. 2. titul. 6. num. 5. poſt hæc be-

benedicuntur Rami. Sacerdos stans in cornu Episto. dicit *Dominus vobiscum*, oratio. & præfatio. manibus iunctis, assistentibus hinc inde Ministris, cum quibus dicit *Sanctus*.

Cum autem benedicturus est Ramos Diacon. eleuat fimbriam pluuialis anteriorem. Celebrans verò dum dextra signum Crucis facit ponit sinistram super altare. In orationibus nihil est detrahendum, neque mutandum, licèt benedicantur Rami aliarum arborum, non Palmæ, aut oliuarum Rami. Circa finem vltimæ orat. Acolythorum alter accipit de credentia vas aquæ benedictæ, cum aspersorio, & vna cum Thuriferario accedit ad celebran. propè Diaconum.

4 Celebrans ponit incensum in Thuribulum more solito, deinde accepto aspersorio de manu Diaconi cum solitis, & debitis reuerentijs, aspergit autem ter, idest in medio, a dextris Ramorum, & a sinistris eorum, dicendo submissa voce *Asperge me*, versum illum tantùm, & deinde adolet incenso eo modo quo aspersit, nihil dicens. Diaconus autem in aspersione, & incensatione,

ne, eleuat fimbriam pluuialis, rursus celebrans in cornu Epist. addit quæ sequuntur in Missali.

5 Completa benedictione dignior ex clero accedit ad altare, & dat Ramum stanti celebranti, stans in suo habitu sine stola, cum osculo Rami ab vtroq; facto, non manus. Deponit autem celebrans Ramum suum in manu Acolythi, & alijs aperto capite stans distribuit. Diaconus à sinistris eius ministrat eidẽ Ramos, eos tantùm osculando, deposito interim suo Ramo super altare. Alter Acolythus ministrabit Ramos Diacono, sine osculis. Canonici non osculantur manum celebrantis Canonici. Si populus est multus, poterit alius sacerdos mitti qui distribuat laicis, sed Ordo Roman. à celebrante distribui iubet.

6 Postea fit processio. Et 1. celebrãs ponit incensum in thuribulum ministrante Diacono, & Thuriferario cum benedictione de more. In processione præcedit Thuriferarius cum thuribulo fumigante, vt quasi viam sternat Crucifixo sequenti, vel quasi Christus trahat post se sequentes in odorem vnguentorum

suo-

suorum. Deinde subdiaconus paratus (non alius quàm is qui cum Diacono ministrat celebranti) defert Crucem inter Acolythos , & prædicti 4. neque thurifer. subdiac. cum duobus Acolythis deferentibus candelabra , deponunt , alicubi Ramos vt faciliùs gestent alia . Sequitur clerus per ordinem , vltimò celebrans cooperto capite , & cum ramis in manibus suis tam celebrãs, quàm Diaconus .

7 In reuersione processionis 2. vel 4. cantores intrant in Ecclesiam , & clauso ostio stantes versa facie ad process. incipiunt . *Gloria laus &c.* & decantant 2. primos versus . Sacerdos verò cum alijs cooperto capite repetit eodem. Posteà Subdiaconus percutit semel imam partem portæ cum ima parte hastilis , qua aperta intrat processio , & subdiaconus accedit ad altare, vbi deponit Crucem propè credentiam , si Missa sequatur solemnis .

8 Deinde celebratur Missa , & Rami tenentur manibus dum cantatur Passio, & Euangelio celebrans autem dum legit in cornu Epistol. Passionem Palmam tenere debet

sini-

sinistra manu; idem & Ministri faciant.

9 Passio cantari potest à trib. Diaconis in eodem pulpito, vel in trib. pulpitis ad maiorem commoditatem, in cornu Euangelij, in plano capellæ, qui 3 Diaconi induti amictu, alba, cingulo, stolam Diaconali violacea, & cum manipulo eiusdem coloris, procedunt de sacristia hoc ordine, vt qui Euangelistam refert, librum deferat ante pectus, & sit primus, quem sequitur ille qui turbam; postremò qui Christum. Omnes manibus iunctis. Factis autem debitis reuerentijs altari, accedunt ad cantandum, medium locum relinquentes agenti personam Christi, & dextram Euangelistæ. Romæ communior vsus est vt Euangelista medium teneat locum, & illius dextram ille, qui Christum repræsentat; & in capella Papæ vnus tantùm adhibetur liber, in quo tres cantores singillatim cantant quæ cantare debent, quo fit, vt Euãgelista qui plus alijs cantat, medium teneat locum. Alij adhibent 3. libros vt commodiùs cantent. Non probatur illa distributio Passionis inter celebrantem.

tem, & subdiaconum, ita vt cele-brans vice Christi loquatur, & subdiac. turbarum. Si desint Ministri, solus Diaconus cãtare debet totam passionem, & partem finalem eiusdem addito deinde ministerio subdiaconi, & Acolythorum, vt fit ad Euangelium. Notę illæ †. C. S. significant Christum Chronistam, & synagogam, vel Christum, cantoré, & succentorem.

10 Neque petitur benedictio neque luminaria deferuntur, neque Thus adhibetur. Omnis autem solemnitas in tanta mæstitia tollitur, & in fine tantùm more solito tanquam ad Euangelium missæ petitur benedictio, incensatur liber, qui & osculandus datur celebranti initio postremæ partis, cum eiusdem incensatione: in fine etiam respondetur, *Laus tibi Christe*, quæ item (excepta incensatione libri & celebrantis) seruanda erunt in missis priuatis, Vide infra tit. 9. num. 5.

11 Ad legendam Passionem in Missa priu. non extinguuntur luminaria in altari.

12 Si processio extra portam exire nequeant, fiat circum Ecclesiam,

&

& quod ante portam pręstandum erat, fiat in vestibulo, ante ingressũ capellę maioris.

14 Si cantores desint ad cantandam Pass. eo casu, Diaconus solus Missæ cantet totam, & ea finita redeat ad altare ac reliqua faciat pro parte postrema vt sup.

De feria 5. in Cœna Domini.
Tit. 8.

1 CRux quę in altari est velo tegatur albo.

2 Ministri accipiunt dalmaticas, quia est missa solemnis & festiua.

3 In tertio *Agnus Dei*, dicitur *Dona nobis pacem*, contra Durand li. 4. cap. 52. qui vult dici *Miserere nobis*, nam Missale vult dici de more, quamuis pax non detur.

4 Reseruatur hodie hostia cum particulis in sequentem diem pro sacerdote, & infirmis.

5 Postquam sacerdos communicauerit, subdiaconus calicem alterũ de credentia ad altare deferat sine velo longo, sed cum velo tantùm calicis eiusdẽ paruo, patena, & palla. Tum sacerdos ante ablutionem digitorum ponit hostiam reseruatam in hoc calice, quem Diaconus

palla

palla & patena cooperit, & desuper velum expandit album, & in medio altaris collocat. Deinde fit communio clerici priùs ante altare, tum populi extra cancellos.

6 Sac. Rit. Congreg. 27. Sept. 1608. Communionem Cleri iussit in hac Miss. in memoriam quòd Christus communicauit Apostolos, quod est seruandum.

7 Sacerdos autem genuflectit quandocunque accedit, vel recedit à medio altaris, vel transit ante Sacramentum. Licèt in calice lateat, & sub velo quod in similibus casibus obseruari debet.

8 In fine dat benedictionem a latere Euangelij neque perficit circulum, sed reuertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento: eadem obseruent Ministri.

9 In altari non fit signum Crucis, quia ibi immediatè est auctor benedictionis. Si legit Euangel. in libro, potest signare lignum. Ad ea verba, *Et verbum curo factum est*, genuflectat celebrans cum ministris, paulò versùs Sacramentum.

10 Locus in quo asseruari debet Sacramentum, debet esse omnino di-

distinctus ab altari in quo celebratum fuit. Et ornari debet cum velis, siue cortinis albis, si fieri potest, sed nullo modo nigris, quia crastina die super calicem erit adhuc velum album, cum reportabitur ad altare maius. Habes exemplum in sacello Pontificio, vbi omnia splendent in hoc casu reseruandæ hostiæ. Hic enim locus non sepulchrum, sed regia Christi viuentis est.

11 Processio non debet fieri extra Ecclesiam, tam in hac, quā in sequēti feria, ex decr. Sac. Congreg. super negotia Episcoporum 6. Aug. 1591. fit autem hęc processio more solito; Acolythis nimirum cum cādelabris Crucem comitantibus, quam defert alius Subdiaconus paratus cum tunicella alba, sine manipulo. (Crux autem sit adhuc velata velo violaceo) hic autem cum suis Acolythis stabit, genuflexis omnibus alijs, in loco vbi reponitur Sacramentum.

12 Vt celebrans induat pluuiale, retrahet se extra cornu Epist. ob pręsentiam Sacramenti, ibique omnes deponent manipulos: tum sic indutus procedit ante mediū altaris vbi facta genuflex. stans imponit in-

incensum in duobus thuribulis sine benedictione: deinde genuflexus incensat ter Sacramentum facta ante, & post profunda capitis inclinationem, simul cum ministris. Caueat Diaconus ab osculis coram Sacramento. Tum accepto Calice cum Sacramento de manu Diaconi stantis, ita vt celebrans sinistra nodum teneat, & dextram superponat calici, quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendentis ab humeris, procedit medius inter Diaconum à dextr. & subdiacon. à sinist. sub baldachino, duobus Acolythis continuè incensantibus. Quod duobus modis fieri potest. Primò si Acolythi alternatim incensent, ductis thuribulis vt fit in incensatione personarum. Secundò, si hinc inde ante procedant mouentes manibus dextris Thuribula de ijsdem pendentia, & effumantia, quasi sternendo viam Sacramento cum odore incensi. Qui modus est magis visitatus, & maiorem reuerentiam connotat erga Sacramentum, quod non nisi à genuflexis sacerdotibus incensari solet.

13 In distributione hastarum bal-

baldachini, nobilioribus dantur eæ quæ sunt in facie celebrantis, posteriores minùs nobilibus.

14 Nobilioribus item inter hastas, pares dentur eæ quæ sunt à dextris celebrantis dum procedit.

15 Conuenit tamen, vt hodie, & sequenti die, ab Ecclesiasticis cũ pluuialibus deferantur hastæ. Quòd si desint pluuialia non ideò induant stolas, superpelliceis tantum induti.

16 Interea dum fit processio cantatur Hymn. *Pange lingua*, &c. Sed celebrans numquam cum alijs cantat in processione Sacramenti, at secretò dicit.

17 Quia processio non fit extra Ecclesiam, cõuenit vt clerus ad primos duos versus huius strophæ. *Tantum ergo Sacramentum*, genuflectat, conuersus ad Sacramentum. Ministri tamen non genuflectant. Extra Ecclesiam verò minimè, & vbi multus est clerus, posset enim alioqui, & malè interrumpi processio.

18 Cum autem ventum fuerit ad locum paratum, Diaconus genuflexus a Sacerdote stante, accipit calicem; & ponit illum primò, super altare, & deinde facta genuflexione de-

descendit, & rursus curat imponi incensum sine benedictione a celebrante stante vt priùs, amoto velo per Subdiaconum ab humeris celebrantis, quia non est daturus in fine benedictionem. Quo facto celebrans genuflexus ter incensat, facta ante, & post, cum ministris profunda capitis inclinatione, sed dum incensatur Sacramentum cantatur, *O salutaris hostia*, vel *Tantum ergo*, &c. Deinde Diaconus reponit Sacramentum in capsula, facta iterum genuflexione, ante, & post. Clauem autem dabit illi ad quem spectat; non enim videndus est calix à populo, & multò minùs hostia patere populo debet. Neque dari debet clauis laico, quantumuis nobili ex decr. Sacr. Rit. Congreg. 30. Ianuar. 1610. sed ei potiùs, qui sequenti die est celebraturus.

19 Posteà altaria omnia (non altare maius tantùm) denudanda sunt, sed post vesp. ex communi, & receptissimo vsu Ecclesiarum Vrbis. Procedat autem celebrans cum Diacono in albis, & stolis tantùm violaceis, cùm Subdiacono in albis tantùm sine manipulis: & clerus can-

cantare potest psalmum totum.

Amouendæ verò sunt mappæ tãtùm cum pallijs. & alijs ornamẽtis, relicta Cruce velata, cũ candelabris in altaribus, neque psalmus ideò repetendus est si multa sint altaria. Conopęum Tabernaculi maioris in quo asseruatur ordinariè sacramentum, debet esse coloris violacei quia Regia viuentis Christi est, ad modicum tempus absentis. Quod si adhibeatur coloris nigri ob sequẽtem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum est tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccl. Sancti Petri amouetur conopæum quod magis placet, nisi sint velandæ statuæ, seu imagines prædicti Tabernaculi.

20 Hoc triduo transeuntes ante crucem quæ est in altari maiori, illi faciant reuerentiam cum genuflexione, exceptò celebrante parato (nisi infra aliud notetur) quia fulget Crucis mysterium.

De mandato, seu lotione pedum.

1 CONgruum esset vt in loco ad id deputato altare esset cum pallio albo, cum Cruce, & candelabris. Poterit etiam pa-

rari credentia a latere sinistro, super quam collocabuntur miss. linteum sacerd. vasa ad abluendas in fine manus eiusdem, & alia eiusmodi cũ floribus, & herbis: scamna necessariò cum tapetibus habeantur pro lauandis, & tapetia sint, ita ampla vt celebrans super ijsdem genuflexus lauare queat, neque albam fœdet.

2 His ita dispositis dato signo cum tabula, conueniunt omnes. Prælatus seu superior super amictu, & alba induitur stola, & pluuiali violaceis. Diaconus, & subdiaconus vt in missa induuntur etiam manipulis (licet eo careat celebrans) ob Euãgelium cantandum a ministris. Si fiat processio a sacristia ad locum destinatum, subdiaconus ferat crucem medius inter Acolythos more sólito, quam deponit propè altare in cornu Euangelij. Deinde ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, imponit de more incẽsum superior cum benedictione; tũ Diaconus librum Euangelior. ante pectus tenens genuflexus ante superiorem stantem in cornu Epistolę petit benedictionem, qua accepta astantibus Acolythis cum candelabris

bris accensis, & ſubdiacono librum tenente, ſignat librum, incenſat, & cantat Euangelium. Quo finito ſub. diaconus portat librum apertum osculandum ſuperiori, & Diaconus eum de more incenſat.

3 Finita incensatione celebrantis, deponuntur manipuli à miniſtris vt ei liberiùs inſeruiant; poſtea ſuperior exuitur pluuiali, & per Diac. & ſubdiacon. præcingitur linteo, & ſic præcinctus, aſſiſtentibus ſibi iiſdem Diaconus, & ſubdiacon. accedit ad lotionem pedum, & per ordinem diſpoſitis ijs, qui lauandi ſunt clericis, peluim, & aquam miniſtrantib., ſubdiacono ſingulorum pedem dextrum tenente, genuflectẽs ſingulis, illorum pedem lauat, extergit, & oſculatur, nullo facto ſuper pedem ſigno Crucis manu celebrantis, Diacono præbente linteum ad abſtergendum, qui ideò ſtabit à dextris celebrantis, colliget linteum ipſum quo celebrans eſt præcinctus, & extendet quando opus eſt vt tergat, non autem Diaconus infundat aquam pedibus, quod pugnat directè contra rubricam.

4 Poſt lotionem Superior lauat

H 2 ma-

manus, & absterget alio linteo, deinde accipit pluuiale, redit ante medium altaris, vbi stans detecto capite, dicit *Pater noster*. Versus, & Orationes manibus iunctis, tenentibus librum Diacono, & Subdiacono. Finitis omnibus vel exuitur ibidem, vel redit ad sacristiam, ordine quo venerat.

5 Hora commodiore post vesp. deferatur particulæ supra reseruatæ pro infirmis, cum luminibus, superpelliceo, & stola alba adhibitis, ad locum vbi reseruata fuit hostia cõsecrata, nisi aliud exigat laudabilior consuetudo: Et ostiolum tabernaculi maneo apertum, ne populus ibi adoret, quod non adest amplitùs.

De fer. 6. in Parasceue. Tit. 9.

1 FInita Nona, quæ cum aliis præcedentibus horis sine lumine dicitur, sacerdos, & ministri induti paramentis nigri coloris sine luminaribus, & incenso, procedunt ad altare, quod debet esse nudum, cum Cruce velata velo nigro; vt suo tempore facilè queat detegi, & candelabris sex obscuri potius coloris, & candelis ex cera communi, non alba extinctis; gradus eiusdem nudi

erunt

erunt ſed benè mundi pro ſacerdotis proſtratione. Credentia ſimplex linteo cooperta in ſuperiori parte, tantùm, cum neceſſarijs tantùm ad officium nempe burſa cum corporali, & purificatorio, ampullis vini, & aquæ, vaſe vitreo ad ablutionem digitorum, miſſalibus duobus, & cuſſino, mappa longa pro altari, vel longo albo pro celebrātis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur ſacerdos cum miniſtris vnus poſt aliũ, vt ad miſſam, præcedentibus Acolythis ſine candelabris, & miniſtri ſine dalmaticis: cum verò peruenerint ad altare, ante illud proſtrati aliquandiu orant, quapropter conuenit, vt ſub eorum capitibus ponantur cuſſini coriacei, vel ſimplices, non tamen de ijs qui ſunt ad vſum miſſæ in altari, ſed nullo modo veſtiri debēt gradus altaris panno nigro.

2 Dum orat ſacerdos cum miniſtris, Acolythi interim vnam tantùm tobaleam ſuper illud extendunt, & prætereà Miſſale cum cuſſino ſuper altare apertum collocatur.

Sacerdos cum ministris facta oratione, ascendit ad altare, & osculatur illud in medio. Deinde lector accedit ad legendam prophetiam in loco vbi legitur Epist. sed in fine, non osculatur manum celebrantis.

3 Finito tractu sacerdos in cornu Epist. dicit *Oremus*, Diaconus genuflectit ante alios dicens *Flectamus genua*. Subdiaconus ante alios surgens dicit, *Leuate*, solus stat celebrãs, ad orationem ministri stant. Tum subdiaconus cantat lectionem in tono Epistolæ, sed in fine non osculatur manum celebrantis.

Finito tractu dicitur Passio super nudum pulpitum, quam celebrant submissa voce legit in cornu Epistolæ stans paulò versus cantores, & stantibus ministris vt ad introitum Missæ, scilicet Diacono stante a dextris celebrantis, & subdiaconus à dextris Diaconi, sed cum legit ipse, *Tradidit Spiritum*, non genuflectit, quia non legit in cornu Euangelij. Lecta verò etiam postrema parte in eodem cornu quæ vicem gerit Euãgel. conuertit se ad cantores Passionis, qui induti sunt amictu alba cingulo, stola diaconali nigra cum ma-

manipulo, & præſtant omnia, quæ ſuperiùs notata ſunt pro die Palmarum tit. 7.

5 Ad ea verba Cantorum. *Tradidit ſpiritum*, omnes quidem genufleƈtunt, ſed celebrans, & alij versùs altare, Diaconi cantores versùs librum; ſignumque ſurgendi poſt pauſam datur a Diacono, qui Euangeliſtam agit, eo ipſo quod ſurgit. Pauſa erit vnius *Pater noſter*. Quare non placet dari ſignum a celebrante, manu cum ſtrepitu ſuper librum depoſita; fit autem prædiƈta genuflexio ambobus genibus in terra poſitis.

6 Quod ſequitur legitur in tono Euangel. & dicitur *Munda cor meum*. Sed non petitur benediƈt. non deferuntur luminaria, neque incenſum: Diaconus etiam non ſignat librum neque ſeipsum, Acolythi medium tenent ſubdiaconum: qui ſuſtentat librum, quem non tradit in fine oſculandum celebranti.

7 Deinde ſacerdos ſtans in eodem cornu Epiſtolæ, incipit abſolutè orationes; tunc vero miniſtri ſtant poſt celebrantem vnus poſt alium. Celebrans dicit monitiones mani-

bus iunctis, orationes verò manib. extensis, neq; vnquàm genuflectit.

8 Completis orationibus sacerdos deposita casula accedit ad cornu Epist. & ibi in posteriori parte anguli altaris accipit a Diacono Crucem iam in altari præparatā, quam versa facie ad populũ à summitate parum discooperit, incipiens solus Antiph. *Ecce lignum Crucis,* Ac deinceps in reliquis iuuatur in cantu à ministris, vsque ad, *Venite adoremus:* choro autem cantante *Venite adoremus*, omnes se prosternunt excepto celebrante. Hæc prostratio non fit vsque ad terram, sed genib. flexis, & capite valde demisso deinde celebrante prosequitur secundò, & tertiò prout satis clarè notauit in Missali. Sed nota quod aduerbium *Altius*, concordat cum verbo *Incipit*, nedum cum solo verbo *Eleuans*, ita vt & vocem crucem eleuare debeat altiùs sacerdos vna simul.

9 Postea portat celebrans crucem sine vlla genuflectione facta altari. Acolythi dum denudatur crux, extendunt tapete pulchrum cum cussino pretioso, & vello longo albo supra gradus altaris, versus planum

ca-

capellæ. Genuflexus celebrans, ibidem deponit Crucem ſuper velum, & cuſſinum. Mox depoſitis calceamentis à latere Epiſt. propè ſcamnum illic paratum ad ſedendum, accedit ad adorandum Crucem, ter genua flectens antequàm eam deoſculetur. Celebrans adorat ſolus, & facta adoratione reuertitur, & accipit calceamenta, & caſulam. Deinde miniſtri ſimul procedunt ad adorandum, & Diaconus quidem cũ ſtola ſua latiori, quam non deponit vſque ad finem officij. Subdiaconus autem in albis ex vſu Romano, alij de Clero in ſuo quiſq; habitu chorali, calceis tantùm depoſitis ex laudabili conſuetudine.

10 Conuenit autem vt vniformis ſit omnium actio pro locorum conſuetudine, tum in oſculo membrorum crucifixi, tum in æquali pauſa qua ſinguli genua flectunt. Ad ſingulas adorationes dici poteſt verſus. *Adoramus te Chriſte, & benedicimus tibi, quia per ſanctam Crucem tuam redemiſti mundum.*

11 Ordo adorationis eſt, vt quilibet laicus, etiam princeps poſt Clerum adoret, Prælati verò ſi qui ad

ſunt poſt celebrantem. Interim dum ſit hęc adoratio, cantantur improperia, & alia quæ ſequuntur vt in Miſſali.

12 Circa finem adorationis accenduntur candelæ ſuper altare, & item eæ quæ ſuper credentiam habentur pro Acolythis, & Diaconus accipiens burſam corporalium, extendit corporale more ſolito, & iuxta illud ponit purificatorium ad cornu Epiſtolæ loco ſolito, & tunc etiam transfertur à Cærimoniario Miſſale ad cornu Euangel. cum cuſſino, & finita adoratione, Crucē reuerenter accipit, & reportat ad altare, quo caſu reuerētiam nemini faciat. Sed & celebrans aſſurgat transeunti Cruci, cui genuflectit ſimul cum ſubdiacono, quod hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto in honorem Crucifixi Domini noſtri. Amoueantur ſtatim ab Acolythis tapetes, & cuſſinus cum velo.

13 Si multus adeſt populus, poterit collocari alia crux a ſacerdote cum ſtola nigra ante altare aliud, ad quā adorandam accedant tum mares, tum fœminæ ne proceſſio nimis diſ-

differatur, & officium ſequens.

14 Poſteà ordinatur proceſſio ad locum, vbi pridiè Sacramentum repoſitum fuerat, præcedit ſubdiaconus cum Cruce inter Acolythos deferentes candelabra cum cereis accenſis, hoc eſt, alter paratus vt ſubdiaconus Miſſæ (excepto manipulo) ſine dalmatica. Defert autem Crucem proceſſionalem diſcoopertam. Duo thuriferarij præcedunt ſubdiaconum ſine incenſo in thuribulo; quia nondum eſt proceſſio ſacra, ſed aditus ad eam & ideo itur ad locum deſtinatum, per breuiorem viã Ibi omnes genuflexi orant, exceptis ſubdiacono (qui geſtat Crucem) & Acolythis.

15 Cum peruentum fuerit ad locum Sacramenti, accenduntur intorticia, quæ non extinguuntur niſi poſt ſumptionem Sacramenti, & ſacerdos genuflectit ante Sacramentum, orat aliquantulùm. Diaconus interim aperit capſulam in qua recõditum eſt corpus Domini: poſtea ſacerdos ſurgens, abſque benedictione imponit incenſum in duobus thuribulis, Diacono nauiculam miniſtrante, ſine oſculis rerũ,

& manuum quæ omninò omittuntur in hoc officio, & genuflexus ter incensat Sacramentum, facta cum ministris ante; & post, profunda capitis inclinatione. Et statim imponitur humeris eius velum album, non nigrum. Tum Diaconus extrahens calicem de capsula statim dat ad manus Sacerdotis genuflexi, & tegis extremitatibus veli, quod humeros illius circumdat, & procedunt ordine quo venerunt: defertur baldachinum album, non nigrum, super Sacramentum, & duo Acolythi continuè Sacramentum incensant; interim cantatur hymnus *Vexilla Regis prodeunt*. Subdiaconus Crucis deposita Cruce, vbi minùs impediat in latere Epist. genuflectit. Acolythi deponunt candelabra super credentia, clerus in plano capellæ circumdat altare genibus flexis.

16 Cum venerit sacerdos ad altare posito super illud Calice hoc est vt pridiè cum ministerio Diaconi, nam Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu celebrantis stantis, & deponit super altare, genuflectit, descendit, ministrat nauiculam

stanti

ſtanti Sacerdoti pro impoſitione incenſi,& depoſito humerorum velo, celebrans genuflexus rurſus incenſat Sacramentum vt priùs. Recedit alter ex Thuriferarijs poſt hanc incenſationem. Deinde accedens ſacerdos ad altare. & facta genuflexione,ac amoto a Diacono velo albo paruo à calice, deponit hoſtiam è calice ſuper patenam, quam Diaconus tenet, & accipiens patenã de manu Diaconi, hoſtiam ſacrã ponit ſuper corporale nihil dicens. Neq; debet ſponte tangere Sacerdos hoſtiam,neq; ideò prius lauare manus (quod aliqui perperam ſcripſere) ſi tamen accidat vt tangat, purificet ſtatim digitos, quod in hac rubric. ſub conditione dicitur,non iubetur. Interim Diaconus imponit vinum in calicem, & Subdiaconus aquam quam ſacerdos non benedicit, nec dicit oration. conſuetam, ſed accipiens calicem à Diacono, ponit ſuper altare nihil dicens, nec faciens ſignum crucis cum calice, vti nec fecit cum patena,& Diaconus illum cooperit palla.

17 Deinde ſacerdos imponit incenſum in Thuribulo abſque bene-

di-

dictione, nihil dicens, & incensat oblata, & altare, more solito genuflectens ante & post, & quandocũque transit ante Sacramentum.

18 Cum incensat oblata dicit *Incensum istud*, &c. nec ipse incensatur, sed aliquantum extra altare in cornu Epistolæ lauat manus, facie ad populi versa. Deinde in medio altaris inclinatus, iunctis manibus super altare vt aliàs, dicit quæ not. in Miss. Tum versùs ad populum in cornu Euang. dicit *Orate fratres*, sed dum se vertit caueat, ne vel minimùm terga vertat Sacramento, & per eamdem viam reuertitur non perficiens circulum, & omissis alijs dicit, &c. (*Suscipiat*) omittitur.

19 Sacerdos sub silentio, dicto *Amen*, eadem voce qua dixit *Pater noster*, ad quod Diaconus debet descendere vt aliàs cum subdiac. post celebrantem, absolutè sine *Oremus*, in tono orationis Missæ ferial. dicit *Libera nos* extensis manibus. Sed nõ se signat cum patena vt aliàs. Tunc celebrans facta reuerentia vsque ad terram supponit patenam Sacramento, quod in dextra accipiens, eleuat vt videri possit à populo; non

ele-

eleuatur patena quam tenet manu posita super altare, nec eleuetur planeta, nec incensatur hostia: eleuatur autem altera tantùm manu ad differentiam eleuationis, quæ fit post consecrationem, ne videatur hac die de nouo consecrata.

25 Posteà diuidit statim supra calicem in tres partes. Diaconus autem cum debitis reuerentijs discooperit, & cooperit calicem, vt aliàs. Celebrans verò vltimam particulam mittit in calicem nihil dicens, & sine vllo crucis signo, quod vltimum firmauit decret. Sacr. Rit. Congreg. 28. Augusti 1627. *Pax Domini* non dicit, neque *Agnus Dei*, neque pacis osculum datur. Postmodùm prætermissis duabus orationibus, tertia dicitur manibus iunctis super altare. Fit communio sacerdotis, vt in Missali, ad quam ministri stant capite profundè inclinato, vt aliàs. Deinde Diaconus calicem discooperit, & cùm celebrante genuflectit, ac omissis quæ dici solent ante sumptionem sanguinis, immediatè particulam hostiæ cum vino sumit reuerenter de calice. Sed non se signat cum calice, quod decreuit

Sac.

Sacr. Rit. Congr. 28. Aug. 1627. & more solito facta ablutione, non calici, sed digitorum tantùm in calice, ministrante subdiacono ampullas, & sumpta purificatione in medio altaris inclinatus, dicit manibus iunctis, *Quod ora*, &c. extinguuntur hoc loco dum sic ablutio, non priùs. cerei à clero delati.

21 Non dicitur *Corpus tuum Domine*, nec Postcommunio, nec placeat, nec datur benedictio, sed Diaconus librum claudit; Subdiaconus plicato corporali, & in bursam reposito, reportat calicem ad credentiã; & postremò cum debitis reuerentijs redeũt omnes vnde & modo quo venerant, tũ dicuntur Vesp. sine cantu.

22 Postea denudatur altare ab Acolythis, à quibus, & nudatur credentia, & candelæ extinguũtur post Vesp. si reportanda est Crux, vt eam populus adoret, ad priorem seu aliũ locum; supponatur eidem, eadem quæ priùs, & decet eam portari ab alio sacerdote post Vesperas; Sed deceret magis aliam Crucem poni pro adoratione populi, post adorationem primam.

23 Pyxis quæ remansit cum particulis

ticulis in loco pro calice, & hostia deputato, portatur ad aliud sacellũ, in loco remotiori præparatum, cum luminibus, ne in Ecclesia sint luminaria in Matutinis sequentibus, & officio Sabbati vltra præscripta.

24 Occurrente festo Annuntiationis B. Virginis, in parasceue, non tenentur fideles interesse Officio prædicto. Ita decr. Sacr. Rit. Congr. 19. Febr. 1622. & eadem die respondit eadem Sac. Congreg. non ministrandam esse, nisi infirmis, hac die Eucharistiam, etiam ratione festi.

25 Abrogatus fuit abusus deferendi nocte in hac feria SS. Sacramentum, à Sac. Congreg. Cardinalium super neg. Episcop. 22. Martij 1596. vt alienus à ritu S. Roma. Ecclesiæ, quæ occultat in his diebus Eucharistiam, & in aliud tempus ideò distulit processionem, & festum Corporis Christi.

De Sabbato Sancto. Tit. 10.

1 HOra competenti cooperiuntur altaria. Sed conuenit duplici pallio vestiri altare maius violaceo nimirum super album, ita vt remoueri citò queat violaceum, circa finem Litaniarum. Interim di-

dicuntur Horæ, candelis altaris extinctis vsque ad principium Missę; sed super altare candelæ erunt ex cera alba. Cereus etiam benedicendus, collocabitur cum suo candelabro in latere Euang. Ante cereum; legile vestitum veste alba, & super illud Missale clausum: interim excutitur ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eo accenduntur carbones. Dicta nona, sacerdos indutus amictu, alba, cingulo, stola, & pluuiali violaceo (vel sine casula) astantibus sibi Ministris, paratis violaceis, sine manipulis, & sine dalmaticis procedit ad benedicendum ignem, crucem gestat subdiaconus, quem pręcedunt Acolythi tres, cum aqua benedicta: Thuribulo sine igne, cum nauicula, & peluicula, cũ quinq; granis incensi, & hoc eodem ordine ad portam procedunt.

2 Cum celebrans peruenerit autem portam Ecclesiæ (si commodè fieri potest) vel in ipso aditu Ecclesiæ benedicit nouum ignem.

3 Crux cum subdiacono debet esse in porta, ante faciem celebrãtis, ignis autem in foculo superaliquod scamnum coram celebrante; vbi

etiam

etiam forcipes ferrei, & candelulæ, cum lignis ſulphuratis, parari debent: Orationes dicit celebrans manibus iunctis; & Diaconus eleuat fimbriam pluuialis, quando ſacerdos manu benedicturus eſt ignem, & grana incenſi. Quæ quin ice de grana ſunt benedicenda ſeorſim, propria benedictione, nulla alia addita quantitate incenſi.

4 Dum benedicit grana incenſi, Acolythus aſſumens de carbonibus benedictis, ponit in thuribulo, & finita oratione, ſacerdos de nauicula, à Diacono miniſtrata more ſolito (qui & miniſtrat cum oſculis aſperſorium, & Thuribulum celebrãti) ponit incensum in thuribulo, benedicens illud de more; deinde prædicta grana incenſi, & ignem, ter aſpergit, in medio, à dextris rerum benedictarum, & à ſiniſtris earumdem, dicens, *Aſperges, &c*. & ter adolet incenſo, vti aſperſit. Interim omnia luminaria Eccleſiæ extinguuntur, vt de igne benedicto poſtmodùm accendantur.

5 Tum Diaconus indutus dalmatica albi coloris, & manipulo ac ſtola eiuſdem coloris (accipit hic pa-

paramenta alba, deposita stolâ violacea; Subdiaconus hic etiam manipulum violaceum sumit) Diaconus igitur sic indutus accipit arundinem cum tribus candelis in summitate illius, triangulo distinctis. Et velet arundo ornari floribus, seu ita ornetur, vt appareat ex parte arundo non baculus, aut quid aliud. Præcedit Thuriferarius posito priùs incenso à celebrante in thuribulum, more solito, pergit cum eo Acolythus deferens quinque grana incensi, nempe à dextris thuriferarij. Sequitur Subdiaconus cum Cruce, & clerus per ordinem; deinde Diaconus cum arundine (ad cuius sinistrum eat Acolythus cum candela accensa de nouo igne, & si opus est intra laternam, ne à vento extinguatur in processione, & celebrans post eum Cum Diaconus ingressus ad Ecclesiam, & celebrans etiam (non ante) inclinat arundinem vt celebrans quoque genuflectat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accensam de nouo igne, accendit vnam ex tribus candelis desuper positis, & Diaconus eleuans arundinem, genuflectit,

simi-

ſimiliter, & omnes alij, & alia præſtat, quæ præſcribuntur proprio loco in Miſſali hac ipſa die: Subdiaconus tamen Crucem ferens non genuflectit, vt ibi notatur. Cum peruenerit ante altare, & dixerit tertiò *Lumen Chriſti*. Sacerdos aſcendit ad altare in cornu Epiſtolæ, & Diaconus arundinem vni Acolytho, & accipiens librum petit à celebrante benedictionem, vt fiat ad Euangelium.

6 Poſteà vadit ad pulpitum, & ponit ſuper eo librum, & incenſat. A dextris Diaconi, ſtent Subdiaconus cum Cruce, & Thuriferarius; à ſiniſtris duo Acolythi, ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vaſe quinque grana incenſi benedicta, figenda in cereo. Tunc ſurgentibus omnibus, & ſtantibus, cantat Diaconus, non ſignans librum, neque ſeipſum, neque imponens de nouo incenſum in Thuribulum. Miniſtri verò hinc inde ſtantes, reſpiciunt librum vt Diaconus, rectam quaſi efformantes lineam, cum Diacono medio, ita vt latera, non terga vertant altari.

7 Ordo figendi grana eſt vt primum

mum in superiori parte, alterum in media, tertium in inferiori, quarum in dextra cerei, quintum in sinistra.

8 Diaconus accendit cereum, cum vna ex tribus candelis in arundine positis, & non cum alia candelula. Accendũtur deinde lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis.

9 In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsulta Sede Apostolica, vti nec pridiè in orationibus.

10 Sede Romana, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

11 Completa benedictione cerei, Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantem, qui exuitur pluuiali, & sumit manipulum, & casulam violacei coloris. Interim Crux deponitur a subdiaconus in loco decenti, & arũdo stabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo, postea leguntur prophetiæ in medio chori, vel in ambone, vel ante altare.

re. *Lectores autem non osculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, nisi dicto Leuate, à Subdiacono.*

12 Orationes dicit celebrans vt in missa, extensis manibus. *A ministris illud obseruandum est vt dum celebrans prophetias legit, assistant sicut ad introitum missæ idest, Diaconus à dextris celebrantis, Subdia. à dextris Diaconi, & dum orationes dicit, stent vnus post aliũ.*

13 Si sedere voluerit celebrans post lectam in altari prophetiam, sedeat ad scamnum consuetum, sed nudũ, in latere Epist. Eat autem per viam breuiorem cum ministris, & redeat per longiorem, cum debitis reuerentijs ante medium altaris.

14 Nullo modo sedeat celebrans ante altare, quod Episcopo tantùm, & vtentibus Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem Baptismalem, Sacerdos deposita casula, & manipulo accipit pluuiale violaceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto accenso (qui portatur ante Crucem) descendit cum clero, & Ministris ad fontem.

16 Iubetur aspersio populi, cum aqua

aqua fontis (ante olei infusionem) & eiusdem aquæ reseruatio, ad aspergendum in domibus vel alijs locis.

17 *Finita benedictione fontis, cantari debent Litaniæ, at non apud fontem, sed cum peruentum fuerit ante altare, & non prius.*

18 Vbi non est fons baptismatis finita vltim. oratione, celebrans deponit casulam & cum ministris ante altare procumbit, & hi quoque procumbunt in albis, depositis planetis plicatis vbi habent. Cussini coriacei dari possunt tam illis quam celebranti sub eorum capitibus; sicque omnibus alijs genuflexis cantantur Litaniæ ad duobus Cantoribus in medio chori, vtroque choro idem simul respondente. Aliqui scripsere perperam geminandum à Cantoribus *Per resurrectionem*, quod est contra bullam Pij V. quæ additiones prohibet.

19 Ad versum *Peccatores* discedunt Sacerdotes, & ministri ad sacristiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem si vicina est, si verò remotior discedunt in locum viciniorem, & decentem, vel post altare, si

fieri

fieri poteſt. *Omninò ante altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licèt Loco ſuperior ſit, niſi vtatur Mitra.*

20 Interim accenduntur luminaria, & pallium violaceum remouetur ab altari, ornaturque credentia cum ſuis neceſſarijs, ad Miſſam ſolemnem vt moris eſt.

21 In fine Litaniarum cantatur ſolemniter *Kyrie eleiſon,* ſed ita lentè, vt Sacerdos, & Miniſtri queant procedere ad altare.

22 Finita incenſatione altaris, quæ fit more ſolito celebrans dicit cum miniſtris nouies *Kyrie eleiſ.* ſubmiſſa voce, tũ incipit ſolemniter, *Gloria in excelſis,* & pulſantur cãpanæ quando incipitur hymn. non priùs. Sed auerte, ne maiores campanæ pulſentur, antequam ſignum datum fuerit in Cathedrali; ſeu matrice Eccleſia, ex dec. Sac. Rit. Congr. 21. Mart 1609. & eæ tantũ eo caſu pulſabuntur quę ſunt intra parietes Eccleſiæ. Dato deinde ſigno cathedrali, ſeu matrice, dabitur etiam (licèt detur longe poſt *Gloria in Excelſis*) ſolemne ſignum ab omnibus alijs Eccleſijs cum cãpanis maioribus. Per matricem intellige quoq; parochialem in

Diœcesi; & si plures sint parochiales, eam quæ alijs maior est dignitate: Nam ante matricem hanc, non sunt pulsandę cāpanæ a confratrijs ex alio decreto, Sacr. Rit. Congreg. 19. Febr 1608.

23 Finita Epistola, celebrans incipit, *Alleluia*, in cornu Epist. osculata prius eius manu a Subd. & dum cātatur, stat omnes. Celebrans post cātatum a se tertiò *Alleluia*, & dictis quæ sequuntur, transit ad cornu Euang. lecturus Euāg. more solito.

24 Ad Euangel. non portantur luminaria, sed tantùm incensū, petitur benedictio, & alia fiūt de more.

25 Subdiaconus post traditionem libri Euangeliorum osculandi sacerdoti defert ad altare vnà cum calice bursam corporalium. Ad *Lauabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad Vesper. non deponitur a sacerd. casula, vt accipiat pluuiale, quia nondum est finita Missa.

26 Conuenit vt Ant. *Allel.* inchoetur a digniori qui est in choro.

27 Ministri dicunt cum celebrante psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. vt stant ad introitum Missæ: incensatio item fit eodem modo, quo

quo initio Missæ, sed præterea incensantur alij in choro.

27 Quando multi sunt qui commodè eo die sacrificia publico interesse non possunt, quod accidere potest quando festum Annunciat. incidit in Sabbatum sanctum, tunc de licentia superioris celebrari potest, alias non, & nisi post inchoatū saltem solemne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere à confessione qua finita dicat sacerdos *Kyrie eleison* nouies, & reliqua cum vesp. vsque ad finem Missæ. *Gemma lib. 3. cap.* 118.

29 Festi cuius officium transfertur nulla prorsus quod ad Missam attinet, haberi debet ratio: & multò minùs votiua Missa dici debet, ne quidem pro re graui, nedum pro arbitrio. Idem dicendum de communione cleri, seu laicorum in festo Annuntiationis in Sabbato sancto; nullus enim debet communicare in hac Missa quæ noctis, & ideò non dicitur communio.

De cereo Accendendo. Appendix:

30 SAcr. Rituum Congregat. 19. Maij, 1607. Censuit regulariter posse accendi ad Missam, &

vesp. solemnes in triduo paschatis, in Sabbato in albis, & Domin. vsque ad Ascensionem. In alijs seruandam esse locorum consuetudinem.

31 Si dicatur Missa parochialis, non solemnis, ad eam item die dominico accendi potest.

32 Candelæ tres in arundinæ positæ, non vltra Vesper. Sabbati sancti ardere debent.

De die sancto Pascha vsque ad festum Trinitati. Tit. 11.

1 IN missis quæ dicuntur infr. octau. Paschatis cum paramentis violaceis, putà Litaniarum maiorum, seu pro publica necessitate, non dicitur duplex *Alleluia* ad *Benedicamus Domino*, quia duplex *Alleluia*, est proprius ritus Miss. Paschalis & lætitiæ.

2 Occurrunt in hoc tempore Paschali Litaniæ maiores, & minores, seu Rogationes, & maiores quidem in festo Sancti Marci, etiamsi festum cum eiusdem Missa contingat transferri.

3 *Si terminatur processio Litaniarum maiorum ad Ecclesiam S. Marci cantatur ibi Missa de S. Marco, ex decreto Sac. Rituum Congreg. 23. Maij* 1603. *alioquin can-*

cantantur duæ Missæ, vna de festo, alia de Litanijs.

4 Si occurrant in die Paschatis, transferuntur in feriam 3. seq. ex decret. Sacr. Rituum Congregat. 25. Septembris 1627. & in Miss. de Rogationibus, quæ dici debet sine cõmemor. octa. Pasch. dicitur præfat. Paschalis cum suo cantu feriali.

5 Litaniæ minores fiunt triduo ante Ascensionem.

6 Missa processionum tres habet orat. sine *Gloria* sine *Credo*, & sine comm. cuiuscumque festi occurr. de quo si nouem lect. est, cantatur alia Missa, præfatio semper est Paschal. sed dicitur cum cantu feriali.

7 In fer. 3. Rogat. in Miss. priu. si fiat de festo nouẽ lect. in illius Miss. fit comm. Rogatio. *Si fiat Officium de simplici festo, potest dici Miss. de eo, cum comm. Rogat. vel Miss. Rogat. cum comm. festi.*

8 Si festum non occurrat dicitur Mis. Rog. neq; in ea fit com. de off. feriali quod peculiare est hac die.

9 Altarium minorum paramenta erunt off. conformia, altaris autem maioris, & celebrantiũ in quocũque altari conformia erunt Miss. Rog.

10 In Vig. Ascens. dicitur Missa propria.

11 Si in ea occurrat festum 9. lect. dicuntur 3. Missæ in collegiatis: de festo post Tertiam, de vig. post Sextam: & de Rogat. post Nonam, & in vnaquaque harum 2. orat. *Concede* 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

12 In priuatis si eo die occurrat fest. simplex 2. orat. erit de eo. 3. de Rogat. quæ in offic. nullam habent commemor. Festum enim simplex præcedit 3. & 4. feria Roga. in Miss. Si occurrat fest. 9. lect. Miss. erit de festo 2. orat. vig. 3. Rog.

13 In Ascensione Domini, extinguitur cereus Pasch. post Euang.

14 In vig. Pentec. col. alb. vsque ad Nonam; violaceus vsque ad Miss. rubeus deinceps adhibetur, qui, & in priuat. Miss. huius diei quoad vestes celebrantium adhibendus; licèt celebrent ante nonam. De simplici non fit comm. etiam in Miss. priu. licet in offic. facta sit.

De festo Trinitatis, & Domin. post Pentecost. Tit. 12.

1 IN festo Corporis Christi fit processio solemnissima cum paramentis albis.

2 In

2 In Cathedr. Eccleſ. ſeruentur ea quæ *in Cer. Epiſt. lib* 2. *cap.* 33. habentur; in minoribus verò Eccl. ea quæ in rituali Rom. Pauli V. in Miſſa cãtanda ne omittantur genuflexiones præſcriptæ coram ss. Sacramento patente. Habes ſupra part. 2. appendice ſecunda.

3 Finita Miſſa deponuntur manipuli, induit celebrans pluuiale extra cornu Epiſtol deinde procedit ante medium Altaris, vbi ſtans, imponit incenſum ſine benedictione, & genuflexus in ſupremo gradu, ter incenſat Sacramentũ in Tabernaculo oſtenſorio poſitum, ea ratione qua diximus in fer. 5. in Cœna Domini, ſupra tit. 8. Interim dum incenſatur cantari poteſt, *O Sacrum conuiuium*, vel *Tantum ergo*. Non deferatur Tabernaculum ss. Euchariſtiæ ſacerdotum humeris, ſed manibus tantũ celebrantis, non obſtante quauis alia conſuetudine, quam abuſum eſſe declarat. Sac. Congregat. 2. Iunij 1618 Imago verò quæ eſt in hoſtia, debet terga vertere celebranti, & ita accidit, dum ab altari Diaconus tabernaculum accipit, & ſtans genuflexò celebranti immediatè, tradit.

5 In processione Clerus immediatè præcedat celebrantem cum cereis accensis, cœteri siue confratres, siue regulares, ante celerum procedant, cereosque gestent omnes ea manu, quæ extima cuiq; est, altera pectori admota. Hymni decantentur alternatim; qui a celebrante cum Ministris dici poterunt submissa voce. Qui crucem defert, congruit vt veste Subdiaconali sit indutus, & procedat medius inter Acolythos, cum candelabris, & cereis accensis.

6 De baldachino, & hastarum distributione, diximus fer 5. in Cœna Domini. De circulo, & via procedendi, standum est locorum consuetudini. *Rectiùs à latere Epist. proceditur ad latus Euang.*

7 In fine processionis subdiaconus deponit crucem in loco decenti; Ceroferarij candelabra in credẽtia, & cum choro genuflectunt. Deposito Sacramento, super altari, cum ministerio Diaconi; imponitur a stante celebrante sine benedictione incensum in Thuribulo; fit incensatio trina de more, cantante interim clero genuflexo, ante & circum altare, vltimo duodecim versus hymni

ni *Pange lingua gloriosi*, *Tantum ergo*, &c. Quibus dictis, cantatur versus à duobus clericis *Panem de cœlo*, &c. & à celebrante stante (Ministrisque genuflexis, & librum sustinentibus hic inde) dicitur *Dominus vobiscum*, cum oratione *Deus qui nobis*, &c. nihilque aliud addens, ascendit ad altare, genuflectit, & ipsemet nullo Diaconi ministerio accipit velatis manibus tabernaculum benedicit cum eo populum (facie hostiæ ad eumdem versa) in modum Crucis, semel, nihil dicens, & gyrum perficiens reuerenter reponit.

8 Tum genuflexione facta descendit ad gradus vt prius, & amoto velo a subdiacono, Diaconus ascendit, genuflectit, & reponit, vel in locum altiorem, vt eo die colatur a populo pro locorum consuetudine, vel velo contectum, in locum suum corporale, seu palla semper sit substrata tabernaculo, & velum longum eodem tabernaculo appensum, quod hinc inde cadat versus altaris latera, & a posteriori parte Tabernaculi vmbellula superaddatur. Emineat

quoque locus supra locum reliquiarum.

9 Parietes viarum per quas est transeundum ornari debent tapetibus, & aulæis, & sacris imaginibus, non profanis. Actus autem scenici, vel ludicri, vel indecori omninò prohibentur.

10 Ardebunt candelæ vsque ad datam benedictionem inclusiuè: & Diaconus nihil osculabitur coram Sacramento.

11 Si cantantur vesp. coram Sacramento patente, conuenit vt omnes stent aperto capite; quòd si sedeant, caput non tegant. Quod etiam obseruandum est in discessu, ne intrà cancellos cooperiatur caput.

12 Post 23. Dom. post Pentecost. ponuntur Missæ, quæ superfuerant post Epiphaniam, dato iisdem introitu, cum suis accessorijs, mutuatis à Dominic. 23 *Lege qua notauimus supra de Dominicis post Epiphan. tit. 4.*

13 Quatuor Temp. Septemb. fiunt semper hab. 3 Septembr. id est post Domin. 3. Septemb. In his quatuor Temp. stationum finis est, quorum initium est in prima Dom. Adu.

14 Vetus admodum est ab Aposto-

stolicis vsque temporibus ducta sacrarum stationum consuetudo, in quibus fidelium multitudo ad Apostolorum sepulchra, & fortissimorũ Martyrum memorias conueniens, hymnis, & canticis spiritualibus, Deum in sanctis suis mirabilem laudabat, & salutaribus immaculatæ hostiæ sacrificijs placabat, & aduersus multiplices antiqui hostis oppugnationes, tamquam in castris Dei, statione tutissima consistebant. *Hæc Sixtus V, constitut. 23. edita die 3. Februarij* 1586. Ex quibus patet primò nomen stationis Ecclesiasticæ, translatum esse a statione militari. 2. Patet origo stationum à temporibus Apostolicis. Tertiò patet ritus stationis, qui vni mirum erat potissimus in Missis celebrandis, vnde, & singulis Missis stationibus, præfigitur in Missali locus stationis.

Loca stationalia sunt hodie 45. Stationes Quadragesimales 54. per annum 31. omnes 85. quia ad eundem locum sæpiùs itur.

De rubricis proprij Missarum de sanctis. Tit. 13.

TRia de Sanctis sunt fieri solita, vigiliæ, festa, & octauæ Vig. a

debet de quacunque Ecclesia dicata quocumque titulo in honorem B. Virginis, quod clarè constat ex eo quod ex decret. Clementis VI. Missa dicitur de Beata Virgine in Ecclesijs eius nomine dicatis, etiam dilato officio; quod frustra poneretur, in Ecclesijs dicatis titulo Purificationis, quia eo casu Missa debet concordare cum officio, & idcirco non indiget tali concessione. Prætereà, in Cærem. dicitur, cantata altera Missa de Dom. quod nõ potest fieri in Eccles. vbi Purificatio est titulus; quia nũquam Missa dicitur de Dominic. nisi quando de ea est factum officium, & tamen in ijs Domin. fit offic. de Titulari, ergo gratis contra scripsere, qui volunt hanc rubr. intelligi solùm de Eccles. dicatis sub titulo Purificationis B. M. Virginis.)

3 Finita tertia Sacerdos indutus pluuiali violaceo, vel sine casula cũ Ministris similiter indutis procedit ad benedicẽdum candelas in medio ante altare, vel in cornu Episcop. positas super mensa, in qua prius parari debet, vas aquæ benedictæ, & thuribulum cũ nauicula; in ipso verò cornu altaris collocetur Miss. aper-

apertum,& ipse osculato priùs altari in medio, transit ad cornu Epist. (aptior est locus ad ritum) & ibidẽ stans medius inter ministros, hinc inde assistentes, dicit orationes cum eodem ritu, de quo supr. tit. 7. in Dom. Palm. Hinc repete ea quæ diximus, quæ communia sunt huic benedictioni, & processioni. *Dicit autem orationes manibus iunctis*.

4 Benedicturo celebranti candelas manu, Diaconus eleuet fimbriam pluuialis anteriorem.

De incenso imponendo, aspersione aquæ, incensatione, & distributione satis superque diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum est enim eadem ratio.

Facta benedictione, dignior è clero accedit ad altare in suo habitu chorali sine stola, & stanti celebrãti dant candelam eodem modo, quo Palma traditur, tradatur, & candela (ministrantibus Ministris vt ibidem à deinde tradatur Prælatis, & Canonicis, qui manum celebrantis Canonici non osculantur.

5 Facta distributione, Cantatur Antiphona *Exurge Domine*, deinde Sacerdos dicit *Oremus*, & Diaconus,

Fle-

Flectamus genua, Subdiaconus, *Leuate* (si tamen post Septuag. venerit, & non in die Dominica.) In processione omnia seruentur quę notauimus in processione Palmar. Neque duo subdiaconi adesse debent, quòd perperam aliqui scripsere.

6 Candelæ tenentur in manibus accensæ ad Euangel. & ad eleuationem, vsque ad Communionem.

7 *A ministris candelæ non tenentur in Missa, à celebrante ad Euang. tantùm, standum erit etiam cum candelis, post eleuationem non genuflectendum.*

8 Si ob pluuiam non itur extra Ecclesiam, fiat idem quod & in processione Palm.

9 Amouetur pallium violaceum, si Missa dicenda sit de festo Beatæ Virginis.

10 Ex verbis rubricæ non præcipitur quod candelæ sint tenendæ accensæ ad Euangelium, & quando missa est de Domin. Septuagesimæ aut Sex. neque Romæ accenduntur in hoc casu.

De festis in quib. cantanda sunt 2. Missa in Eccles. Cath. & Coll. Tit. 15.

DE obligatione cantandi duas Missas, in Festis quæ occurrunt

ad feriam 3. Paschatis inclusiuè, quamuis in antiquis rubricis generalibus 1. p. de translat. festorum. tit. 6. ratione tituli Ecclesiæ, vel concursus populi concedatur posse cātari aliam Missam de festo, vltra Missam correspondentem officio, tamen ex noua rubrica in recognitione Missalis ibidem posita nō potest cantari Missa de B. Virg. in ijs diebus: in alijs autem fer. Quadrag. poterit cantari sine commemoratione feriæ, *& in eius fine legitur Euangelium S. Ioannis*. Quod semper obserua in Missa de festo distincta à Missa de feria maiori, quando ambæ cantantur eodem die.

5 In Aprili si intra Quadragesimam venerint festa S. Francisci de Paula, & s. Leonis Papæ, duæ cantantur missæ; si alicubi accidat festum semid. à Dom. Pass. ad Dom. Palmar. in Missa solemni de festo dicuntur duæ tantùm orationes 2. *Ecclesia* vel pro Papa, sicut etiam in Missa de feria.

6 In festo S. Marci, Missa Litaniarum maiorum cantatur sine *Gloria*, & *Credo*, cum tribus orationibus, præfatione Paschali feriali;

nisi

nisi terminetur processio ad Ecclesiam S. Marci, quia eo casu de festo cantabitur *ex decr. Sacr. Rit. Congr. 23. Maij 1603*. Si verò incidat in diem Pasch. transfertur in feriam tertiam sequentem. Vide quæ diximus sup. p. hac tit. 11. num. 4.

7 In minoribus Litanijs si occurrat festum duplex, aut semid. duæ cantantur Missæ; de festo, & de Rog.

8 In Vig. Ascens. cantantur duæ, de Vig. & de Rog. illa post Sextam, hæc post Nonam. Quod si occurrat festum 9. lect. cantari debent tres; de festo post Tertiam, de Vigil. post Sex. & de Rogat. post Nonam. *Missa Vig. dicitur post Sext. quia non ieiunatur.*

9 Mense Iunio accidere potest vig. S. Ioannis, & ss. App. in die octaua Corporis Christi, vel infra octau., & tunc duæ cantantur Missæ. In Missa verò vigiliæ præfatio communis dicitur. In festo item sancti Leonis (nisi transferantur) cantantur duæ; de festo, & de Vigil. Apost. in missa de festo, fit commemor. de octau. s. Ioann. & 3. orat. est de B. Virg. in missa verò de Vig. 2. orat. *Concede*, 3. *Ecclesiæ*, vel *pro Papa*.

10 Mense Iulio occurrit casus can-

cantandi duas Missas, quando anticipatur vigil. s. Iac. in Sabbato; vel transfertur festum s. Apollinaris in fer. 2. & in his casibus missæ duæ cantantur de festo, & de vig.

11 Mense Augusto, si vig. s. Laurentij fiat in Sabbato anticipatè in festo ss. Cyriaci, &c. vel festum ss. Cyriaci &c. transferratur in Fer. 2. cantantur duæ missæ Vig. s. Bartholomæi potest anticipatè fieri in die octaua Assumptionis, & tunc cantantur duæ missæ.

In Missa de Vig. præfatio communis.

12 In mense Septembris feria 4. quatuor temp. occurrere potest in die octaua Natiuitatis B. M. Virgin. tunc duæ cantantur Missæ. *In Missa de fer. præf. communis, ita decreuit Sac. Rituum Congreg. 12. Decembr. 1626* In festis ss Cornelij, & Cypriani, stigmatum s Francisci, ss Ianuarij, &c. ss Eustachij, &c s Lini, occurrere possunt 4. temp. tunc duæ cantantur Missæ, vig. s. Matthæi semper habet duas Miss. alteram de ss. Eustachio, &c. alteram de vigil. sed si accidat in feria quatuor temp. altera dicitur de sanctis, altera de ferijs quatuor temp. nulla de vig. In missa ss. 2. or.

Acun-

A cunctis 3. ad libitum: In Missa fer. 2. orat. de vig. 3. *A cunctis*. In fine vtriusque Euangelium S. Ioann.

13 Mense Nouembr. duæ missæ cantantur in die commemorationis omnium fidelium defunct. Altera de die infra oct. post Tertiam, altera de requiem post Nonã, seu post Vigil. mortuorum. Hoc loco monẽdi sunt Sacerdotes, sacrificium missæ defunc. hac die applicãdum esse omnib. defunctis ex intentione Ecclesiæ, neque ideo fit iniuria ijs pro quibus quotidiana fortè extat obligatio missæ, præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuatę legi testatorum.

14 In absolutione solemni defunc. vltima absolutio facienda erit ad lecticam mortuorum cum ℟. longiori *libera me*, & oratione *Absolue*, in numero plurali quæ habetur inter Psalm. grad.

15 Vbi fiunt aliæ solemnes missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs ne tamen omittatur missa de die infra oct. omnium ss.

Appendices.

1 ADdẽdum est hoc loco quod initio Aprilis, & in fine Maij, seu initio Iunij aliqua ss. festa mu-

mutant ritum a tempore Paschali ad non Paschale, & è conuerso; missæ vel officia si propria desint, erunt sumenda de communi. Sed missa s. Barnabæ dicitur vt in festo sancti Marci, præter orationem, Epistol. & Euangelium.

2 Denique vbi celebratur festum Rosarij ex decreto Gregorij XIII. (nempè in ijs locis vbi adest Capella, aut altare Rosarij) ritu duplicis maioris per annum, ne dicatur missa quæ nomine Rosarij circunfertur, concessa tantum ordini Prædicatorum, & alijs prohibita ex decr. Sac. Rituum Congr. Sed fiat missa vt in festo S M ad Niues.

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. Tit. 16.

2 COmmunes missæ inseruiunt tum celebrandis ss. aliquorum festis quæ habentur in Kalen. & nihil habent proprium, vel non habent omnia, vt videre est in Proprio ss. tum celebrandis festiuitatibus quæ extra Kalendarium occurrunt in pluribus locis; præsertim verò patronorum locorum, & Titularium Ecclesiarum, qui nihil habent proprium in missa; est autem

vni-

vnicuique liberum recitare Missam quam voluerit ex eodem communi, vbi sunt plures Missæ & multò magis Epist. & Euangel. ex ibidem assignatis, dummodò oratio, & Euangelium missę, concordent cum oratione, & Euangelio officij.

3 Si infra Octauas Paschæ aut Pentec. cantanda sit Missa de festo transferendo ob concursum populi, vel ratione tit. Eccles. vel votiua solemnis pro re graui; dicenda erit vt in tempore Paschali, quia tempus Paschale terminatur tantùm in Sabbato ante Trinit.

3 Nota parenthesim in oratione secreta Missæ dedicationis Ecclesiæ, ea enim verba quæ parenthesi clauduntur, omitti debent, cum dicitur missa de dedicatione alicuius Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa in qua celebratur.

4 In Miss. dedic. Eccl. Cathedr, recitatur symbolum per totam Diœcesim.

De rubricis Miss. votiuar. in fine Missalis. Tit.17.

1 Regula generalis. In duplicibus, & Dom. & quandocumque prohibetur fieri officium de dupl,

dupl.non possunt dici miss. vot.

2 Tempore Aduentus in missis votiuis non omittitur *Alleluia*, cum suo versu, licèt omittatur in miss. fer. Adu.

3 A Septuag. vsque ad Pascha in votiuis (ijs diebus in quibus dici possunt) semper dicitur Tractus etiam in ijs diebus in quibus non dicitur in missa feriæ.

4 Tempore Passionis, in Missis votiuis, dicitur psalmus. *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine psalmi *Lauabo*, licèt non dicatur in missis de tẽpore.

5 Infra oct. Pasch. si votiua cantetur pro re graui in ea non dicitur Graduale sed 4. *Alleluia* cum 2. versibus, & in fine missæ dicitur *Ite Missa est* sine duplici *Alleluia*. Hæc habes apud Gauantum, hoc tit. n. 11.

6 Tempore Paschali, in fine introitus dicuntur duo *Alleluia*, post Epiphan. quatuor *Alleluia*, cum 2. versibus in fine offert. & communionis additur *Alleluia*, vbi non habetur.

7 In votiuis (etiam infra octau.) nunquam dicitur *Gloria*, & *Credo*, nisi solemniter dicantur pro re graui, pro qua conuenit totus clerus cũ Episcopo. Excipitur tamen Missa

vot.

vot. de Angelis in qua semper dicitur *Gloria*, cum sit hymn. Angelicus, & missa de B. M. Virg. in Sabb. quia licèt non sit factum de ea officium, & ideò tunc eius Missa sit merè votiua, tamen dici debet Gloria, sed non extra sabbatum.

8 In Missa vot. de Conuers. s. Pauli fieri debet commemor. S. Petri, sed magis congrueret dicere missam votiuam communem vtrique.

9 Si quis exigat Missam vot. de Assumptione aut Natiuit. B. Marię; vel aliam similem, dici potest Missa de B. Virg. ex his quinque votiuis pro diuersitate temporum accommodatis, cum intentione ad honorem Assumptionis vel Natiuitat. &c.

10 Missa Rosarij non conceditur omnibus vt dictum est tit. 15. præc. Sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat votiuam ex quinque assignatis pro diuersitate temporum, & satisfaciet, *ex decr. Sac. Rit. Cong. 6. Maij*, 1623. *&* 7. *Aug.* *&* 30. *Sept.* 1628. Eodem modo decreuit de Missa Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo 8. Aprilis 1628. ne sit communis omnibus, sed

Car-

Carmelitis tantùm.

11 In missis vot. de alijs Apost. quã de ss. Petro, & Paulo, si quid ratione temporis desit, puta *Tractus*, seu versus cum *Alleluia*, tempore Paschali *Tractus* quidem desumi poterit ex Missa votiua Apost. Petri, & Pauli, *Versus* autem cum *Alleluia* tempore Paschali, imò verò etiam *Introitus cum accessorijs*, ex festo s. Marci.

12 In alijs votiuis Sanctorum, vel dicitur Missa propria sancti, si habet, mutato in Collecta verbo *Natalitia*, festa, & eiusmodi, in *Commemorationem*, desumptis item vel tractu, vel *Versibus* cum *Alleluia*, vel etiam *Graduali*, si opus est ex missa de communi vel certè tota missa dicatur de communi, prout ratio temporis requirit.

13 Missa quindecim Auxiliatorum reiecta est à Sac. Rituum Congreg. 16. Ianuarij 1617. ita vt neque retineri possit in codice missalis, sub pœna librorum prohibitorum.

Pari modo reiecta est missa de Patre æterno, & missa de S. Gregorio pro viuis. *Extant decreta prælo dato 8. Apr. 1628.*

14 In votiuis pro gratiarum actio-

K ne,

ne. additur oratio propria, quæ habetur post vot. de s. Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ collectæ, vt supra par. 1. tit. 7. num. 7. ita vt in missa solemni duæ tantùm orationes dicantur cum distinctis conclusionibus, in missis autem priuatis 2. erit de officio 3. pro gratiarum actione.

15 In missa ad postulandam gratiam Spiritus sancti, quæ est eadem ac de Spiritu sancto, mutantur orationes, omissis ijs quę sunt hac in missa dicuntur eæ quæ habentur in fine eiusdem missæ vot.

16 In anniuersario consecrationis Episcopi, si venerit in die festiuo, missa erit de festo, cum commemoratione pro Episcopo. In oratione autem nominatur Episcopus, & Ciuitas, quia Ecclesia sine additamento significat vniuersalem Ecclesiam: si verò in die non festiuo, missa dicitur vt in missali, cum præ vnica oratione, *Gloria, Credo*, & præfatione communi, vel de temporo, vel habente rationem temporis.

17 Missa pro sponso, & sponsa dicenda est extra diem festum de præcepto, at in die festo, de præcepro

pro dicitur Missa de festo, cum commemor. benedictionis. Si vidua sponsa est, non benedicitur, etiamsi vir nunquam nupserit: si verò nupserit vir, & Virginem ducat poterũt nuptiæ benedici cum hæc missa Dicto *Pater noster* sacerdos antequam dicat *Libera nos*, stans in cornu Epist. versùs sponsum, & sponsam ante altare genuflexos, dicit orationes quæ notantur in Missali dicendæ hoc loco, tenente librum Ministro ante eum. Et dum recedit a medio, seu accedit ad medium genuflectat semper Sacramento: Poterit etiam suo loco dari pax (*cùm instrumento osculato à Sacerdote*) per Ministrum, sponso & sponsæ. Et antequam sacerdos populo benedicat, conuersus ad sponsum, & sponsam in cornu Epist. dicat orationem, quę est in missali. Denique asperguntur in fine sponsi cum aqua benedicta, sed fiat hæc aspersio vtriusque, cum aspergillo, & aqua, & cum signo Crucis super eos: idem quoque fiat in benedictione mulieris post partum.

18 Datur regula generalis in missali, quod de eodem non fit in missa bis, per modum principalis, &

per modum commemorationis: verùm hoc non habet locum in collectis purè accessorijs, & remotioribus a prima; nec in ijs quę addi possunt vsque ad quinque seu septem. Quid enim vetat dicere orationem, *pro Congregatione*, & familia, in qua fit expressa mẽtio de B. Virg. certè nisi posset addi quando fit mentio aliqua de B. Virg. nunquam posset addi, quia fit semper mentio aliqua de B. Virg. (extra tempus Passion. oct. Paschæ, & Pent.) & sic hæc oratio frustrà poneretur in Missali. Ergo vltrà viciniorem accessoriam, quæ commemorationem sapit, & debet esse diuersa à prima collecta, nihil refert an in alijs purè accessorijs, & remotioribus a prima, mentio de nouo fiat eorum, qui in prima vel altera collecta fuerunt nominati.

19 In oratione *A cunctis*, pro dignitate Patroni nominandi sunt in illo N. ante Apostolos; ss. Angeli & Sancti Ioann. Bapt. *ex dec. Sacr. Rit. Congr.* 22. *Aug.* 1620.

20 Oratio *pro se ipso Sacerdote* dici non debet in missa cui interest proprius Episcop. vel eo maior, vel princeps magnus; potiùs orandum est

est pro prælato, seu principe præsente quod fit ob reuerentiam eorumdem maiorum.

De rubricis Missarum pro defunctis.
Tit. 18.

1 IN die depositionis, & anniuersario, imò in tertio, septimo, & trigesimo à depositione Summi Pontificis, Episcoporum, & Cardinalium, dicitur prima missa cum orationibus proprijs.

2 In die depositionis, tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario Sacerdotum, dicitur 2. missa cum oratione propria *pro defuncto Sacerdote*: Neque refert in ea non fieri mentionem de die tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario, nam eadem oratio pro Papa, dicitur in obitu, & anniuersario, nulla facta anniuersarij mentione.

3 Pro laicis verò, certæ sunt regulæ in Missali. In eorum obitu, die 3.7.& 30. dicitur 2. Missa; in anniuersario, tertia.

4 Pro eo qui proximè obijt longè tamen a nobis, prima vici potest dici Missæ vt in die tertio, omisso verbo, *tertium*.

5 Extra prædictos dies, Missæ dicuntur vt in quotidianis defunctorum. Dies 3. 7, 30. & anniuersar. numerantur à die obitus, vel à die depositionis seu sepulturæ, qua potiori iure defunctus subiacet Ecclesiasticæ curæ.

6 In titulo *pro patre, & matre*, additum est, *Sacerdotis*, nam non conuenit hęc oratio de patre cuiusque in ore sacerdotis.

7 Missę quæ circunferuntur Sancti Gregorij *pro viuis, & defunct.* neque sunt s. Gregorij, neque approbatæ, imò reiectæ, ita vt non possint retineri in calice missalis. *Ex decr. Sac. Rit. Congr.* 8. *Apr* 1628.

De Rubricis Benedictionum. Tit. 19.

1 BEnedictio hic sumitur pro prece, qua Ecclesiastico more, rebus ipsius specialis sanctitas impertitur, ita vt in vsus, profanos deinde transferri non possint.

2 Benedictionum aliæ sunt constitutiuæ: aliæ inuocatiuæ. Constitutiuæ sunt illæ, per quas siue res, siue personæ, diuino cultui destinantur. Inuocatiuæ verò sunt eæ, per quas vel rebus, vel personis, imploratur auxilium diuinum. Primi ge-

generis ſunt benedictiones aquæ, veſtium ſacerdotalium, mapparum altaris, corporalium, & vaſculi pro ſacroſancta Euchariſtia, de quibus in miſſali agitur, quia communes eſſe poſſunt ſimplici ſacerdoti priuilegiato. Secundi generis aliæ sũt, Agni in Paſchate, ouorum, panis, nouorum fructuum, cuiuſcumque comeſtibilis, candelarum, loci, domus nouæ, thalami, & nouæ nauis, quæ in miſſali deſcriptæ ſunt citra præiudicium aliarum quæ in Rit. Rom. habentur quia hæ à quocunque ſacerdote fieri poſſunt.

Habitus benedictiui ſacerdotis, eſt ſuperpelliceum, & ſtola regulariter alba, aliquando violacea, nempe in benedictione coniuncta cum exorciſmis. Vnde ad aquam benedicendam eo colore vtimur. Poteſt tamen adhiberi ſtola coloris tempori conuenientis.

4 Stando ſemper benedicat ſacerdos, & aperto capite, manuque, formet ſignum Crucis verſus rem vbi eſt nota, & item ipſam aſpergat in fine ter, hoc eſt in medio, à dextris, & à ſiniſtris rei.

5 Super altare quidem benedicen-

dæ res collocari poterunt; non tamē esculenta, quæ omnino super mensam ponenda sunt extra altare.

6 Nunquam omittitur in Dominicis aquæ benedictæ aspersio.

Regulæ seruandæ in aspersione.

HÆc aspersio fit dicta Tertia, & ante benedictionem Palmarum, & Candelarum si Purificationis festum occurrat in die Dom. Sacerdos igitur celebraturus, procedit his dieb. de sacristia cum pluuiali, medius inter Ministros paratos, fimbrias anteriores pluuialis tenentes, & cum peruenerit ad gradus, sistit in infimo, ibiq; genuflexus (etiam tempore Pasch.) aspergit ter altare, nempe in medio, a dextris, & à sinistris altaris, hoc est prius versùs cornu Euangel. tum versùs cornu Epist. *Nota si in altari sit exposita SS. Eucharistia, abstinendum est ab aspersione altaris, Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis aspersorij, & manuum, quæ alias nūquam omittit tam in principio, quam in fine aspersionis.* Incipit autem antiphonam antequàm incipiat aspersionē actualem, quia *Asperges*, est futuri temporis. Aspergit seipsum adhuc genuflexus, de-

im-

inde erectus aſpergit miniſtros genuflexos, primò Diaconum, tum Subdiacon. deinde Clerum, ſed aſpergens non inclinat caput; at Clerum ſtare decet, detecto capite, & aſpergenti reuerenter caput inclinare. Neque fieri debet aſperſio ſingulorum, ſed plurium ſimul tam cleri quam populi Canonici ſingillatim aſpergi poterunt ad maiorem eorumdem venerationem; quibus, & celebrans aliquam honoris ſignificationem adhibebit ante, & proſtratam eorum aſperſionem. Miniſtri comitantur Sacerdotem, & cum eo dicunt alternatim totum pſalmus *Miſerere*. Quod ſi in Cæremoniali Epiſcop.lib.2. cap.31. procedit ſolis celebrans hoc iubetur, ibi ob reuerentiam Epiſcopi præſentis, vt coram eo cùm minori pompa celebrãs procedat. *Nota quod in die Paſchatis, & Pentecoſt. aſperſio fit cum aqua pridiè benedicta fonte baptiſmi, ante infuſionem olei, & chriſmatis accepta*. Tenent miniſtri librum ante celebrantem, dum dicit verſus, & orationem. Poſt orationem deponitur pluuiale, & aſſumitur manipulus cum caſula promiſſa.

7 Benedictio Agni ad communem mensam in Paschate, fiet ex vsu Romano.

8 Abbates, & alij Regularium superiores, possunt benedicere vestes sacerdotales Ecclesiarum sibi subditarum tantùm, non aliarum, ex decr. Sacr. Rituum Congreg. 24. Augusti 1609. Nullo modo sacerdotes simplices benediceres possunt proprias vestes, neque Protonotarij *ex decr. Sacr. Rit. Congr.* 17. *Iul.* 1627. Et hic finis totius missalis.

Quintam huius operis partem de industria omisimus, vt pote quæ solis constat appendicibus, siue quibus plenissima potest haberi rubric. omnium notitia, quod nostri erat instituti compendiosè pro virili tractare.

IN GRATIAM EORVM, qui non habent proprias Missis Sanctorum, nuper in Calendario Romano additorum: operæ pretium visum fuit eas in calce huius Tractatus apponere.

In Decembri.

2. Dec. In festo sanctæ Bibianæ Virg. & mart. Missa, me expectauerunt, de communi. *Oratio.*

Deus omnium largitor bonorũ, qui in famula tua Bibiana, cum virginitatis flore martyrij palmam coniunxisti, mentes nostras eius intercessione tibi caritate coniunge, vt amoris periculis præmia consequamur ęterna. Per Dominum. Secreta, *Hostias*, &c. Postcomm. *Diuini muneris*, &c.

In Martio.

4 Mart. In festo s. Casimiri confessor. Missa. *Os iusti*, præter orationem propriam, quæ sequitur.

Oratio.

Deus qui inter regales delicias, & mundi illecebras, sanctum Casimirum virtute constantiæ roborasti: quæsumus, vt eius intercessione, fideles tui terrena despiciant, & ad cœlestia semper spirent. Per Dominum.

In Aprili.

30 April. In festo s. Cathar. Virg. Missa. *Dilexisti.* *Oratio.*

Da quęsumus omnipotens Deus: vt qui B. Catharinæ virginis tuæ natalitia colimus, & annua solem-

nitate lætemur, & tantæ virtutis proficiamus exemplo. Per.

Secreta.

Ascendant ad te Domine quas in B. Catharinæ solemnitate offerimus preces, & hostia salutaris virgineo flagrans odore. Per Dominum, &c.

Postcommunio.

Æternitatem nobis Domine conferat qua pasti sumus mensa cœlestis: quæ B. Catharinæ Virginis, vitam etiam aluit temporalem. Per.

In Maio.

26. Maij. In festo S. Philippi Nerij conf. Missa. *Os iusti.* *Oratio.*

Deus qui beatum Philippum Confessorem tuum sanctorum tuorum gloria sublimasti, cōcede propitius, vt cuius solemnitate lætamur. eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum. *Secreta.* Præsta nobis. *Postcommunio.* Quæsumus.

In Iunio.

6. Iunij. In festo s. Norberti Episc. & conf. Missa. *Statuit.* *Oratio.*

Deus qui beatum Norbertum Confessorem tuum, atque Pontificem, verbi tui præconem eximium effecisti, & per eum Ecclesiam tuam noua prole fœcundasti: præsta que-

su-

ſumus, vt eiuſdem ſuffragantibus meritis, quod ore ſimul, & opere docuit, te adiuuante exercere valeamus. Per Dominum.

In Iulio.

4. Iul. In feſto s Eliſabeth Reginæ Portugalliæ Viduæ. Miſſa. *Cognoui.*

Oratio.

Clementiſſime Deus, qui beatam Eliſabeth Reginam, inter cœteras egregias dotes, bellici furoris ſedandi prærogatiua decoraſti: da nobis eius interceſſione, poſt mortalis vitæ quam ſuppliciter petimus pacem, ad ęterna gaudia peruenire, Per Dominum. Epiſtola. *Mulierem fortem.*

14. Iul. In feſto S. Henrici confeſ.

Oratio.

Omnipotens, & miſericors Deus, qui a gloria tua nullam conditionẽ excludis: te ſuppliciter exoramus, vt ſicut beato Henrico Confeſſori tuo, poſt terreni culmen imperij, cœleſtis regni ſolium contuliſti; ita meritis eius, & precibus, nobis quoque famulis tuis æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum. Secreta. *Laus tibi*. Poſtcommunio. *Refecti cibo*.

In

In Augusto.

16. Aug. In festo s. Hyacinthi confess. Missa. *Os iusti.*

20. Augusti. In festo s. Steph. confess. *Oratio.*

Concede quæsumus Ecclesiæ tuæ omnipotens Deus: vt Beatum Stephanum Confessorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem habuit, propugnatorem habere mereatur gloriosum in cœlis. Per Dominum. *Secreta.*

Respice quas offerimus hostias omnipotens Deus,& præsta; vt qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, imitemur quod agimus. Per Dominum. *Postcommunio.*

Præsta quæsumus omnipotens Deus: vt B. Stephani Confessoris tui fidem cõgrua deuotione sectemur: qui eiusdem fidei dilatatione, de terreno regno, ad cęlestia regni gloriã meruit peruenire. Per Dominũ.

In Septembris.

20. Sept. In festó ss. Eustachij, &c. Missa. *Sapientiam.*

In Octobris.

6. Oct. In festo s. Brunonis conf. Miss. *Os iusti.* *Oratio.*

Sancti Brunonis Confessoris tui quæ-

quæſumus Domine, interceſſionib. adiuuemur: vt qui maieſtatem tuã grauiter delinquendo offendimus, eius meritis,& precibus, noſtrorum delictorum veniam conſequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis*. Poſt-commun. *Quæſumus*. vt in ſecunda Miſſa.

8. Octob. In feſto s. Birgittæ vid. Miſſa. *Cognoui*. *Oratio*.

Domine Deus noſter, qui Beatæ Birgittæ per filium tuum vnigenitum, ſecreta cæleſtia reuelaſti: ipſius pia interceſſione, da nobis famulis tuis, in reuelatione ſempiternę gloriæ tuæ, gaudere lætantes. Per eumdem Dominum. *Epiſtola*. Viduas honora.

Pro s. Patritio Epiſc. & Conf. 17. Mart. *Oratio*. Da quæſumus. De communi.

Supererant adhuc Miſſæ ss. Ioachimi, impreſſionis ſtigmatum, Angelorum Cuſtodum,& s. Caroli, ſed quia hæ iam iam habentur in Miſſalibus etiam communioribus, eas omiſimus.

TRA-

TRACTATVS SECVNDVS.

TRactatus secundus Breuiarij leges complectitur. Rubricæ autem Breuiarij, seu leges, in duas partes diuiduntur, nempe in generales, quæ initio Breuiarij ponuntur, & in particulares, quæ sunt per Breuiarium vndequaque sparsæ. Sed quo conformiores esse possint leges Breuiarij, Missalis legibus; eas in quatuor partes diuidimus, quas eadem methodo, & ordine prosequemur, quo prosecuti sumus Missalis Rubricas in priori huius voluminis parte, duabus nempe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illa scilicet quæ ritus præscribit, & alia quæ defectus patefacit, vtramque ex Gauanti lucubrationibus desumpturi.

Nec tamen illius insistemus methodo, vtpote alium omnino ordinem secuturi, ne pars posterior a priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubric. Breuiarij in quatuor partes diuidendas censemus, quarum

rum prima contineat generales rubricas; ſecunda, ritus præſcribat ſeruandos in recitatione tam publica quàm priuata; tertia defectus vitando doceat; 4. rubr. particulares complectatur.

PARS PRIMA.

PRIma pars rubricarum Breuiarij, generales rubricas 37. tit. complectitur. Verum breuitati ſtudentes, titulum vltimum, tamquàm nimiùm neceſſarium omittendum duximus, vel remittendum ſaltem in calcem operis, cum de appendicibus Breuiarij; vbi ſatis fuſè, de his quæ hoc vltimo titulo compræhenduntur, tractabimus. Sicque ſuper ſunt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. compendioſè redigemus. Rubricæ autem generales in tres partes ſubdiuiduntur. Aliæ enim ſpectat ad totum integrum officiũ; aliæ attinent ad maiores partes officij; aliæ verſantur circa partium partes. Totum integrum officium eſt vel duplex, vel ſemiduplex, vel ſimplex, vel Dominicale, vel feriale,

vel

vel de vigilia, vel de octaua, vel de s. Maria in sabbato, vel pro officio commem. habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita vt alterius fiat translatio. De quibus agitur in Breuiario, primis 11. titulis. Maiores partes officij, sunt matutinum, laudes, prima, tertia, sexta, nona, vesp. & completorium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, sunt inuitatorium, hymni, Antiphonę, Psalmi, cantica, versus, absolutiones, benedictiones, lectiones, responsoria, capitula, orationes; Hymnus, *Te Deum*. Orat. Dominica, Salutatio Angelica, symbolum Apostolorum, symbolum s. Athanasij, Preces, suffragia sanctorum, & Antiphonæ Beatæ Marię finales, de quibus à titulo 19. ad titulum 36.

De Duplici. Tit. 1.

QVatuor sunt duplicium genera. Primum dicitur primæ classis; secundum secundę classis; tertium appellatur maius; 4. minus per annum. Primæ classis sũt *Natiuitatis Domini*, &c. numero 17. in Ecclesia vniuersali, queis adde *Dedicationem propria Ecclesia, & Cathedr.*

Pa-

Patroni festum, & tituli Ecclesiæ 2. classis sunt *Circumcisio Domini*, &c. nu. 22. in Ecclesia vniuersali, si addas festũ *S. Stephani, & SS. Innocentium*. Duplicia maiora per annum sunt *Transfiguratio Domini*, &c. queis adde nunc dies octauas, *Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi*, numero 16. in Ecclesia vniuersali: His etiã addendi sunt *Patroni minus principalis*, nisi sint altioris ordinis in Kal. Reliqua duplicia sunt minora, quibus in Kalendario apponitur hæc vox *Duplex*, & præterea *dies octaua festorum habentium octauam*, quarum supra non meminimus.

Festa Beatificatorum, æqualia sunt festis Canonizatorum dummodò sint eiusdem ordinis.

De sancto cuius habetur insignis reliquia, si concedatur officium, fit duplex minus per annum, *ita Sacr. Rit. Congreg. 25. Nouemb.* 1602. Translatio Patroni principalis loci, ritu duplici celebratur.

De Semiduplici. Tit. 2.

SEmiduplici ritu gaudent Dominicę per annum, & ea sanctorũ festa quibus in Kalendario apposita est vox *semidupl* item dies infra oct.

De

De Sancto cuius habetur reliquia non insignis, si concedatur officium debet esse semidupl.

De Sanctis locorum consueuit sanctæ Sedes Apostolica vbi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Inuentiones, & translationes (excepta translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici. Tit. 3.

FEsta simplicia quibus in Kalendario nihil apponitur; superant hodie centenarium numerum.

De Dominica. Tit. 4.

DAntur Dominicæ vacantes à Natiuit. Domini ad Epiphan. inclusiuè, quia incongruum erat si occurreret festum Natiuitatis Domini vel Circuncisionis, vel Epiph. in Dominica, quòd vna cum festo Domini, fieret commemoratio de Dominica quod est festum Domini. In gratiam autem Natiuitatis Domini, & Circumcisionis, fuit ordinatum, quòd nec in tribus festis, & octauis diebus s. Stephani, s. Ioannis, & ss. Innocentium vlla haberetur ratio Dom. occurrentis.

2 Si

2 Si quæ supersit Dominic. quæ propriè in die Dominico locum nō habeat, quod accidere potest in officio 3. 4. 5. aut 6. Dominicæ post Epiphaniam, & 23. post Pentecostē, tunc fit de Dominica exclusa, in Sabbato præcedenti. non impedito festo 9. lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu festo simplici, in qua, seu quo, officium fiat de feria, & legantur tres lectiones de Homil. Dominic. & in laudibus dicatur Antiphona ad *Benedictus*, & oratio Dominica currente in proprio loco, cum commemoratione festi simplicis. *Sed nota præcedentem feriam non esse ad libitum, sed solum si Sabbatum impeditum fuerit festo nouem lectionum. Quòd si tota Hebdomada sit impedita officijs nouem lectionum etiam translatis, tunc in Sabbato legatur 9. lectio, de homil. Domin. & commemoratio eiusdem in laudibus tantùm, cum Antiphon. & oratione propria.*

Sabbato impedito, aut feria 6. aut 5. à festo simplici; non erit anticipandum, officium prædictarum Dominicarum, feria 4. aut 3. in qua nullum fortaßè occurrit festum.

Nam

Nam neque simplex officiũ B.M. in sabbato, neque festum simplex in eodem, aut ferijs prædictis occurrens, impedit, quominùs in sabbato fiat officium de Dominic. quæ superfit, sed tantùm officium 9. lect. Curandum tamen est quoad fieri potest vt propriùs ad sabbatum fiat officium de ea Domin.

3 Dominicę primæ classis, nempe 1. Dominica Aduentus 1. Quadragesimæ, Passionis, Palmar. in Albis, excelluit alijs, quibus etiam Patroni cedunt.

4 Dominicæ 2. classis, cedunt festis Patroni loci, tituli Eccl. & eiusdem dedic. non alijs.

5 Domin. 1. mensis est ea quę venit in Calendis mensis, vel est proximior ipsis, siue ante, siue post.

6 Dominica 1. Aduentus, est ea quę proximior est festo. S. Andreæ siue ante, siue post, vel quæ venerit in ipso festo.

De Feria. Tit. 6.

FEriarum genus duplex: maius alterum, eò quòd de feria maiori fit semper in officio saltem commemoratio, nempe de feria Aduentus, Quadragesimæ quatuor tem-

temporum & 2. Rogation. alterum minus, reliquarum quæ supersunt.

De Vigilia. Tit. 6.

1 VIgilia occurrens in Dom. transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis vigilijs Natiuit. Domini, & Epiphan. de quibus fit officium eo die quo occurrunt.

4 Vigilia occurrens in festo 1. classis, in officio nullam habet commemorationem: imò expediret auctoritate maiorū eo casu anticipari ieiunium ante illud festum primæ classis eo modo quo Nauar. testatur Leonem statuisse, vt eo anno quo Vigilia s. Ioannis Baptistæ incidit in festum Corporis Christi, pridie eiusdem festi ieiunetur 4. scilicet feria. *Caietanus docet in verbo Ieiunium, cum Tabiena, & alijs, posse Episcopum, in festo solemni Patroni loci, si in eo occurrat Vigilia transferre ieiunium in pridianum diem.* Officium autem vigiliæ, in his casibus non est anticipandum, separari namq; possunt officium vigil. & ieiunium eiusdem.

3 Vigilia occurrens in feria maiori, omittitur in officio, ita vt nec de ea fiat commemoratio.

4 De Vigilia Epiphan. fit semper com-

commemoratio quocumq; duplici occurrente, quod additum est in postrema Breuiarij recognitione.

De Octaua. Tit. 7.

1 COnsueuerunt cum octauis solemniter celebrari festa sāctorum apud quasdam Ecclesias, Congregationes, & Religiones. Quæ non abrogantur in rubrica de octaua num. 1. post editum à Pio V. Breuiarium, nulla potest induci oct. vltra prædictas sine Sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo apparet non posse fieri festum cum octaua, tum canonizationis, tum beatificationis, præclusa licentia Sanctæ sedis Apostolicæ.

2. (Inter octau. est differentia quę reuocari potest ad quatuor gradus. In primo gradu, sunt oct. Paschæ, & Pentecostes, in quibus non fit de vllo festo. In 2. gradu, oct. Epiphan. admittit tantùm festum Patroni, Titularis, & Dedicationis, non tamē in die Octauæ, in qua celebratur Baptismus Christi. In 3. gradu octa. Corporis Christi admittit duplicia tantùm, non translata, nisi sint altioris ordinis, quod in postrema Breuiarij recognitione decretum est.

est. In quarto gradu octauæ reliquæ admittunt quæcumque festa etiam semiduplicia. *Nota quod infra octauas huius vltimi gradus duplicia translata fiant quocumq; die semiduplicia verò non transferuntur vltra proximè sequentem diem, quæ si fuerit impedita festo 9. lectionum, transferuntur post octauam: sed semiduplicia occurrentia ante octauam, transferuntur sine dubio post oct.)*

3 Infra oct. Epiphaniæ Corporis Christi, & Natiuitatis eiusdem, occurrente festo admisso semper fit commemoratio de octaua.

4 *Maior dignitas octauæ attenditur circa classem festorum: nam prima classis est dignior secunda: in eadem autem classe attendi debent personæ hoc ordine, Christus, Beata Virgo, Angeli, Sancti Ioannis Baptista, Apostoli, & alij deinde iuxta ordinem Litaniarum? & cæteris paribus, dignior est octau. quam celebrat vniuersalis Ecclesia ea, quam celebrat particularis.*

5 Dedicationis octaua dignior est octaua patroni, & hæc, dignior oct. Titularis. Sed octaua Assumptionis B. Virginis, dignior est octaua Dedicationis.

6 In postrema Breuiarij recognitione, decretum est nihil fieri posse, ne commemorationem quidem de octaua quæ non habetur in Calend. Rom. à die 17. Decembris, vsque ad Epiph. inclusiuè.

7 *Accidit inchoatas octau. non compleri in tribus casibus. Primus est quando aduenit dies 17. Decemb. secundus quando aduenit feria 4. Cinerum tertius adueniente vigilia Pentec. Quare si occurrat dies octaua festi habentis octauam in his tribus, eo casu in pridianis vesperis nihil fiat, neque commemoratio die octaua cum in sequentibus diebus nihil item sit de ea faciendum.*

8 Dies octaua festi cuiuslibet habentis octauam nunquam transfertur; & in occursu cedit tantùm duplicibus primæ, & 2. Classis. Itaque excludit, & transferri facit festum duplex in ea occurrens siue maius, siue minus. Excipe octau. dies Natiuitatis Domini, & Epiphan. quæ excludunt alia festa quæcumque; & octau. Corporis Christi, quæ cedit tantùm duplici 1. classis ex decret. Ioan. 22. Cedit etiam dies octaua Dominicis priuileg. 1. & 2. classis, in quib. fit tantùm commem. de oct.

9 In

9 In primis vesp. communibus diei octauæ, & Dominicæ priuilegiatæ, recitari debent vesperæ cum psalm. Sabbati, a capit, de Domin. priuil. & in fine additur commemoratio oct. tantùm, vt in primis Vesp. festi, *ita decreuit Sac. Rituum Congreg. 9. Decemb.* 1622.

10 Si Dominica ipsa priuilegiata concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio octauę fiet post commemoratio Domini. si verò sequatur festum semiduplex; vesperæ erunt de Domin. cum commemor. diei octauæ, vt in 2. vesperis festi, & deinde semiduplicis, vt in primis eiusdem vesp.

11 Si dies octaua concurrat cum alia die octaua; a c. fit de sequenti, cum commem. præcedentis. Quod seruatur etiam in die oct. principalis Patroni, quia octauæ omnes, exceptis octau. Domini, sunt eiusdem solemnitatis. Quod si in octa. Sancti Ioannis Euangelistæ 2. vesperæ sūt integræ in concursu cum octaua Innocentum; singularis est casus, in proprijs locis notatus, ex quo nihil inferri potest contra generalem rubricam.

12 Si dies octaua concurrat cum sequenti duplici minori per annum à Capit. fit de sequenti cum comm. octau. si cum maiori, fit totum de sequenti, cum comm. oct. *Excipe octauas Domini, quæ in concursu cum duplici etiam maiori, habent vtrasque vesper. integras, quod de primis Vesperis octauæ Ascensionis, & Corporis Christi in postrema Breuiarij recognitione decretum est.*

13 Si concurrat dies octaua cum festo primæ classis sequentis; nulla fit de die oct. comm. vt declaratum est in postrema recognitione Breu. de comm. tit. 9. num. 4. Si vero concurrat cum sequenti dupl. 2. classis, etiam translato, totum officium erit de sequenti cum commemor. præcedentis, vt apertè dicitur de concurrent. tit. 11. n. 7. & est rubrica generalis, modò in postrema Breu. recognitione, additis ijs verbis, *in secundo ordine, num. 6.*

14 Accidit alius concursus festi dupl. vel semidup. cum die infr. oct. & duplex quidem totum habet offic. cum commem. diei infra octau. nisi illud dup. sit 1. classis, quia tunc de sequenti die infra octau. nulla fit

ſit commemor. vel 2. claſſis, quando in die ſequenti, non fit officium de die infra octau. At feſtum ſemidup. regulariter habet officium vſque ad cap. quod eſt de die inf. oct. excipe feſtum ss. Ioannis, & Pauli, quod habet 2. Veſp. integras cum comm. diei infra octa. s. Ioan. Bapt. vt in rubrica propria

15 Non cedit ſequenti Dominicæ vel ſemiduplici, niſi vſque ad capit. quod erit de Dominica, vel ſemiduplici.

16 Si feſtum ſemidupl. occurrat in ſabbato ante Domin. priuilegiatam, quæ eſt ſimul dies octaua feſti, habentis octauam, eo caſu in veſp. ſabbati, antiph. & pſalmi erunt de ſemidupl. capit. de Dominic. priuilegiata, comm. primùm de ſemid. *& deinde diei octaua, qua in toto die ſeq. nihil habet*, niſi meram commemorationem.

17 Dies octau. Corporis Chriſti ſola gaudet commemor. in occurſu cum duplici primæ claſſis, ſed feſtis 1. claſſis non cedit officium, ex rubr. de tranſlatione tit. 10.

De officio S. Mariæ in Sabbato. Tit. 8.

1 IN omnibus sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori, quale est etiam Feriæ maioris, aut Dominicæ anticipatæ, fit officium de S. Maria eo modo quo fit de festo simplici festum simplex cedit huic officio, de festo simplici, fit tantum commemoratio.

2 Ad modum festi simplicis, officium hoc incipit in vesper. feriæ 6. vel a capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commem. si eo die est festũ 9. lectionum.

In completorio feriæ 6. quamuis sit de festo 9. lectio. in fine tamen hymni ius habet B. virgo vt dicatur *Gloria tibi Domine, vel Iesu tibi sit gloria*, nisi festum habeat aliunde proprium finem, hymnis omnibus destinatum.

3 Quod si fer. 6. fuerit festum eiusdem B. Virg. in secundis Vesp. omittitur commem. officij in sabb.

De Commemorationibus. Tit. 9.

1 DE feria maiori fit commem. quando festum 9. lectio. in ea occurrit, neque vnquam omittitur de ea commemoratio.

2 De

2 De vigilijs fit ſemper comm. niſi occurrant in feria maiori, vel in feſto dupl. primæ claſſis, quia tunc nihil fit de vig. excepta vig. Epipha. de qua nunquam omittitur comm.

3 De ſimplici fit comm. quando occurrit in feria maiori, vig. S. M. in Sabbat. die infra octau. ſemidupl. Dominica, die octau. & in dupl. per annum, tam in primis Veſp. quàm in laudibus: in duplicibus 2. claſſis tantùm in laudibus: item in eiuſdē feſti ſimplicis 1. Veſp. quando cum eo pridiè concurrit ſemidup. Dom. dies octa. dupl. per annum 2. claſſis (non autem primæ.)

4 De S. Maria in Sabb. fit comm. quando cum ea concurrit pridiè ſemidup. dies octau. dupl. per annum (modò non ſit feſtum B. Virginis) dupl. 2. claſſis, non primæ.

5 De die infra octau. fit commem. quando in ea occurrit dies infra octau. digniorem, ſemidupl. Dominica, dies oct. alterius octauæ, dupl. per annum, non autem quãdo dupl. 1. vel 2 claſſis occurrit, exceptis oct. ss. Stephani, Ioan. & Innocent. de quibus fit commemorat. in feſtis ſecundæ claſſis, ex priuilegio ſpeciali.

ciali. Item quando concurrit cum sequenti semidup. Dom. die octau. alterius octauæ, duplex per annum non cum alijs.

6 De semidup. fit comm. quando concurrit cum sequenti die infra octa. cum alio semidup. Domin. die oct. dup. per annum, cum non alijs.

7 De Dominica fit commemor. quando in ea occurrit dupl. quodcumque, aut dies oct. item quando eadem concurrit cum sequenti die octau. vel dupl. per annum, non cum alijs.

8 De die oct. fit comm. quando in ea occurrit dies octau. Domini, aut dup. 1. vel 2. classis, aut Domin. 1. vel 2. class. Item quando concurrit cum alia die octau. vel dup. quocumque (modò non sit primæ classis) sed diuidit Vesp. cum die octau. & cum dup. minore per annum.

9 De duplici minore per annum fit commemorat. quando concurrit cum sequenti alio dup. quocumque (modo non sit primæ classis) aut cũ die oct. sed diuidit vesp. cum dupl. minore, & cum die octaua.

10 De duplici maiore per annum fit comm. quando concurrit cum alio

alio dup. maiore per annum aut cū dupl. secundæ classis, sed cum dupl. maiori diuidit vesperis.

11 De dupl. 2. classis fit commem. quando concurrit cum dupl. primæ classis, vel cum dup. 2. clas. digniore.

12 De dup. 1. classis fit commem. quando concurrit cum alio dup. digniore primæ classis.

13 Ex dictis patet quod dupl. 1. classis admittit in 1. Vesp. commemoration. de dupl. 1. classis minùs digno, de dup. 2. classis, de Dom. 1. aut 2. classis consequenter quæ sequuntur.

Item de die octa. aut Domin. per annum (si festum occurrat in die octau. aut Dom.) de feria maiori, non de alijs. In laudibus admittit commemorationem Dom. 2. clas. & per annum, diei octauæ, & feriæ maioris, non tamen vigiliæ.

In 2. Vesp. admittit commemor. sequentis semid. Dom. die, oct. dup. 1. classis minus digni, & alterius cuiuscumque dup. feriæ maioris, non aliorum. Vide infra num. 15.

4 Duplex 2. classis admittit in primis Vesper. commemorationem Domin. 1. & 2. classis, & Dominicæ

per annum, si festum illud occurrit in Domin. & duplicis 2. classis minùs digni, & dupl. per annum, & diei oct. & feriæ maioris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem diei octau. Dominicæ per annum, fer. maioris, vigiliæ, festi simpl. Sed non diei infra octau. In 2. Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, duplicis 2. classis minùs digni, duplicis per annum, diei octauæ, semiduplicis (diei infra octau. si de ea sequenti die fiat officium) feriæ maioris, S. Mariæ in Sabbato (nisi festum sit B. Mariæ) & festi simplicis sequentis.

Appendix.

SI sequatur aliud festum 2. classis minus dignum, de quo idcircò in dictis Vesperis fiat tantùm commemor. & in eodem festo sequenti occurrit festum simplex: tunc 2. vesperis integris, præcedentis festi, nihil fiet de simplici, consequenter, neque de Domin. per annum, in qua occurrerat festum præcedens; quia festum sequens, licèt non habeat vesperas, habet tamen ius excludendi commemorationes prædi-

ctas

ctas in ijs vesper. quæ suæ primæ essent, nisi occurreret cum magnè digno. A fortiori si festum primæ classis minùs dignum, sequatur aliud 1. classis magis dignum, de quo idcircò (nempe de minùs digno) in 2. vesper. præcedentis, fiat tantùm commem. tunc in ijsdem 2. Vesp. nulla fiet comm. Domin. per annum, in qua occurrerat festum præcedens. *Casus accidit conuenis quoties dedicatio Ecclesiæ Cathedralis (quæ immediatè præcedit festum S. Bertrandi Patroni principalis locis occurrit in die Domin.*

15 Duplex per annum maius in 1. vesperis admittit comm. Dominicæ cuiuscumque, duplicis maioris (cum quo diuidit vesperas) duplicis minoris, diei octauæ, semidupl. diei infra oct. cum qua concurrit, feriæ maioris, festi simpl. eodem die occurrent. In Laudibus admittit commem. Dominicæ, diei infra octa. fer. maioris, vigiliæ, & festi simplicis. In 2. vesperis admittit commem. dupl. maioris (cum quo diuidit vesper.) Dominicæ cuiuscumque, dupl. minoris, diei, octau. semidupl. diei infra octau. feriæ maioris, B. Mariæ in

Sabbat. & festi simplicis.

16 Duplex per annum minus in 1. vesp. admittit commem. Dominicæ cuiuscumque, tum alterius dup. minoris, aut diei oct. (cum quibus diuidit vesperas) semid. diei infr. oct. fer. maioris, & festi simplicis. In Laudibus admitti commem. Dom. diei infra oct. fer. maioris, aut vigil. & festi simplicis. In 2. Vesp. admittit comm. alterius dupl. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit Vesp.) Domin. cuiuscumq; semid. diei, infr. oct. feriæ maioris S. Mariæ in sabb. & festi simplicis.

17 Dies oct. easdem commemorationes admittit quas duplex minor sed dies octauæ Domini, admittunt eas tantum, quas admittit duplex maius.

18 Dominica per annum in 1. Vesperis admittit commemora. semiduplicis, & diei infra octauam (cum quibus diuidit Vesperas) & festi simplicis, eodem die occurrentis. In Laudibus commemorationem diei infra octauam, & simplicis. In 2. Vesper. commemor. semiduplicis, diei infra octau. & simplicis: at Dominic. priuilegiat. ad-

mittit

mittit vltra commemor. prædictas, commemorationem diei octauæ, in vtrisque vesper. & Laudibus. *Hic casus accidit in nostra Congregat. in qua dies octaua solemnitatis Domini Iesu (quod festum præcipuum, & Titulare est Congregationis nostræ, & celebratur die 28. Ianuarij) occurrere potest in Dominicis Septuag. sexages. & Quinquagesima.*

19 Semiduplex admittit in primis Vesp. comm. semidupl. & diei infra octau. (cum quibus diuidit Vesp.) fer. maioris, & fest. simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra octauam, feriæ maioris, vigil. & festi simpl. In 2. Vesperis, commemorationem Dominicæ, alterius semiduplicis sequentis, diei infra oct. (cum quibus diuidit Vesperas) fer. maioris, & festi simpl.

20 Dies infra oct. admittit easdem comm. quas festum semidupl. S. M. in Sabb. admittit comm. in 1. Vesp. & Laud. festi simp. tantùm.

22 Simplex admittit tantùm com. alterius simp.

23 Feria maior admittit comm. tantùm festi simplicis; idem die de vigilia.

De

24 *De tribus octauis fit commemor. in vtrisque vesp. & Laud quocumque festo infra eas occurrente, nimirum Natiu. Domini, Epiph. & Corporis Christi.*

25 Si ex eodem communi, sumitur commemoratio, vnde sumptum est officium; varientur antiphonæ, & versus, ita vt in vesperis sumatur commemorat. ex Laud. & è contrà; nisi aliter prop. locis notetur. Quod de Antiph., & versu dicitur, intelli. ge quoque de versu tantùm, vt varietur, si est opus, & similiter de oratione. Neque refert si pro commemorat. eiusdem, contingat dici eundem versum in primis Vesper. & Laud. vt in festo S. Donati in quo fit aliquando, de translata Inuentione S. Stephani, & pro commemor. S Donati, dicitur & in Vesperis, & in Laud. idem versus, *Iustus vt palma. &c.* quia in Laud. nulla est necessitas variandi versũ de Laud. propriũ.

26 *Antiphona ad Benedictus de communi Pontificum, & de communi non Pontificum confes. sunt diuersæ, vt altera pro officio, altera pro commemor. in Laud. deseruire queant. Habes nunc exemplum in Breuiario recognit. in festo S. Bonauentura, & S. Henrici.*

Quan-

27 Quando in officio de vno Martyre, fit commemor. de Martyre altero 3. & inter suffragia fit comm. de Patrono item Martyre, per Antiphonam de communi: vtere vltimo loco, versu 2. vel 3. nocturni. Idem fiat si quatuor occurrant, adhibita antiphona, quæ prima est Nocturni primi, & versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

28 Commemorat. de Dominica, vel de fer. maiori, vel de die octaua ss. Petri, & Pauli quæ habet homiliam cum suo Euangelio proprio (si in ea occurrat festum 1. vel 2. clas.) addit lectionem eiusdem homiliæ, in fine tertij nocturn. pro 9. lectione, id est, vel prima tantùm de homilia, vel tres, in vna simul lectione, coniunctas.

29 De Sanctis qui propriam lectionem habent, de vita & gestis ipsorum (non autem appropriatam de communi, vt in festo v. gr. Sanctæ Margaritæ) legitur & est 9. lectio si vna est, vel si duæ sint, ex duabus fit vna. Sed hæc lectio omittitur in Dominic. quæ habent nonum responsorium, & in officio in

quo

quo dicuntur tantùm tres lectiones.

30 Si occurrant duæ commem. in eodem officio, scilicet Dominicæ, vel feriæ maioris, vel vigiliæ, quæ habet homiliam, & simplicis festi quod habet propriam lect. omittitur lectio de sancto, & legitur hom.

31 De die infra oct. non legitur 9. lectio, licet habeat homil. propriã, imo neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio festi, quod accidit infra octau. Apostolorum Petri, & Pauli.

32 Si octaua dies Apostolorum Petri, & Pauli occurrat in Domin. in qua fit de Titulari Ecclesiæ, cum commem. octau. (quæ habet Euangelium proprium) & Dominicæ; legatur potius Euangel. cum homil. Dominicæ, vt legantur populo per annum in Missa omnia Euangelia Dominicalia. Ex Gau. Censent alij legendum potiùs Euangel. octauæ, tum quia huius officium dignius est; tum quia huiusmodi Euangeliũ non potest legi alio die; quod non potest dici de Euangelio Dominic. potest enim legi sequentibus dieb. infra hebdomadam.

33 Quando contingit fieri plures com-

commemorat. seruetur hic ordo. De duplici, ante diem octauam, de die octaua, ante Dominicam; de Dominica ante festum semidup. de semiduplici, ante diem infra octau. de die infra octau. ante ferias maiores: de ijs ante commem. S. Mariæ in Sabb. de ea, ante festum simplex. *Dixi de semiduplici, ante diem infra octau. quod bene nota, quia semiduplex est festum: dies verò infra octau. est tantùm continuatio festi. Habes casum in 2. Vesper. S. Thomæ Cantuariensis: quando concurrat cum festo S. Siluestri, quo casu, commemoratio S. Thomæ, præcedit comm. omnium oct.*

34 Fit commemorat. festi simpl. in Vesper. de feria, quando postridie de eodem facienda est tantùm cõmemorat. ob occurrentem feriam maiorem, aut vigiliam, casus accidere potest, in occursu ferię 4. Cinerum ferię 4. aut 6. Quatuor temporum.

35 Si festum simplex occurrat, in feria 5. in Cœna Domini, tunc in Vesperis pręcedentibus fer. 4. nihil fit de eo vti nec ipso die.

De occurrentia officij diuini, seu de translatione festorum. Tit. 10.

1 DVplex festum potest occurrere in Domin. Aduentus, & in Dominic. à Septuag. vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, in vigilia Natiuit. Domini, in Circuncisione, in tota octau. Epiph. in fer. 4. Ciner. in tota maiori hebdomad. infra oct. Pasche, Ascensione Domini, in diebus a vigilia Pentec. inclusiuè, vsque ad festum Trinitatis inclusiuè, in festo Corporis Christi, & eius die octaua, in Assumptione B. Virginis, & in festo omnium SS. quæ duo vltima, addita sunt in postrema recognitione Breuiarij, & tunc duplex transfertur in primam diem festo 9. lectionum non impeditam.

2 Si verò est duplex primæ classis de eo fit in Dominicis 2. 3. quartæ Aduentus, & Quadrag. in Dominica Septuag. sexagesimæ, & Quinquagesimę, & infra octa. Epiphaniæ, & in die octaua Corporis Christi.

3 Si contingat vt duo festa dupl. occurrant eodem die infra oct. hoc est, in Ecclesia aliqua particulari, quę

quæ forte celebret octauam Patroni loci, aut aliam, infra quam potest occurrere duplex, ex festis mobilib. vna cum duplici per annum in Calendario Roman. eo casu transferri debet duplex minus, in primam diem similiter non impeditam. *Accidit Tolosæ casus particularis an. 1635. die 14. Iunij: occurrerunt enim eodem die tria officia duplicia, nempe diei octauæ Corporis Christi, translationis S. Exuperij, & S. Basilij magni Octaua cessit translatio: translationi, vtpote solemniori (festum enim populi est) cessit festum S. Basilij: & singulis annis occurrunt duo posteriora eodem die, quo circa, assignandus esset certus dies festo Sancti Basilij auctoritate maiorum.*

4 Semiduplex potest occurrere in diebus prędictis num. 1. & secundo, & præterea infra octau. Corporis Christi, & alijs Dominicis per annum, in quibus casibus, transfertur in primam diem non impedita similiter. Si occurrat in Dominica infra octauam, transfertur in proximè sequentem feriam secundam, & si est impedita, vltra octauam. Si occurrat infra Octauam Corporis Christi, & immediatè sequantur

octa-

octauę sancti Ioannis, & ss. Apost. transfertur post omnes octauas.

5 Occurrentibus pluribus festis nouem lect. transferatur minùs nobile, vel ratione ritus putà quia semiduplex occurrit cum duplici, vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis si sint in ritu æquales.

6 Translatis pluribus festis duplicibus, & semidup. fiat offic. priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo prius quod erat prius in Kalendario.

7 Si occurrat in Dom. in Albis, vel Trinitatis, aliquod festum, quod ex prædictis debet transferri (nulla habita ratione quod habeat ius ad illam Dom.) fiat in feria 2. non impedita de festo priùs translato, ordine seruato dignitatis, & Kalendarij, prout verè sonant verba rubricæ de translatione festorum num. 7. examinata in postrema Breuiarij recognitione.

8 Festum simplex numquam trãsfertur, sed vel officium vel comm. fiat de eo; vel omninò omittitur vt in festis 1. classis.

9 Si festum aliquod transferatur à tempore Paschali, ad tempus non Paschale, vel è contrà

erit officium congruens tempori.

10 Si occurrant duo festa eodem die, sub vna ratione festi in Kalendar. Rom. quorum alterum, & Patr. seu Tituli Ecclesię, festum v. grat. s. Sebastiani, cui cum s. Fabiano fit ordinariè festum; eo casu fit de Patrono, seu Titulari tantum, hoc est de s. Sebastiano solo, vti festo 1. class. nō autem de socio eo die. Qui verò hac de causa in eorum proprio die omittuntur, vel sunt in Calendario Rom. sub ritu duplici, seu semidup. & tunc prima die similiter non impedita fit officium de omissis, sub ritu semiduplici tantùm, putà in exemplo allato, fiet de s. Fabiano ritu semiduplici, post oct. s. Sebastiani; vel sunt sub ritu, simplici. & tunc in ea Eccl. nihil fit de socijs omissis. Exemp. gr. in Eccles. ss. Marcellini, & Petri, s. Erasmus nihil habet vnquam, ne quidem commemorat: die 2. Iunij,

11 Si ij qui diuiduntur, sunt altioris ordinis, vt in Ecclesia s. Philippi Apostoli, de quo solo fit idcirco festum 1. classis; eo casu prima die nō impedita, fiet officium de s. Iacobo, sub ritu duplici secundæ classis,

&

& die 4. Maij in Laud tantùm fiet commemor. cum 9 lect. s. Monicæ, ex duabus vna.

12 Prædicta separatione facta Patroni, seu Titularis. a socijs quos habent in Calendario Romano curandum erit vt oratio, lectiones, & Euāgelium cum homiliam congruant festo, ita vt pro vno, non pro pluribus, officium fiat, & deficientibus proprijs, erit ad commune ss. recurrendum, reseruata Patrono potiùs, quàm socijs, oratione propria, & in numero singulari accommodata, pro socijs autem sumatur de communi, nisi contingat de socijs fieri extra octau. Patroni, vel Tituli, quo casu nulla est variandi necessitas.

13 Si occurrant eadem die Patronus principalis locis, & Titularis Ecclesiæ Regularium in propria Ecclesia Regularium, fit de Patrono loci, translato Titulari. Quod si hoc accidat quotannis, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex priuilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci, aliud quodcumque festum Regularium inferioris classis.

Of-

Officia concessa ad libitum, in pari gradu, cedunt alijs de præcepto, vel ex vi rubricarum recitandis.

De concurrentia officij. Tit. 11.

1 DAntur in officio diuino cõcurrentia, & occurrentia. Concurrentia est duorum pridiè & hodiè, vel hodiè & postridiè celebrandorum; occurrentia est duorũ in eodem die celebrandorum.

2 Festum duplex concurrere potest cum alio dupl. vel die oct. festi habentis octauam. Si ergo sunt æqualia regulariter à capit. fit de sequenti, commemorat. præcedentis. Si verò inæqualia, vesperæ integræ erunt de digniori, commemoratio de minùs digno; Dixi regulariter, quia in festis Natiuitatis Domini fallit hæc regula, vt eo loco patet.

3 Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Festa Domini, præferuntur omnibus alijs, & habent vtrasque vesper. integras; festa B. Mariæ, festis aliorum sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum, cœteris alijs, imò, & Euangelistis: Festa Sanctorum qui in proprijs Ecclesijs solemniter celebrantur, alijs in Kalendario descriptis. Hinc appellantur

tur festa prædicta, vel 1. vel 2. classis vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus, habent integras vtrasque Vesper. Erant ergo qui in Ecclesia propria B. Rochi, de eodē vt Patrono recitant primas Vesper. cum comm. Assumptionis B. Virg. cui debentur integræ 2. Vesper. ex hac rubrica. Quod autem dictum est, festa solemnia locorum pręferri alijs in Kalendario descriptis, intelligitur cœteris paribus, habita ratione personarum, iuxta prædictos gradus, & maioritatis ritus.

(Vnde si Patronus loci, aut Titularis Ecclesię, inferiores Apostolis. puta martyres, Confessores, aut eiusmodi, concurrant cum festo SS. Petri, & Pauli, festum Apostolorum pręferri debet, & habere vesp. integras, tum quia rubrica hoc clare pręscribit; tum quia inter suffragia consueta, commemoratio Apostol. pręcedit, commemorationem Patroni, seu Titularis, tum quia in oratione *A cunctis*, hoc idem accidit tum quia hi Apostoli habentur veluti Patroni vniuersalis Eccles. *ex Durando lib. 6. c. 60.* Vnde non solū in officio magno, locum habēt in suffra.

fragijs sanctorum communibus, sed etiam in officio paruo B. Mar. in commemorationibus consuetis. *Quod diximus de concurrentia, idem dicendum die occurrentia*. Si enim in die festo Apostolorum Petri, & Pauli, occurrat patronus loci, vel Titularis Ecclesiæ, ob easdem rationes, fiet de Apostolis, translato festo patroni, aut Titularis.)

4 Duplex concurrere potest cum Dom. semid. die infra octau. officio s. Mariæ in sabb. & simplici, & tunc omnia in secundis vesper. erunt de duplici, cum commem illorum, nisi duplex esset 1. classis quod admitteret commemoratione de Dominic. aut semidupl. tantùm; vel secundæ classis quod admitteret prætereà commemorationem de die infra octau. offic. s. Mariæ in sabbat. & de simplici sequenti.

5 Dominica cōcurrere potest cum sequenti duplici, & omnia erunt de dupl. cum commemor. Dominicæ, nisi sequens duplex sit 1. aut 2. classis, quod excludit Domin. Domin. præcedentis commemorat. Item cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simpl. & in his casib.,

M om-

omnia de Domin. cum commem. de sequent. Quæres cur Dominica habeat 2. Vesperas integras in concursu cum semiduplici sequenti, & non habeat integras primas in concursu cum semiduplici præcedenti? Respondet Gauantus quia psalmi sabbatini minùs habent festiuitatis, plus ferialitatis, incongrui vsi sunt inter festum semidupl & Dominicā quò factum est, vt Psalmi essent festigi de semiduplici, & capitulum de Domin. at in secund. vesp. totum est festiuum, & cum Domin. sit festum Domini, debet habere vesper. integras in concursu cum festo æqualis ritus.

6 Semiduplex potest concurrere cum dupl. & omnia de dupl. fiunt, cum comm semiduplicis, nisi dupl. fuerit 1. vel 2. classis. Item potest concurrere cum Dominic. aut cum alio semidupl. aut die infra octa. & tunc diuiduntur vesperæ, a capit. de sequenti. Item potest concurrere cum offic. B M. in Sabbat. aut cum simplici. & eo casu omnia de semid. cum comm. sequentis.

7 Simplex non potest concurrere cum sequ. quia non habet 2. vesp.

8 Fe-

8 Feria item non potest concurrere cum sequenti, quia incipit, & desinit, vbi desinit, & incipit quodcumque aliud officium.

9 De octauæ concursu actiuo, & passiuo, satis superque, tit. 7. præced.

Titulum 12. de ordinando officio, de industria omisimus, vtpote nihil habentem difficultatis.

De Patroni loci, & Titulo Ecclesiæ Appendix. Tit. 12.

PAtronus est quem Episcopus cũ populo sibi Patronum elegit, eò vel quia primus eò loci Episcopus, vel quia ibi humatus, vel quia ciuis eiusdem loci, vel quia iuuit aliquando mirabiliter populum, in eius necessitatibus, vel ob alias similes causas, Titulus autem Ecclesiæ est is, sub cuius inuocatione dedicata est Ecclesia. Vt sub inuocatione ss. Trinitatis, Corporis Christi, S. Crucis Beatæ Mariæ, Sanctorum, &c. Nonnulli vocant patronus, eos erga quos, solo deuotionis affectu mouentur, non communi toti ciuitati, seu loco. At de ijs non loquitur rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri, & populi, ex communi modo loquendi.

In posterum decernendi erunt Patroni iuxta decretum quod sequitur.

DEcretum super electione sanctorum in patronos a Sacr. Rituum Congre. de ordine S.D.N. Vrbani Papę VIII. mandatum die 3. Martij 1630. Sac. Rituum Congr. annuente ss. D. N. in electione Patronorum mandauit infrascripta in posterum seruari debere, declarans quod aliter facta electio, nulla sit ipso iure 1. quod eligi debeant in patronos, ij solùm qui ab Ecclesia vniuersali, titulo sanctorum coluntur, nō autem beatificati dumtaxat. 2. Quod de Patrono ciuitatis electio fieri debeat per secreta suffragia, à populo, mediante Concilio generali illius ciuitatis, vel loci, non autem ab Officialibus solùm, & quòd accedere debeat consensu Episcopi, & cleri illius locis. Idemque seruari debet in Patrono regni, qui pariter eligi debet, per secreta suffragia, à populo singularum ciuitatum prouinciæ. Et quod repræsentantibus regnum, ciuitatem, prouinciā, nulla competat facultas eligendi Patron.

nisi

nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & vlteriùs interueniat consensus Episcopi, & cleri dictarum ciuitatum, 3. Quod causę electionis nouorum Patronorum debeant in Sacram Congregationem deduci, & ab ea examinari, ac demùm cognita causa ab eadem Congregat. approbari, & confirmari, & ne præmissorum ignorantia ab vllo vnquam possit allegari, eadem Sacr. Rit. Congreg. supradictũ decretum imprimi, & publicari mandauit.

Io. Bap. Card. Detus.
Loco † sigilli.
T. Tegrimius, Secret.

1 DEcretum hoc comprehendit etiam patronos minùs principales, quos decet esse sanctos vniuersales.

2 Dantur Patroni vnius ciuitatis, & patroni vnius Prouincię, vt Mediolanensis Prouinciæ Patronus, est s. Ambrosius.

3 Dãtur etiam plures Patroni loci, sed vnus debet esse principalis.

4 Titulus Ecclesiæ vnius materialis, solet esse vnicus, sed tamẽ potest

 esse

esse plurium sanctorum sub plurib. festis; vel plurium sub eodem festo.

5 Tam de Patrono principali loci, quàm de Titulari Ecclesiæ, fit offic. vt de dupl. 1. classis, cum octaua, & quæcumque supra dedimus dupl. 1. classis, eadem concedenda sunt Patrono in suo loco, & Titulari in sua Ecclesia. Sacra Rituum Congr. decreuit sæpius Regulares etiam teneri ad festum de Patrono loci, & officium solemne, iuxta bullam Gregorij XIII. die 30. Decembr. 1573. non tamen teneri ad octauam eiusdem octa. verò satis est, si fiat à clero sæculari illius loci.

6 Si Patroni plures dentur, seu Titulares, officium quidem singulorũ duplex erit, sed octaua non conceditur, nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Eccl. imò neque 1. classis festum erit, nisi sit solemne principale festum principalis patroni, aut Tituli Eccles. quale non est patroni translatio, & similia.

7 De Patronus minùs principalibus, non tenentur Regulares officium recitare, laudabile tamen est si recitent. Officium autem erit du-

duplex maius per annum.

8 Si accidat quod in Cathedrali fiat de Patrono loci absque octaua, veluti Mediolani de S. Ambrosio, subditi Archiepiscopo huius Cathedralis possunt facere oct. Quandonam transferendum, vide supra de translat fest. tit 10 n. 1. & 2.

9 Tanta est solemnitas Patroni loci, vt si incidat in vigiliam quæ sit in Kalend. cum ieiunio de precepto, nihil in officio fiat de vigilia; in mensa tamen ieiunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem ieiunium, auctoritate maiorem.

10 Habet integras vtrasque vesp. nisi concurrat cum festis Christi 1. classis, aut B Virginis Assumptę, aut dedicationis propriæ Ecclesiæ, eiq; cedunt in concursu octau. Domini, nempe Epiph. Paschæ Ascensionis. & Corporis Christi.

Puto ego iuxta prædicta, tit. 11. num 3. quod in concursu, cum sanctis Apostolis Petro & Paulo, eis cedit patronus, vtpore dignioribus, ob rationes ibidem fusè allatas.)

11 Debentur eidem lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in communi Sanctorum ad maiorem

celebritatem. *Lectiones 2. & 3. Nocturni, si non adsint propria in Breuiario, neque extra Breuiarium approbata à Sancta Sede Apostolica, sumantur de communi, & de Octauario Roman. in hanc pracipuè causam edito. Nam in officio, nihil est legendum quod ab eadem sede Apostolica, non sit approbatum, ut fuisse probat ex Gelasio Papa Rodulphus, propositione 11. & Sixtus V. constitutione 74. concedens varias facultates. Sacr. Rituum Congregat. officia Sanctorum Patronorum nouit approbari posse, inconsulto Summo Pontifice, approbata verò pro certo loco, negauit sapius Sacr. Congreg. extendi posse ad alia loca: inconsulta eadem Congregat.*

12 Titulus altaris seu capellæ celebrandus est, prout in Kalendario Roman. describitur, in quo si neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Missæ festiuæ, cum hymno Angelico, & tribus orationibus, *ut supra tracta. 1. parte 1. tit. 9. num. 10.* sed officium nullatenus fiat sine licentia maiorum, ad quos attinet mutare ritum.

13 Si altare est titulus beneficij, idem agendum.

Si

14 Si est titulus Ecclesię dirutæ ad illud altare translatæ, ille qui emolumenta prædictæ Ecclesiæ percipit, recitare debet officium de eo in eius festo, & ritus est semidupl. nisi dignitas eiusdem aliud exposcat, sed in his casibus consulatur Sacra Rituum Congreg.

15 Beneficiatus habens Ecclesiam, quæ est titulus beneficij, licet apud eam non resideat, debet tamē festum eiusdem colere vti 1. classis, & cum octaua celebrare.

16 Titularis non debet celebrari, extra propriam Ecclesiam, ne quidem ritu semiduplici.

17 Dies octaua Patroni loci accipit alicubi in festo dupl. quod ibi est in præcepto, vt in vrbe Rhegij, ditionis Estensis, in qua, octaua dies S. Prosperi occurrit in festo Visitat. B. Virginis quod ibi est de præcepto; Sacra Rit. Congreg. approbans officio pro clero Rhegiensi, decreuit fieri officium de festo, cum cōmem. octauæ: aliàs transferri debet festum, vt supra tit. 7. n. 8.

18 In Vigilia Patroni, quæ habet offic. in Kalendar. erit ea die omittenda comm. de Patron. quæ

solet fieri inter suffragia.
19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori, & Patrono Ordinis in toto ordine, post solemnem canonizationem eiusdem.
20 Negamus tamen infra octauas patroni, seu Tituli, aut dedicationis propriæ Eccl. faciendam esse commemor. de octa. quocumque aduenientе festo: quia hoc est priuilegiū octauarum Natiuitatis Domini, Epiph & Corporis Christi.

De proprio ritu singularum partium.
Tit. 13.

POst regulas generales totius officij, veniendum est ad regulas singularum officij partium, hoc est horarum quas titulis sex perstringendas esse constat, si velimus Breuiarij ordinem sequi, sed non video cur singillatim de ijs sit agendum, cum nullas difficultates peculiares contineant, his igitur prætermissis ad reliqua pergamus, quæ ad partiū partes attinent.

De partium, hoc est horarum partibus.
Tit. 14.

HOrarum parte multæ sunt, & variæ, quæ proprios habent ritus,

ritus, verùm ita claros, vt opus non sit earum titulo sigillatim expendere, sed sufficiet quædam scitu digniora breuiter annotare.

Ex Tit.20. De Hymnis. Tit.15.

IN officio semidupl. de B. Virgine quod a Regularibus ex priuilegio fit in Sabbato, si in primis vesp. fiat tantum commemor. in Compl. dicitur *Gloria tibi Domine*, vel *Iesu tibi sit gloria* (quod seruari etiam debet, in vniuersali Ecclesia, quando fit de s. Maria in sabbat. more consueto) in secundis autem vesper. si fiat de ea saltem commem. eodem modo concluduntur hymni vsque ad Cōpletorium inclusiuè. Quidni ijsdem vtemur legibus in cōmemoratione solemnitatis B M. Virginis? atque idem seruandum est in officio semidupl. de ss. Sacramento in ferijs quintis a Regul. si verò nulla fiat in Vesper. commem. neque in Compl. variatur finis hymni.

Ex Tit.21. De Antiphonis. Tit.16.

SI Antiphona sumitur ex principio psalmi vel cantici, & incipit sic psalmus, vel canticum, eo casu non dicitur principium psalmi, vel cantici, sed continuatur quod sequi-

tur in psalmo vel cantico, ab eo loco vbi desinit Antiphona. Quod nota præsertim in communi Dedicationis Ecclesiæ in tertio nocturno, in psalmo *Qui habitat*: nam die primo, & octauo, dicta Antiphona à choro, incipi debet psalmus à 2. vesp. *Dicet Domino*: Si verò tempore Paschali addas in fine *Alleluia*, tunc incipitur psalmus a 1. versu *Qui habitat*: quia illud *Alleluia*, tollit continuationem Antiph. cum psalmo, *quod additum est in postrema Breuiarij recognitione*.

In Vesper. ferialibus feriæ 2. dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, cantor, & chorus simul prosequuntur, quia diuidi cōmodè non potest vltima pars versus. *Illud certè obseruandum est in enunciandis Antiphonis, vt initium nunquam sit vnius Syllaba: neque eiusmodi vt absurdè orationem pracidat*. Ex tit. 22. de psalmis, nihil decerpsimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. de Canticis.

Tit. 17.

TRia cantica Euangelica, *Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis*, quotidie dicuntur, ad quæ standum,

dum, vt fit ad Euangelium in Missa. Plurimi initio horum Canticorum formant sibi crucem à fronte ad pectus, quia est Euangelium, & placet, quia hoc idem præscribitur Episcopo ad initium cantici in *Magnificat*, in Cær. Episc. lib. 2. c. 1.

Ex tit. 25. de Absolutionibus & Benedictionibus ante lectiones. Tit. 18.

LEctor ante lectionem dicit *Iube Domne*, &c. Vide quam larga potestas benedicendi data sit ei cui iubere dictum est. Dicit *Domne*, non *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari. Ad vltimam lectionem quicumque inferior Episcopo, debet dicere *Iube Domne*, cui secundus in choro respondere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliquid quod ille qui solus recitat officium dicere debet *Iube Domine*, sicuti Sacerdos hoc idē dicit in Missa priuata ante Euangelium, & verè par est ratio, sed dispar vsus.

Ex Tit. 26. De Lectionibus. Tit. 29.

1 INitia librorum sacræ Scripturæ regulariter leguntur in Dominicis, quod si festo aliquo impediantur, æquum est, vt ab initio li-

libri in sequenti die non impedito auspicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. n. 6.

2 Ex prædictis libris, aliquid quotannis vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti est legendum, ex eadem rubr. nu. 7. etiam si plura Prophetarum initia sint legenda: hac adhibita lege, vt non extra propriam eorum Hebdoma. legantur, neque duo initia sub vna conclusione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, si in sequenti datur locus ea legendi. Quòd si alicubi impediantur feriæ, festis locorum proprij, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophetis, quæ alio die legi non possunt, eo anno omittuntur. Excipe sequentes casus: Primus est in Epist. S. Pauli, eę enim omnes constituunt vnicum librum, quem sufficit incipisse; Alter casus est in libris Regum, adueniente Augusto; sufficit enim quod de ijs lectus sit primus vel secundus liber. Vbi vero contingit minui numerum Dominicarum post Epiph. adueniente citius Domin. Septuag. & ideò in feria, vel alia die proxima fit de offic. Dominicæ tertiæ, vel

se.

ſequentium, anticipatè; ſtatim ac factum eſt officium Dominicæ, in ſequentib. diebus legi debent Epiſtolæ S. Pauli, quæ poſitæ ſunt in Dominica anticipata: *Quod in poſtrema Breuiarij recognitione decretum eſt.*

3 Quando de Scriptura per annum diſtributa, non poteſt legi in feſto 9. lectionum, in 1. Nocturno: quia eo die non habetur in Breuiario, putà quia ſunt 4. tempora, feria Quadrageſimæ, aut feria 2. Rogationum, aut Vigilia Aſcenſionis, eo caſu ſumuntur lectiones 1. nocturni de Communi quæ alioquin ad maiorem ſolemnitatem ſolent aſſignari, tunc enim ad neceſſitatem legũtur. Quod intelligi debet non tantùm in feſtis occurrentibus: ſeu in die octaua habentis octauam: ſed etiã in diebus infra octau. eadem enim eſt ratio de feſtis. Si tamen in feſto habente octauam lectæ fuiſſent in 1. Nocturno, aliæ lectiones non de Communi Sanctorum, eo caſu repetendæ erunt.

4 Accidit aſſignari etiam in Breuiario, quibuſdam feſtis plurium Apoſt. lectiones proprias in 1. Noct. quæ ſunt propriæ alterius illorũ

& eo casu si diuidatur festum, quia alter eorum tantùm est Titulus Ecclesiæ, vel Patronus, ei debentur lectiones propriæ, cuius propriæ sunt: alteri, de communi, quæ habentur in 1. Nocturn. Quę item legi debent quando aliquod festum in propria Ecclesia solemniter celebratur, hoc est in festo 1. vel 2. classis, imò etiam in festo Patronorum minùs principalium, nisi ob angustiã temporis, ponendum sit initium Prophetæ, quod in his vltimis festis poni decretum est, in postrema Breuiarij recognitione.

5 Si hebdomada 4. Octobris fuerit vltima; in ferijs 5. & 6. & Sabbato huius hebdomad. quartæ, legantur lectiones Dominic. 5. feriæ 2. & 3. quæ sequuntur Dominicàm 5. qui dies si fuerint impediti, eo anno omittantur illæ lectiones quæ his diebus legi non possunt; si vero in sequenti hebdomada 5. hæ lectiones vel in Dominic. vel in suis ferijs legi non possunt, ponantur in sequ. ferijs eiusdem hebdomadæ, iuxtà ordinem historiæ, & martyrij Machabæorum.

Si festum sanctorum Philippi, & Ia-

Iacobi, occurrat in Sabbato Dominicæ 3. post Pascha, tunc in Domin. 4. legi debent lectiones feriæ 2. sequentis, ne bis initium Epistolæ S. Iacobi immediatè repetatur.

7 Laudandi non sunt, qui ritu Roman. recitant officium, & ab officio ritus alieni, mutuò accipiunt lectiones de vita sanctorum, non approbatas Roman. contra rubr. Breu. de dupl. tit. 1. num. 1. & de lectionibus tit. 26. num. 9.

8 Monent rubricæ quando in Officio nouem lectionum, facienda est commem. de sancto vel de feria, aut Dominica, quæ habet proprium Euang. quod legi debet pro 9. lect. : monent, inquam, vt de primæ homiliæ (nempe eius de quo fit officium) lectionibus octaua, & nona, fiat vna, quæ sit oct. quod quamuis sit ad libitum, vt patet ex verbis rubricæ de lectionibus, num. 3. tamen in quibusdam casibus, deberet omninò legi 9. lectio adiuncta octauæ, nimirum qaundo in 9. lect. continetur laus proprio eorum, de quibus agitur festum, v. gr. in festo ss. septē fratrum eò quòd in 9. lect. laudatur mater ipsorum. Item in festo SS.

Mar-

Martyr. Nerei, &c. quorum laudes propriæ habentur in 9. lectione. & in gratiam huiusce 9. lectio. datum est Euangelium integrum eorum festo, alioquin non valdè cōgruum ex Dom. 21. post Pent. desumptum.

9 In festi S. Abrahæ, & S. Iobi, quæ alicubi, celebrantur legi possunt lectiones haustę ex Genesi, & ex historia Iobi, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimæ pro s. Abraham, & in Domin. 1. Septembris pro s. Iob. in 2. Nocturn. quæ ibidem habentur in eorum commendationem, in 3. Noct. Euangel. *homo quidam nobilis*, cum homilia, quæ habetur in festo s. Ludou. Regis. Vel in 1. Noct. lectio. de script. occurr. reliqua vt supra. Idem seruari potest, in festis ss. Isaiæ, Ieremiæ, Danielis, Dauidis, & similium vbi celebrantur, proprijs è Breuiario, adhibitis eorum lectionibus. *Habes lectiones pro S. Dauid, in Dominica 6. post Pentec. de Apologia illius ex libro Sancti Ambrosii.*

Ex Tit. 27. De Responsorijs post lect.
Tit. 20.

1 *QVi inchoas responsorium idem dicit, & versum integrum, imò &*

& Gloria Patri, par enim ratio: cæteri verò de choro, absoluunt Responsorium, & repetunt post versum, & post Glor. Patri.

2 Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur a festo duplici, ponenda sunt in 1. fer. sequ. tanquam historiæ principium, antequam dicantur alia responsoria.

3 Responsoria Tobiæ (si in Dominica aut feria 2. & 3. poni non possunt) ponantur feria quarta, omissis quæ hac die assignantur: tum fer. 5. dicantur Responsoria 2. Noct. Domin. ne bis eadem Responsoria immediatè repetantur.

4 Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri*, in Resp. officij de temp. sed non in officio Sanctorum, & eius loco resumitur Responsorium à principio, ad finem vsque.

5 Tempore Paschali quidem additur *Alleluia* in fine Respons. sed non in fine versus.

6 In officio trium lectio. quando fit de festo, & in fer. tempore Pasch. dicuntur duo Resp. quæ sumuntur de Communi Sanctorum in festis, & in ferijs, de Dom. præcedenti, nisi propria assignentur, hoc ordine; fer. 2. & 5. primum, & secundũ Resp. 1.

Noct.

Noct. feria 3. & 7. primum, & secundum 2. Noct. fer. 4. & Sabbato, primum, & secundum 3. Nocturni.

(Nota primum, & secundum, nō igitur tertium, loco secundi, quod quidam perperam dicunt, ea ratione moti, quod in Officio s. Mariæ in Sabbato præscribuntur primum, & tertium Respons. officij parui, vel quod in 3. Respons. est *Gloria Patri* quod non est in secundo; sed hæ rationes non valent, quia in his casib. addendum est, *Gloria Patri*, secundo Resp. & ad illud de s. Maria in sabb. dicimus esse casum singularem, qui non officit rubricæ generali.

Ex titulo 28. De Responsorijs breuibus horarum. Tit. 21.

1 TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Respon. in Resp. breuibus horarum, sed non omittitur in off. 9. lectionum, ita vt si in Dominica Passionis fiat commemorat. in secundis Vesp. de semidup. sequenti: in Completorio dicendus erit versus *Gloria Patri*, quia festum est iam inchoatum.

2 Ad primam, fit variatio versus, pro varietate festorum, sed concurren-

rentibus, duobus versibus proprijs, altero, ratione temporis, altero, ratione festi, vt in Conceptione Beatę Virginis intra Aduentum, præferri debet ratio festi, & eius oct. sicuti in fine hymnorum fit; Quare in Dom. infra oct. Conceptionis (vbi sit oct.) dicendus est versus *qui natus est de Maria*, ad primam non autem qui venturus es in mundum. Ex tit. 39. nihil de prompsimus.

Ex Tit. 30. De Oratione. Tit. 22.

SI Oratio pro commem. sit eadē, cum Oratione principali offic. mutatur oratio pro commemor. ne eadem repetatur. Contingit casus iste Tolosæ annis singulis in 2. Vesp. Translationis S. Exuperij, in quibus oratio officij est *Exaudi quæsumus*, &c de Comm. Confessoris Pontificis: deinde fit comm. s. Basil. magni, in cuius officio, præscribitur eadem Oratio. Sed in hoc casu mutanda est in aliam de Comm. *Da quæsum.* Ex titulis 31. & 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit, 33. De Symbolo S. Athanasio. Tit. 23.

IN Dom. seu festo SS. Trinitatis, dicitur hoc Symbolum, quia de Tri-

Trinitate doctrinam continet; non tamen quotidiè dicendum est vbi celebratur octaua ss. Trinitat. quia Dominicæ assignatur: Quare, & in die octaua dicendum erit.

Ex Tit. 34. de Pracibus. Tit. 24.

QVando quis solus recitat officium, omittere debet *vobis fratres, &c.* semelq. recitans *Confiteor*, debet addere in plurali, quę sequuntur, *Misereatur nostris peccatis nostris, perducat nos*. Ex quo sequitur, quod recitantes duo offic. simul, nihil debent mutare in textu Breu. sed qui maior est dicat *& vobis fratres, & vos fratres*; qui minor *tibi pater, & te pater*, sicuti dicunt inuicē, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo*. Neq. moniales mutare debent verba consueta, in verba, *Matrem, Mater, sorores*, sed eodem modo loqui nomine Ecclesię, an si essent viri, *ex decr. Sacr. Rituum Congr. 18. Aug. 1629.*

Ex Tit. 3. De Commemor. & Suffragijs Sanctorum Communibus. Tit. 25.

NOn fit commem. de S. Maria inter suffragia consueta, ne quidem in propria Ecclesia, quando dicitur eiusdem officium paruum

in

in Choro, nec quandocunque officium fit de ea: neque enim de eodem fieri debet officium, & comm. simul. Qui verò priuatim recitat officium B. Virginis paruum debet in officio de die, facere commemorationem de Beata Virg. ac si illud non recitaret: nisi recitet ratione Chori Nihil autem refert, si diuidatur officium B. Virginis, ab Officio diei, puta quia illud Vesperi, hoc mane recitatur in Choro; quia vtrũque dicitur, & vnum in ordine ad aliud.

1 De Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ plura sunt notanda.

2 Primò eum esse Patronum loci, qui Maiorum auctoritate, & communi sensu populi, recolitur vt Patronus: Titulus autem Ecclesiæ ille est à quo denominatur Ecclesia deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ ante vel post S. Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemor. hoc est de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Saluatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent: sed

alij s

alijs diebus ante s. Mariam. De Angelis, & de s. Ioanne Bapt. ante Apostolos. De sanctis veteris testamēti, post Apostolos, licet in Litan. præcedant Apostolos, ibi enim seruatur ordo temporis, non dignitatis: tum de omnibus alijs.

3 De patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis: si verò inæqualis, seruetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, æquiparatur Patrono locis, & ijsdem gaudet priuilegijs.* Primum verò locū ante quamcumque commemorat. semper habet commem. de Cruce: quod si de Cruce tanquam de Tit. Ecclesiæ facienda est commemoratio, sufficit prædicta quæ fit ante aliàs, *ex decr. Sacr. Rit. Congreg.* 30. *Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemorat. de sancto Francisco apud eos ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est sacrorum stigmatum.

5 In Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata, fieri debet comm. de Apostolis, ante commemorationē de omnibus Sanctis, vti fit in Offic.

paruo

paruo Beatæ Mariæ, in quo Oratio Apoſtolorum præponitur orationi Sanctorum Omnium. Neque incō-gruit die eodem bis fieri mentionē, ſemel apertè, ſemel latenter, quod fit infra Octauam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorationis de ſanctis occurrentibus.

5 Oratio de Patrono, ſeu Titulari, ſumitur à die feſto eorumdem (non à Vigilia, aut octaua, vt gratis quidam dicunt) mutato verbo *Natiuitatem, Natalitia, in commemorationem*. Quæ ſi minus congruit, ſumatur alia de Communi, in Collecta Sancti Leonis 2. pro *Commemorationis feſta*, lege *Commemorationem*: In Collecta Sanctorū Dionyſij, & ſociorum, tace *hodierna die*: In collecta s. Apollinaris tace *hunc*: Nec eſt incongruum dicere *præſentem diem honorabilem nobis in B. Ioannis Commemoratione*: neque *qui venerandam ſanctamque lætitiam in B. Bartholomæi commemoratione*.

6 Qui plures habet beneficiorum, & Eccleſiarum Titulus, ſi Tituli ſint de eodem, putæ de Sancta Maria, licet diuerſa ſint Titulorum feſta, ſufficit Commemoratio communis

Sancta Maria, & sic de alijs: si verò Tituli sanctorum sunt diuersi, poterit fieri altero ex duobus modis, vel distinguantur classes sanctorum in Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, ita vt vnaquæque classis recolatur, cum propria Antiphona, versu, & oratione, in qua ij nominentur, quorum sunt Tituli beneficiorum; vel de maiorum licentia, formetur Antiphona cum suo versu, & oratione, quæ conueniat omnibus, non exprimendo Titulos Martyrij, virginitatis, & huiusmodi.

7 Regulares debent facere commemorationem de Titulari, cuius Ecclesiæ sunt adscripti, & quandiù sunt adscripti, etiam extra chorum.

8 In Officio Vigiliæ Patroni, seu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter suffragia.

9 Cedunt hæ communes commemorationes; commemorationi festi simplicis occurrentis, quia festi commemoratio, priuilegiata est Titulo festiuo supra Communem aliorum commemorationem.

Ex

Ex Tit. 36. De fine Officij, & Antiph. finalibus. Tit. 26.

IN fine horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur versus *Fidelium animæ*, &c. qui versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam neque ad Completorium; neque post aliam horam, si aliud sequatur, vt vel Missa, vel Officium paruum Beatæ Mariæ, vel Septem Psalmi, vel Litaniæ, vel Officium defunctorum. Post hunc versum dicitur oratio Dominica pro fine horæ; tum subiungitur, *Dominus det nobis suam pacem*: deinde sequitur vna ex Antiphonis B. Virgin. pro temporis varietate.

2 *Alma Redemptoris*, dicitur à primis Vesp. Dominicæ 1. Aduentus, vsque ad Purificationem inclusiue, itaut si purificatio quoad Officium transferatur, Antiphona hæc quoq; non dimittatur nisi in fine illius officij: imò verò si Purificatio alicubi octauum habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit vsque ad Complet. diei octauæ exclusiuè, seu vsq; ad finem octauæ, si contingat finiri ad Nonam pridiè fer. 4. cinerum, *ita decreuit Sacr. Rit. Congr.* 1616.

Si diuidantur vesperæ Purificationi. à Completorio eiusdem: adhuc dicenda est pro Vesp. Antiph. *Alma*; Rubrica enim mutare iubet Antiphonam in fine completorij, ideò in recognitione Vrbana Breuiarij, additum est rubricæ de *Aue Regina Cœlorum*, verbum *inclusiuè ex decreto Sac. Rit. Congr. 27. Iul. 1624.*

3 *Aue Regina* dicitur à fine Completorij officij Purificationis etiam translati, vel octauæ (si cum octaua celebretur) inclusiuè vsq; ad fer. 5. in Cœna Domini exclusiuè.

4 *Regina cœli*, dicitur à Completorio Sabbati Sancti, vsque ad Nonam Sabbati post Pent. inclusiuè.

5 *Salue Regina*, dicitur à primis Vesper. Trinitatis, vsque ad Nonam Sabbati ante Aduentum inclusiuè.

6 Extra chorum, prædictæ Antiph. dicuntur tantùm in fine completorij, & Matutini post Laud., si terminetur officium si verò non terminetur post Laudes, dicuntur post vltimam horam, quæ sequitur mediatè, vel immediatè Laudes. Quando verò separatur Matutinum à Laudib., non dicuntur; possent tamen dici post quancumque horam ex deuotione.

tione. Dicuntur in Choro post quãcumque horam, quando à Choro discedendum est, aliàs non. Nunquam verò dicuntur post aliquam horam, quando subsequitur Officiũ Defunctorum, etiam ex deuotione, neq. quando subsequuntur Psalmi Pœnitent. neque quando sequuntur Litaniæ solæ, neque item dicitur quando subsequitur Missa. Oratio verò mentalis post horas, non tollit Antiphonas finales, sed debent dici, licèt à Choro non discedatur. Dicendæ etiam sunt, quando Concio fit absolutis Vesper. & quidem ante Concionem, nisi statim, post Concionem sequatur Completorium. Preterea si Missa longiori mora differatur, eo casu erunt dicendæ ac si discedendum esset à Choro.

7 Si finita Missa nulla sequatur hora, eo casu non sunt dicendæ, vti neque post officium Defunctorũ, Psalmos pœnitentiales, Litan. solas, & similia.

8 Dicuntur flexis genibus, præterquàm in diebus Dominicis, à primis Vesper. Sabbat. & toto tempore Paschali, quibus diebus standum erit quoque ad Orationem

Dominicam Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur post huiusmodi Antiphonas, in fine Completorij, alijs verò diebus erit genuflectendum, etiam ad Orat. Dominicam, &c.

Appendix de Martyrologio.

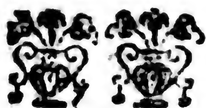
1 E Legibus initio Martyrologij datis, quarta, & 6. præcipuè sunt obseruandę, vt nimirum primo loco pronuntietur ille regulariter de quo in sequenti die faciendum est officium, & etiamsi non sit in Martyrologio, alij sancti de quibus non fit officium, sed sola Commem. vt de ss. Patricio, Henrico Imperat. Stephano Rege, si fiat officium de feria, ponantur primo loco, si de Sancto; ponuntur 2. loco. Alij verò de quibus neque fit officium, neque Commemorat. & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis martyres, post Martyres, Confessores, post confessores, Virgines, post Virginis. Dixi *pronuntietur*, & *nominari possunt*, non autem *describatur*, & *describi* possunt nisi separatim, non autem in ipsomet Rom. Martyrolog. nam illa conceduntur, hæc prohibentur.

Trans-

2 Translato festo alicuius sancti; non fit Translatio de eodem, in lectione Martyrologij, nisi in casibus in Martyrologio expressis. Quemadmodum in anno Bissextili transfertur Vigilia S. Matthiæ, & eiusdē prænuntiatio in diem 24. & festum eiusdem, ac prænuntiatio in diem 25. qua ratione conuenit anticipari extra Romam, quæ de Vig. & festo s. Bartholomæi habentur in Martyrolog. Roman. sed in alijs festis hoc non debet obseruari.

3 Translata quoque Vigilia in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licèt anticipetur officium cum ieiunio.

Hactenus de 1. Rubricarum parte quæ generales Rubr. complectitur quibus enucleatas ad 2. partem quę ritus præscribit seruandos progrediamur.



PARS SECVNDA.

1 PArs ſecunda, ritus in recitatione horarum Canonicarum adhibendos manifeſtè patefacit. Horæ autem canonicæ, vel ab vno, vel à pluribus ſimul, vel extra chorum, vel in choro, vel ſolemniter, vel minùs ſolemniter recitari poſſunt. Quibus variis modis, cum varij accidant ritus, operæ pretium eſt, de his breuiter agere titulis tribus.

De Ritibus in priuata horarum Canonicarum recitatione.

Tit. 1.

1 COnuenienter ſtatur ad Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, quia ſunt de textu Euangelico; ad ſymbolum item Apoſtolorum, vt ad confeſſionem promptiores videamur. Item ad horarum initia; ad Inuitatorium, ad hymnos, qui ſunt Laudes Dei ſolemniores inter quos *Te Deum*, numerumus. Ad verſus quoſque Nocturnorum, & poſt hymnos: ad tex-

textum Euangelij ante Homiliam: ad capitula, ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quia ſunt de textu Euangelij: ad Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo maioris hebdomadæ) & ad preces quæ pręcedunt Orationem.

2 Standum erit tempore Paſchali, & in omnibus Dominicis, à primis veſperis ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine officij.

3 Ad Pſalmos ſtandum eſſet, ſed plurimi ſedent, non pauci partim ſedent, partim ſtant. Ad Lectiones quoque in officio Beatæ Virg. paruo, in Adu. laudabilius eſt ſtare, quia ſunt de Euangelio.

4 Genuflectendum erit ad ea verba inuitatorij *Adoremus, & procidamus ante Deum*, ad preces feriales in Laudibus Veſp. & horis in diebus pœnitentiæ dicatis. Item in Officio Defunctorum ad preces. Item in hymnis, ad ea, *Veni Creator Spiritus*, *Aue Maris ſtella*, *O Crux Aue ſpes Vnica*, *Tantum ergo Sacramentum*, ſi coram Sacramento, etiam latente in tabernaculo immobili, de quo non pauci dubitauere, quidam lauda-

biliter ad ea quoque, *O Salutaris hostia*, genuflectimus etiam in hymno *Te Deum*, ad Versus *Te ergo quæsumus*. Denique ad Antiph. Beatæ Virginis quæ dicuntur in fine Officij, & ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, symbolum Apostolorum, quæ dicuntur in fine Completorium (exceptis tempore Paschali, & Dominici) erit genuflectendum.

5 Caput inclinandum erit ad versus *Gloria Patri*, &c. ad nomen Iesu, Mariæ, & Sancti de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, quod ad primam, & ante Complet. dicitur, vsque ad *Misereatur*, inclusiuè, ab eo qui dicit, & cui dicitur, respectiuè, vt in Missa.

6 Signum Crucis adhiberi debet pollice signando, os, ad illud initio Matutini *Domine labia mea*; Item manu extensa, signando se à fronte, ad pectus, & a sinistro humero, vsque ad dextrum, cum dicitur, *Deus in adiutorium* &c. in initio horarum (non autem cum dicitur iter ad Primam post Orat. *S. Maria*.) Item ad versum *Adiutorium nostrum*, ante Confessionem in prima, & Completorio:

torio: Item ad *Indulgentiam*, & ad ea in fine primæ, *Dominus nos Benedicat*, & in fine Completorij, *Benedicat, & custodiat*, &c. Aliqui signum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Conuerte nos Deus salutaris noster*. Laudabile quoque est signum Crucis fieri ad Antiph. de Cruce, in feriali Offic.

7 In Psalmis Gradualibus, quæcumque preces dicuntur flexis genibus, multò magis in pœnitentialibus Psalmis, Litanijs, & Orationibus (quæ tamen orationes à stante hebdomadario dicuntur). Ad alia non incongruè sedetur, percutiunt sibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, sicuti fit in Missa, bene verò percutiunt ad ea in Confessione, *Mea culpa*, vt itidem fit in Missa.

De ritibus horarum Canonicarum in Choro recitandarum. Tit. 2.

PRoprios mores vnaquæq; habet Ecclesia, & laudabiles consuetudines, quas non tolli a Cæremon. Rom. neque a rubr. Breuiarij, sępiùs Sacr. Rituum Congr. declarauit, sed cauendum, ne ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt minùs laudabilis sint peritiorum iudicio.

1 In Breuiario quatuor tantùm annotata reperiuntur, quæ ad hanc rem faciunt Primum est, quod hebdomadarius clara voce dicat *Domine labia mea aperies*, initio Matutini Officij (non autem dicat submissori voce, qua posteà dicturus est *Deus in adiutorium*, eodem enim vocis tono hæc duo cantari debent) alterum quod in precibus ferialibus dicat clara voce totum *Pater noster*. Tertium quod idem dicat easdem preces feriales flexis genibus, vsque ad versus *Dominus vobiscum*, exclusiuè, circumstantibus genuflexis vsque ad *Benedicamus Domino*, exclusiuè, quemadmodum in Missa feriarum maiorum, dictis Orationib. præcisè statim surgendum est. Sed vsus communior est non surgendi, nisi dicto versu *Fidelium anima*, cùm præsertim terminantur Officium, ne rursum statim genua flectamus ad Ant. finalem, in fine horæ. Quartum est quod idem surgat ad Orationem quæ dicitur post Antiph. B. Virginis, in fine officij.

2 Habentur quædam in Cæremon. Episcop. ad hanc rem per opportuna. Et quòd ss. Sacramento patente,

stare

ſtare debeant omnes aperto capite ad horas omnes, vel ſi ſedeant caput nunquam cooperiant.

3 Standum erit ad initia horarum, Inuitatoria, Hymnos. Capitula, Lectiones breues, Reſponſoria breuia, Verſus, Abſolutiones, Benedictiones, Textum Euangelij ante homil. Cantica Euangel. Orationes, Commemorationes, & Suffragia communia ſanctorum: Item ad Antiph. finales B. Virginis tempore Paſch. & in diebus Dom. à 1. veſper. Item verſibus, & reſp. quæ in Euangel. lecta, genuflexionem poſtulant vt *Verbum caro factum eſt*: *Procedentes adorauerunt eum*. Quidni etiam in Antiphon. par certè vbique ratio.

4 Sedendum eſt ad Lectiones. & vbi eſt conſuetudo. ad Reſponſoria. & ad Martyrolog.

5 Ad Pſalmos aliqui ſtant: alij ſedent, alij ad Pſalmos Matutini. & Laud. ſedent, ad reliquos ſtant, alij ad eoſdem Pſalmos alternatim ſtãt, & ſedent, ſeruanda conſuetudo. Sed qui ſedent, non debent ſurgere ad verſum. *Gloria Patri*, ſufficit. n. profunda capitis. inclinatio, capite aperto.

6 Ad

6 Ad Symbolum Athanasij *Quicunque* alij stant, alij sedent, certè laudabilius recitant stantes, *ex decret. Sac. Rituum Congreg. 23. Decembr.*

7 Genuflectitur etiam in Choro, ad ea quæ superiori Titulo attigimus. & prætereà ad *Tu autem Domine*, in fine Lectionum, a Lectoribus.

8 Inclinatur caput, vt superiori tit. dictum est, num. quinto quibus adduntur casus alij, vt idem fiat a Lectore, dum dicit *Iube Domne*, &c. versus Hebdomadarium: ab omnibus ad nomen Papæ viuentis: Prætereà ad versus sequentes *Sit nomen Domini benedictum: Sanctum, & terribile nomen eius. Benedictus Dominus die quotidie. Benedictum nomen maiestatis eius in æternum. Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus*, in Completorio, ad versus *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum. Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu, Benedictus es Domine in firmamento cœli.*

Certè non est omittenda inclinatio capitis ad illa verba, *Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu*, in Cantico trium puerorum, quia

Ver-

Versus ille tenet ibi locum versus, *Gloria Patri* Ex Dur.

9 Signum Crucis sibi adhibent multi, a fronte ad pectus, præter ea quæ præcedenti tit. annotauimus, n.6. ad initium Canticorum Euangelicorum, quia Euangelia sunt.

10 Cantores, vt plurimum (ex Cæremon.) cantant Inuitatoriũ. Initia Psalmorum; ideſt, primam versus partem, vsque ad meditationem nõ vltram, & Responsorio; Hebdomadarius autem initio horarum, primam Antiph. Capit. Antiphonas ad Cantica Euangelica, initia quorundam Hymnorum, & orationem dicit. Lection. legunt, qui in Choro sunt Iuniores, primas. seniores, vltimas, singuli, singulas. Verùm laudabili locorum consuetudini in omnibus standum erit.

De Ritibus Horarum Canonicorum in Choro solemniùs recitandarum.

Tit. 3.

QVatuor ex Horis Canonicis solemnitatẽ habent in Choro, nempe Matùtinum cum laudibus, vt in nocte Natiuitatis Domini; Prima in Vigilia, Natiuit. eiuſdem, ratione Martyrologij; Vesperæ frequen-

quentiorem, & Completorium quandoque, de ijs singillatim hoc loco breuiter dicendum, in gratiam eorum præsertim quibus non est præ manibus Cæremoniale Episcop.

1 Matutinum igitur nunquam cum pluuiali cantatur: sed dum cantantur Lectiones 3. Nocturni, parat se celebrãs pluuiali ad legendam 9. lectio. pro qua accenduntur duo cerei ab Acolythis, parãtur duo Cantores cum pluuialibus, neque recedunt Acolythi, donec tota lectio fuerit absoluta. Ob reuerentiam Maioris stantis (nempe celebrantis) dum legit, stant omnes qui sunt in choro. Ad Textum Euangelicum non adhibetur signum Crucis, neque legitur manibus iunctis, sed hinc inde supra legile positis, aut supra librum, vti fit in alijs lectionibus. Quicumque Episcopo inferior, dicit *Iube Domne* non *Domine*, & qui maior est in choro, siue illo superior, siue inferior, profert verba benedictionis. *Te Deum*, inchoari debet à celebrante, sicut & Hymnus post Inuitatorium.

2 Ad cantandas solemniter Laudes

des eadem omnino fiunt, quæ ad vesperas solemnes mox dicemus facienda.

Martyrologium pridiè Natiuit. Domini solemniùs cantatur alicubi cum pluuiali, luminibus. & incẽso, alibi minùs solẽniter. Illud certè notandum est ab omnib. vt audientes stent vsque ad ea verba *In Bethleem Iuda*, &c. quibus auditis, statim genuflectant (præter Lectorem) vsq. ad ea, *Natiuitas Domini nostri Iesu Christi secundum carnem*, inclusiuè.

4 Fusius de vesperis solemnibus, quæ sæpiùs ab Ecclesiasticis viris cantantur, & præsertim in festis Titularium. Paratur autem celebrans pluuiali coloris tempori conueniẽtis, seu festo, super superpelliceum sine stola, & cum eo (vbi fieri potest) parantur alij cum pluuialibus. item saltem duo, qui eidem hinc inde quando opus est, ministrent.

5 Procedit celebrans de sacristia, ad altare, præcedentibus duobus Acolythis, cum candelabris, & cereis accensis, quos sequitur solus Ceremoniarius (si adest) tum alij de Clero, bini, & bini, deinde Ministri pluuialibus induti, postremò.

Ce-

Celebrans medius inter duos vltimos pluuialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluuialis ipsius parumper eleuant. Et omnes ij (exceptis Acolythis) operto capite procedunt. *Ita Cærem. Episcop. lib. 2. c. 3.*

Cum peruenerint ante altare, discedentibus alijs, in chorum formãt quasi lineam rectam celebrans, & Ministri pluuialibus induti; genuflectunt omnes (inclinat tantùm caput celebrans, quando in altari non asseruatur Sacramentum in Tabernaculo immobili) & paululũ orant genuflexi, deponentibus interea Acolythis sua candelabra, cum cereis extinctis, super gradu altaris laterali, seu plano capellæ.

Surgunt deinde, & facta altari reuerentia, vt supra, accedunt ad parata scampa in cornu Epistolæ, ita vt celebrans sedeat altius, puluino saltem supposito; vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet puluinum, & alterum cum tapete, super genuflexionem ante eũdem positum, super quo erit liber (hoc est Breuiar. formæ maioris ad vsum Celebrantis) vel super legili, quod apponitur, & amouetur, prout opus

opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna, loco congruenti præparata in plano Chori. Sedet ibi celebrans, stantibus aliis paratis ante illum in plano. Mox surgit, & dicit secretò versus altare *Pater noster*, & *Aue Maria*, quibus dictis eleuatur eidem pars dextra pluuialis anterior, per viciniorem paratum, seu per Cærimoniarium, & idem ipse se signans signo Crucis morosè, prout verba profert, incipit vesperas dicens, *Deus in adiutorium*, ita vt finiat verba & Crucis signum a fronte ad pectus vnà simul.

Præintonatur Celebranti ab vno ex paratis initium primæ Antip. cũ debitis reuerentijs Altari, & Celebranti, ante, & post, qua intonata à celebrante, & a choro cantata (si duplex est Officium) inchoatur Psalm. a Cantorib., & sedent omnes post medium versus primi Psalmi, capite operto, sed aperiũtur capita, & inclinatur profundè *ad Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*. Cantores præintonant alias Ant. digniorib. in Choro, & surgentibus omnib. alijs ad Antiphonam & initia Psalmorũ, Celebrans non surgit.

Fi-

Finitis Psalmis, Acolythi vna cũ candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluuialibus, accedũt ad Celebrantem cum debitis reuerentijs. Celebrans post vltimam Antiph. surgit, & detecto capite, cantat capitulum manibus iunctis, cui vnus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat: & sic vsque ad finem stat, recedentib. prædictis ad loca sua, Acolythisque deponentibus sua candelabra vbi priùs. Si initium Hymni cõtinet inuocationẽ Christi, vel Dei, celebrans eleuat, & iungit manus, & caput versus altare inclinat. Post Hymnũ cantatur versus à duob. ex paratis Ministris, in medio chori, seu ante altare, quorum alter statim pręintonabit celebranti Ant. ad *Magnificat*, & ea intonata sedent omnes. Inchoato Cantico *Magnificat* surgentibus omnibus, celebrans facto sibi signo crucis à fronte ad pectus, vadit ad altare capite detecto, cum inclinationibus ad vtramque chori partem, tùm reuerentia Altari debita, medius inter duos paratos vt supra, & si via breuis est detecto capite Ministrorum, sine Acolythis) ascendit

cendit

cendit ad altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolę, ministrantibus nauiculam altero ex paratis, & thuribulū Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incensat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima huius voluminis Parte: Parte 2. rubr. Missal. tit. 4. num. 4.* Si aliud Altare est incensandum puta ss. Sacramenti, quod incensandum est priùs quàm altare ad quod Vesper. fiunt, seu alterius Sancti, pro morte locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt initio Vesperarum. Et celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quod non ponit incensum in Thuribulū nisi opus sit.

Incensatione Altaris, seu Altarium peracta sine Psalmo Dirigatur, &c. reuertuntur prædicti cum debitis choro reuerentijs ad loca sua, & celebrans stans apud sedem suam, inuitansque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post cui etiam celebrans modicum respōdet,

idest

id est modica inclinatione.

Thuriferarius incensat alios de choro, duplici, vnicone ductu thuribuli prout conuenit, primo saltem in ordine, inclinato capite, & postremò populum vt in Missa, in medio, a dextris, & a sinistris. Cessabit autem initio Orationis, imò ad Versus *Dominus vobiscum*, sed ad Versus *Gloria Patri*, conuenit pausam facere, & caput inclinare.

Cum repetitur Antiphona, tunc, non prius, sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis & Ministri parari accedunt ad Celebrantem, qui finita Antiph. surgit cum alijs, & aperto capite, Acolythisque stantibus, versa facie ad inuicem, stans versus Altare, iunctis in manibus cantat, ℣. *Dominus vobiscum, Oremus*, & Orat. seu Oratio. pro Comm. iterum suadit, *Dominus vobiscum*.

Duo ex Ministris paratis vbi ℣. cantauerunt, vbi cantant alta, & plena voce *Benedicamus Domino*, quo dicto redeunt ad Celebrantem, qui demissiori voce, addit ℣. *Fidelium animæ*, &c. Si discedendum est a Choro; dicitur priùs Orat. Domin.

se-

ſecretò, tum a Celebrante additur, *Domine det nobis*,&c. deinde cantatur Antiphon. B. Virginis pro qualitate temporis, & in fine eiuſdem, celebrans addit demiſſiore voce orationem & ℣. *Diuinum auxilium*, &c. & tandem diſcedit cum aliis, quibuscum,& eodem modo,& ordine quo venerat.

In minorib. Eccleſijs vbi deſunt, & Miniſtri,& pluuialia, hæc omnia ſeruari non poſſunt, ſed ſeruari debent quæ reſpiciūt celebrantem vbi commodè fieri poteſt.

5 Pro Completorio ſolemniter cantando,organum admitti poteſt: ad Hebdomadariū ſpectat dicere, *Noctem quietam*, *Adiutorium noſtrum*. *Pater noſter* confeſſionem abſolutionem, vſque ad *Deus in adiutorium*, &c. incluſiuè; Capitulum, Orationē & ℣. *Benedicat nos Omnipotens*, &c. nulla tamen fiet incenſatio Altaris ad *Nunc dimittis*.

Hæc de 2. Rubricarum Breuiarij partes, ad tertiam partem tranſeamus, quæ contingentes defectus vt patefacit,ſic vitandos docet.

TER-

TERTIA PARS.

TErtia pars Rubricarum Breuiarij, defectus in officio Diuino contingentes 9. titulis complectitur: sed antequam auspicemur, hanc de defectibus materiam, operæ pretium videtur aperire, quinam teneantur ad horas canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent Ecclesiastici beneficij, a die possessionis adeptæ, imò ab hora, quæ respōdet horæ, in qua possessio capta est. 2. Initiati sacris Ordinibus, tenentur ad horas Can. statim ac ordinati sunt subdiaconi, scilicet ab ea hora quæ tunc temporis dicenda esset in Choro. 3. Regulares professi tam mares, quam fœminæ, choro addicti, tenentur ad horas Canonicas ab hora qua professionem votorum solemniter emiserunt. His positis, agendum est de defectibus circa recitationem Horarum Canonicarum occurrentib.; qui quanti sint, solus nouit, qui cuncta nouit, quique defectibus nullis po-

potest esse obnoxius. Verùm præcipuos, & frequentiores, breuitatis ergo ad nouem Titulos reuocabimus, nempe omissionem mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem horarum, & interruptionem de quibus singillatim agemus.

De Omissione. Tit. 1.

QVi totum officiũ vnius diei omittit, etiam absq; contemptu, sine iusta causa per solam negligentiam, peccat lethaliter. Est comm. sententia. Idem sentit Nau. de eo qui omittit horam integram aut horæ partem notabilem, quam docet esse tertium horæ partẽ. Sed placet mitior sentẽtia Lessij, & Bon. horam paruam integram tantum, esse materiam peccati mortal. Excusari potest, qui omittit officium. 1. Ob infirmitatem corporis, iudicio Medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus superioris. 2. Cecus si cum socio (quem non habet) non potest recitare. 3. Infirmus qui non facilè socium habet, cum quo possit sine sui præiudicio recitare. 4. Grauius occupatio excusat, quę omitti nequit, neque differri, sine alio-

cesis: Diœcesis festum præferri debet, *Ita censuit Sacr. Ritu. Congreg.* 11. *Iunij* 1605.

3 Capellani Episcopi, qui cum eo recitant officium, debent se illi cõformare. *eadem Congreg.* eadem die.

4 Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ, debent recitare Offic. quod in choro dicitur, & licèt extra Ecclesiam, vel Diæcesim morentur, decet eos recitare Offic. proprium Ecclesiæ ipsorum. *Eadem Sac. Congr.* 8. *Septemb.* 1602.

5 Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, & eiusdem seruitio, non tamen obligati choro, & quicumque alij Clerici Sæculares, Regularesque, in Ciuitate vel Diœcesi cõmorantes, non tenentur recitare Officium illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in choro. *Eadem Sacra Congreg eadem die.*

6 Festum Patroni principalis loci, tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares celebrare; nõ autem Octauam Regulares, *vt censuit Sac Rit. Cong.* 27. *May* 1628.

7 His casibus exceptis, & alijs qui habentur apertè in rubricis, seu

decretis Sacr. Congregat. non licet mutare Officium vnius diei in Breuiario Rom. prescriptum, in officiũ alterius diei; & qui mutat, præcepto non satisfacit, ita Doctores apud Bonacinam, disp. de hor. Canonicis quæst. 3. puncto 1. num. 17. Quòd si mutatio fiat ex inaduertentium, debent omissa suppleri. Ita Toletus. in summa lib. 2. c. 13. n. 6.

8 Neq; fieri potest mutatio Ritus, vt scilicet duplici Ritu celebretur festum, quod aliàs simplici sub Ritu, vel semiduplici decretum est. *Sac Rituum Congreg. 23. Nouemb. 1602. decreuit*, quod de Sancto cuius insignis Reliquia habetur, fieri possit officium duplex.

9 Deniq; *eadem Sacr. Rituum Congreg. decreto edicto die* 8. *Apr.* 1628. Rubric. Breuiarij nunc addito, & approbato à SS. D. N. Vrbano VIII. censuit, & re maturè discussa, decreuit, non potuisse, neque posse locorum Ordinario, tam Sæculares, quàm Regulares, addere Calendarijs, etiam proprijs, Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat, quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacr. Rit. Congreg. seu sedis Apostolicæ licentia conceduntur,

tur, sub pœna quod non satis fiat obligationi recitandi diuini officij. Et multò minùs adhiberi possunt officia festorum alia à Sacr. Rituum Congreg. non approbata, quæ in prædicto decreto, eadem meritò reiecit, & damnauit. Neq; item potest Episcopus extendere officiũ, quod fieri solet in ciuitatem, ad suam Diœcesim, *contra decretum hac de re à Sacr. Rit. Cong. 16. Ian.* 1607. Et consequenter multò minus officium seu lectiones approbatas pro vna Eccl., illud vel illas extendere ad alienas Ecclesias, suique Cleri vsum.

De Intentione Officij. Tit 3.

SVfficit intentio implicita orandi Deum, quæ habetur sola Breuiarij acceptione, ad recitandum officium.

De Attentione Officij Diuini. Tit. 4.

1 QVi non attendit ad verba, vel ad sensum verborum, vel ad finem in oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt.

2 Qui recitat sine attẽtione actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque vllo voluntatis actu, non raro contingit.

3 Qui voluntariè distractus, alia faciens quæ attentionem impediat, scribendo, pinguendo, & similia faciendo recitat, peccet.

4 Qui recitat dũ vestes induit, exuit faciem lauat, &c. peccat venialiter.

5 Qui attentè quidem recitat, sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere.

6 Qui tantùm legit preces horarias, & non orat, minimè satisfacit.

7 Qui recitat officium, & simul audit Missam, peccat tamen venialiter, ex Caiet. in opusc. tom. 2. tract. 4. Negat Nauarr. cap. 16. num. 71. si iusta sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat quando Sacerdos Missæ secr. dicit.

8 Qui recitat cum alijs, satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum, ac si ab vno tantùm dicerentur.

De Prelatione Officij Diuini.

Tit. 5.

1 QVi recitat solus, satis est si verba ita proferat, vt seipsum percipiat, & intelligat.

2 Qui verba diminuit, & detruncat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio linguæ, vel consuetudine quadam quasi

quaſi ingenita fiat) peccat ſaltem venialiter; non tamen tenetur repetere. *Ex Azorio lib* 10. *cap.* 7. *q.* 11.

3 Qui recitat cum ſocio, ſatisfacit, ſiue ille ſit obligatus ad officium ſiue non, & ſatis eſt, ſi attendat ad Antiph Capitula, orationes, & alia huiuſmodi, quæ ſocius ſolus dicit, idem etiam dicendum de lectionib. In Pſalm autem, & Hymnis recitandis caue, ne ſi plures ſocij ſint, alio modo quàm alternis verſibus, ad modum duarum partium chori dicantur, alioquin non ſatisfit, ait Suarez lib. 4. c. 25. n. 3.

4 Qui in Choro deſtinatus ad cãtandum, non cantat, non ſatisfacit. Ex Trid. ſeſs. 24. capit. 14. vbi de Canonicis loquitur. Sed conſuetudo contraria poteſt excuſare.

5 Dum per organum ſonatur verſus, dicatur hic ab aliquo, vt ab aſtãtibus audiatur. Suarez tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7. & Cærem. Epiſcop.

De Tempore Officij Diuini. Tit. 6.

1 A Media nocte antecedentis diei, incipit tempus recitandi officij, & perſeuerat vſq; ad mediam noctem ſequentis incluſiuè. Eſt Communis apud Bonac. Diſpu-

tat. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 2. ita vt vltra mediam noctem sequent. diei officium præcedentis non valeat. Nau. c. 3. n. 54.

2 Matutinum, & Laudes, ex iusta causa possunt recitari in Vesp. præcedentis diei, putà, vt quis deuotiùs oret, vel studiis manè operam det, vel quia non poterit ita commodè recitare, & post Completorium, satis est expectare tertiam. vel quartā horam post meridie S. Tho. quodlib. 5. orat. 28.

3 Prima ante solis ortum. vel paulò post. Tertia aliquantulùm post ortum. Sexta paulò post; Nona propè prandium, Vesperæ, & Completorium post prandium, Tol. lib. 2. c. 23. sed excusatur ab omni peccato, qui recitat Primam cum Tertia sexta, & Nona simul duabus vel tribus horis post solis ortum. Bona. loc. cit. n. 9.

4 Qui differt Matutinum sine causa ad Vespe. vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter. Bonacina ibidem.

5 In Choro, statæ horæ sunt obseruandæ magis quàm in priuata re-

recitatione, sed ob processionem, vel concionem, mutari potest hora.

De Loco Diuini Officij.

Tit. 7.

1 VBique recitari potest priuate, modo non impediatur attentio, & locus sit decens.

2 In choro verò tenentur recitare, qui choro sunt addicti, ex iustitia, iuxta institutionem beneficiorum, & consuetudinem locorum, nisi aliud cogat necessitas, vt hyemis tẽpore in sacristia, vel adsit consuetudo legitima, vel priuilegium Papæ, vel fundatoris institutio.

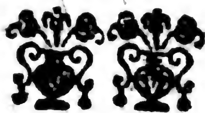
De Ordine diuini Officij. Tit. 8.

1 QVi sine iusta causa peruertit ordinem horarũ; peccat venialiter. Iusta verò causa, est obliuio: Inaduertentia: vt chorus iuuetur, vel alius ad dicendum officium. Azor. cap. 10. quæst. 1.

2 Peruersio eiusdem horæ, secluso contemptu, & scandalo, ex iusta causa, nullum est peccatum. Bonac. disput. 1. qu. 3. punct. 4. num. 5. grauior erit culpa, si in choro, ordo peruertatur. Suar. lib. 4. cap. 11. num. 10.

nacina disput. 1. quæst. 3. n. 31. Hæc de defectibus.

Absolutus 2. & 3. quas interiecimus partibus, quid superest, nisi vt ad vltimam Rubricarum. Breuiarij partem procedamus, supremam huic operi manum imposituri? Accedamus igitur ad rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij.



PARS QVARTA.

PArs 4. Rubricarum Breuiarij, speciales Rubricas, & eiusdem Breuiarij partes examinandas præbet, quas diligenti studio perscrutabimur, digniora tantùm relaturi, quadraginta titulis comprehensa. Quorum priores 21. ad proprium de tempore, medij 13. ad proprium sanctorum; reliqui posteriores ad Commune Sanctorum attinent.

De proprio de tempore.

EXposcit ordo Breu., ita proprio de tempore ordinamur Rubricarum specialium enucleationem.

De Aduentu. Tit. 1.

IN Aduentu, omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christũ natum, implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo Adu. sanctitate donauit. Neque fit commem. de Cruce ne videatur passus, antequàm natus; Neque de pace, quàm in Natiuit. dedit hominibus bonæ voluntatis. Diebus singulis di-

dicuntur preces feriales flexis genibus, quando fit officium de tempore, præterquàm in die Domin. & de fer. Adu. fit semper commemor. vtporè de feria maiori.

De Antiphonis maioribus Aduent.
Tit. 2.

ANtiphonæ maiores in Adu. dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiu. Domini recitantur, incipientes ab O, quæ maiores alijs sunt, quia dicantur.

Præcedunt has Antipho. aliæ ad Laud. quasi præparatoriæ ad maiores. Tres aliæ Antiph. sunt priuilegiatæ in his diebus, prima est, Expectetur quæ semper dicenda est in Sabb. quarto loco, vt cōcordet cum Cantico Sabbatino: altera est *nolite timete*, quæ die 21. mensis Decembr. semper est ponenda, siue sit festum s. Thomæ, siue Dominica, ne enuntietur falsum extrà quintum diem ante Natiuitatem; Tertia est, *Ecce completa sunt*, quæ vltimo die ante vigiliam Natiuit. ponitur.

Quando alicubi contingit reponi has Antipho. in feria diuersa ab ea sunt assignatæ: Antiphona quarta erit ea, quæ conformis est Can-

De Natali Domini. Tit. 5.

DIuiditur Matutinum ad Laudibus, & inter vtrumq; cantatur prima Missa: Altera post primam, quæ dici tur summo manè, vt Missa cantari queat: Tertia Missa dicitur post Tertiam.

Antiphonæ in 2. Vesper. *tecum principium*, &c. nunquam omittuntur infra octauam.

De festis infra oct. Natiuit. Domini. Tit. 6.

FEstum S. Stephani, & ss. Innocentium sunt 2. classis, vti festum s. Ioann. Euangelistæ. Quocirca cederent festo occurr. 1. class: habent priuilegium, quod de die infrà octauam eorum sit commem. in festis eorumdem, vt expressè notatur in Breuiar.

Si festum ex tribus prædictis sit patronus loci, aut Titulus Ecclesiæ in 2 Vesperis Natiuitatis, etiam in propria Ecclesia Sancti Stephani, idem fieri debet quod in Ecclesia vniuersali; inter eadem verò festa, seruentur rubricæ generales, vt Vesperæ primæ, & 2. sint de digniori, idest de festo 1. Clas. & Patroni, seu Titularis, cum comm, minùs digni,

&

& item de Octaua Natiuit., cuius etiam Antiphonæ *Tecum principium*, &c. Ad Vesper. recitantur. Ad Laudes verò non fit commemor. de die infra octauam aliam, quam de oct. Natiuit. Domini, de qua fit semper commemor.

3 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter 1. classis, & eo casu poterit dici *Te Deum* in officio, & adhiberi color rubeus cum suis cōsequentijs in Missa: quia æqualia sunt fieri festum in Dom. & fieri in propria Ecclesia.

4 Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarū, valent etiam in sequentibus festis s. Thomæ Cantuariensis, & s. Siluestri: quibus tamen hodie negatur octaua. In 2. Vesp. s. Siluestri, Antip. *Tecum principium*, &c. non habent ampliùs locum, terminatę iam in primis Vesperis eiusdem; ergo sumendæ erunt de communi confessoris Pontificis, & fiet commemoratio circumcisionis.

5 De Dominica infra octauam Natiuitatis rubrica clara est. Quòd si tota octau. (vt in quibusdam Ec-
clesijs

clesijs accidit) impedita sit festis duplicibus: de eadem fiet commem. eo die quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica officium vel commem.

Si Dedicatio Ecclesiæ occurrat in festo ss. Innocentium, in primis Vesper. post Antiph. & Psalmos de Natiuitate: capitulum cum reliquis dici debent de Dedicatione, cum commem. s. Ioannis, cuius festum est 2. classis, & Natiuitat. Domini, quæ nunquam omittitur: de s. Stephano nihil. In Laudib. & Missa fit tantùm commem. de octa. Natiuit. In secundis Vesper. Antiphonæ, & Psalmi de Natiu. Capitul. Hymnus, &c. de Dedicatione, commemorat. de sequenti festo s. Thomæ, vel Dominica, & de octau. Natiuit. non autem de diebus infra Octauam s. Stephani, & s. Ioannis. Sed eo casu, non fit octaua de Dedicat. quia prohibita est in recognitione Breuiarij. Festum Innocentium (hoc posito) erit celebrandum in die oct. eorumdem; & quia de ijsdem non fit octau., poterit dici *Te Deum*, cum consequentibus vna cum vniuersali Ecclesia, & interim non

fiet

fiet vlla de ijsdem commem. Sed eo anno quo festum hoc occurrit in fer. 5 celebrabitur in Sabb sequēti, quod erit dies infr. oct. infra quam, fit de dupl. etiam translato: eo autē anno quo occurrit in sabb celebrabitur in feria 2. sequenti, & festum s. Thomæ celebrabitur prima die non impedita post oct. Epiph.

De Epiphania. *Tit.* 7.

1 SI occurrat in hac Vigilia festum duplex, fit tantum commemor. de Vigilia cum 9. lect. de eiusdem hom. de Duplici translato non fit in ea: si occurrat festum semid. in ea transfertur post Octau. Epiphan.

2 In die Epiphaniæ, Psalmus *Venite* cantatur vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor; duobus hinc inde alternatim cantantibus versus eiusdem, & Choro semper Antiphonam repetente.

3 De Dominica infra octau. Epipha. quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabb. præcedenti diem Octauam. Quòd si Patronus incidat in huiusmodi sabbatum in quo faciendum est officium de præ. dicta Dominica, officium Dominicæ

cæ anticipandum non erit feria 6. quia sufficit in sabb. fieri Commemorationem de Domin. cum eiusdem Homilia pro 9. lectione. In 2. autem Vesperis prædicti Patroni, concurrentis cum die oct. Epiph. fit comm. tantùm de die oct. Epiphan. nihil de Domin. Quod dicimus de Patrono, idem dicito de Titulari aut Ecclesiæ Dedicatione.

4 Quando Epiphania Domini occurrit in feria 3. accidit in sabb. ad Vesp. quod pro commem. Epipha. dicitur Antiphona *Omnes de Saba*; & in hoc casu mutatur Versus, & dicitur Versus de Laudib. *Adorate Deum*. Si occurrat feria 2. in primis Vesp. diei oct. pro commemor. Dominic. dicitur Antiphona *Fili*, cum Versu *Omnes de Saba*.

De Domin. post Epiphaniam. Tit. 8.

1 DOminicæ post Epiph. vsque ad septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum duo esse possunt, & ideò positum est officium sex Dominicarum.

2 De Domin. 2. post Epiph. semper fit officium ante Septuages. saltem in Sabbato præcedente eãdem

Se-

Septuag. vel in die prima post oct. Epiph. translato (si opus est) festo semidupl. quod semiduplex in Ecclesia vniuersali transferendum, est festum Sancti Hilarij: quia in rubr. propria dicitur, prima die post oct. Quod si festa omnia per hebdomadam sint duplicia, eo casu erit satis commemor. fieri Dominic. 2. in Sabbato, omittentur Resp. de tempore, sed legetur 9. lectio Euangel. & Homilia eiusdem. Si verò oct. celebretur aliqua, in ea hebdomada data: tunc fiat 1. die de feria, quia dies infra oct. cedit semiduplici, ergo à fortiori, cedet Dominicę huic, cui cedit festum semidup. sed omittendę erunt preces cum suffragijs, ratione Octauæ.

3 Epistolę Sancti Pauli quæ legi non possunt, eo anno omittuntur, quia vnicus est liber omnium Epistolarum S. Pauli.

4 Officium Dominicæ 3. 4. 5. 6. si post Epiphan. non habeat locum, transferatur post Pentecosten; quòd si nec post Pentec. locum habeat, de ea fiat Officium in Sabb. præcedente Septuagesimam, sed impedito Sabbato ob festum 9. lection. fiat in feria

feria 6. aut 5. proximè antecedenti. Verùm si tota Hebdo. impediatur festo 9. lectio. etiam translato, satis erit quod in Sabbato fiat commem. Domin. cum 9. lectione Euangel. & Homil. eiusdem, vt supra, par. 1. tit. de Domin. num. 2.

De Septuagesima, & Dom. sequent.
Tit. 9.

1 DEponitur in Septuag. *Alleluia*, & quanquam pro *Alleluia* à musicis dici soleat *in æternum* à recitantibus tamen officium, nihil eius loco ponitur.

2 Collecta Sexages. non impedit communem commemor. s. Pauli in officio.

3 In fer. 5. sexagesimæ, & item in fer. 6. in anno Bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus eiusdem hebdomadæ ferijs fuerunt omissæ vel certè sumuntur de Psalterio, non autem de ferijs Septuag: quarum Antiphonæ, si omittantur ob festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti hebdomada.

De feria 4. Cinerum.
Tit. 10.

1 HÆc feria est priuilegiata, in qua occurrens quod-

cum-

cumque duplex, transfertur, *ex Decreto Clement. VI anno* 1352.

2 Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimę, cuius primæ Vesper. dicuntur in Choro ante comestionem.

3 Extra chorum non tenemur recitare ante comestionem, & si sit magis congruum, vt in priuata vesperarum recitatione, conformemur publicæ.

De Dominic. Quadrag. Tit. 11.

1 INuitatorium, in his Dominicis, *non sit vobis in vanum.*

2 De 4. Temp. Quadrag. nihil fit in officio.

3 In feria 5. post Dom. 3. oratio est de ss Cosma, & Damiano: sed non impedit commune suffragium de ijs in Ecclesia eorumdem. Quia de re tract. 1. par. 4.

De Dominica Passionis. Tit. 12.

1 IN primis Vesper. etiam si sint Sancto, teguntur Cruces, & Imagines omittuntur suffragia seu commemoratio nes commem. Sanctorum.

2 Ad Complet. de tempore, & ad horas Canonicas minores (non autem

tem de Sanctis) in Responsor. breuibus, item in omnibus alijs Responsorijs omittitur *Gloria Patri*.

3 In Psalmis nondum tacetur *Gloria Patri*, sed in triduo tantũ maioris Hebdomadæ.

4 In concursu semiduplicis cum Dominicis Passionis, aut Palmarũ, in Responsorio breui Completorij omittitur *Gloria Patri*, præterquàm in 2. Vesp. Dominicæ Passionis, in quibus inchoato festo semiduplici, per comm. in Completorio, dicitur *Gloria Patri*, in Responsorio breui.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore. Tit. 13.

1 IN capit. Nonæ non genuflectitur ad ea verba *In nomine Iesu*, &c. eadem ratione qua non genuflectitur in Responsorijs ad ea *Verbum caro factum est*, &c. neq; in Versibus precum fit signum Crucis ad ea, *Deus in adiutorium* &c.

2 In horis Canonicis vltimi tridui huius hebdomadæ, celebramus exequias triduanas mortis Christi.

3 Quindecim candelæ accenduntur in candelabro, triangulari, quæ candelæ debent esse ex cera communi non alba. Et in altari debent

bent esse sex eiusdem ceræ.

4 Candelabrum triangulare a latere Epistolæ collocandum est, *Ex Cerem. lib. 2. cap. 42.*

5 Ad vnumquemque Psalmum extinguitur vna candela, vna post aliam, & 1. loco extinguitur ea quæ est vltima in latere Euang. & deinde ab alio latere, & sic successiuè.

6 Oratio dicitur non a stante Sacerdote, vt aliàs, sed a genuflexo. *Ex Cerem. Pap. lib. 2. c. 42.*

7 In fine horarum huius tridui non dicitur oratio Dominica, nec quicquam aliud.

8 Extinctis (præter vnam quæ est in summitate candelabri) candelis omnibus, occultatur hæc quæ accēsa manet sub Altari, vel in angulo, tum absoluto Officio rursus ostenditur.

9 Horæ minores recitantur demissa voce, Completorium inchoatur a *Confiteor* ex vsu communior, qui firmatur rubrica clariori, in postrema recognitione Breuiarij.

10 Vesperæ Sabb. in fine Missæ dicuntur vt in Missali. Extra Missam qui recitant, dicant *Pater*, *&* *Aue*. & omisso *Deus in adiutorium*, inchoent,

ab

ab Antiphona *Alleluia*, ad modum duplicis, recitent quæ sequuntur in Breuiario, quibus finitis nihil aliud addatur nisi *Pater*. Quod firmatum est in postrema recognitione Breuiarij.

11 In Completorio Sabbati Sancti. Antiphona ad Nunc dimittis, dicitur ad modum semidupl.

12 Quod autem dicitur ad Antiph. *Regina cœli*, standum esse, neque genua flecti toto tempore Paschali; hoc postremum intelligi de Oratione, non de Adoratione, quę semper fit cum genuflexione, vt patet ad ea verba, *Et incarnatus est*, & *Verbum caro factum est*: *Te ergo quæsumus*. Quare ad Salutationem Angelicam, quę ter in die pulsatur, si Orationem putes, stare debes, si Adorationem, genuflectere. Sensus, & vsus communior est, quòd sit Oratio, ergo non est genuflectendum.

13 In hoc triduo, in Nocturnis, & Laudibus, accēduntur cerei in Altari, qui extinguuntur cum cantatur *Benedictus* ab illo versu *Vt sine timore*, ad vnumquemq; versum extinguitur vna candela, & sic, dictis sex versibus, nulla remanet accensa. In

horis ante Missam fer. 5. accenduntur, candelæ. In feria 6. horæ ante Missam dicuntur sine cereis accensis. In Sabbato idem faciendum est ante noui ignis benedictionem. In Vesperis accenduntur. In Completorio, nunquam. Præterquam in Completorio Sabbati sancti.

De Paschate, & eius Octaua. Tit. 14.

HÆc oct. est celeberrima, vti, & oct. Pentec. & idcircò nullum admittit officium, ne Titularis quidem, Patroni, aut Dedicationis, sed festa omnia quantumuis solemnia transferuntur post oct.

De tempore Paschali. Tit. 15.

1 TEmpus Paschale totum est festiuum, etiam in off feriali, idcircò diebus ferialibus ad Laud. dicuntur semper Psalmi Dominicales, & in prima, tres tantùm psalmi ritu festiuo. Si Dom. 4. post Pascha occurrat die 2. Maij, cùm pridiè legatur initium Epist. Iacobi, legãtur in hac Dom. lection. fer. 2. sequent.

De Litan. maiorib. & minorib. Tit. 16.

1 SI occurrant Litaniæ Maiores in Paschate, transferendæ sũt in feriam 3. *ex decr. Sacr. Rituum Congreg. 25. Sept. 1627.* cum processione,

&

& consequenter Litanię à priuatis in eadem feria recitandæ erunt.

2 Licet oremus stantes tempore Paschali, tamen qui non intersunt Processionibus, flexis genibus Litanias recitare debent; Caueant ij qui in Processione fabulantur, & materialiter, tantum cantant cum alijs Litanias, vel non cantant, nę rei fiāt coram Deo; Communis enim opinio est, eos teneri ad priuatam eorumdem recitationem, quia inter absentes eo casu numerantur.

3 Nonnulli eas cantant cum repetitione (vti fit in sabbato sancto) in Litanijs Maioribus, non in alijs, alij semper cum repetitione, standum consuetudini, habita ratione longioris aut breuioris viæ. Sed repetitio propria est Sabbati sancti, & Vigiliæ Pentecost.

4 Si fiat processio, non ante discedatur ab altari, quam sit cantatum inclusiuè, *Sancta Maria, ora pro nobis, vt dicitur in Rituali Pauli V.* In longiori processione, vel repetantur, vel addantur Psalmi pœnitentiales, seu Graduales. Terminetur autem cum precibus, & orationib., quæ habentur in fine Litan. Breu. Rom.

5 Qui recitat Vesperi Matutinum, cum Laudibus, potest etiam recitare statim Litanias omisso ℣. *Fidelium*, quia accessorium sequitur naturam sui principalis.

De festo Ascensionis Domini. Tit. 17.

BInæ Petri Epistolæ, & Ternæ Ioannis, habent tantum rationem vnius libri, vt idcircò non sit curandum, si earum initia legi non possint impeditis proprijs fer. quod in postrema Breuiarij recognitione fuit examinatum. Et si festum Sancti Ioan. ante Portam Lat. occurrat Sabb. infra octau. in Dominica leguntur Lectiones feriæ 2. sequentis. Dies octau. vtrasq; habet vesp. integras, si concurrat cũ duplici maiori.

Si feria 6. occurrat festum semid. in 2. Vesper fit tantùm commemo. feriæ 6. si occurrat festum duplex, fit de eo cum comm ferię in Laudibus, & 2. Vesper. sine lectio. Homiliæ. De festo autem semidupl. translato fit in hac feria 6. vt alios in Breuia. Clem. VIII.

De Pentecoste. Tit. 18.

1 AD Tertiam dicitur Hymn. *Veni Creator*, per totam octauam.

In

In his 4. temporibus non est genuflectendum in missa ad orat. sicut in alijs purè ferialibus.

De Dominica Trinitatis. *Tit.* 19.

1 IN 2. Vesp. huius festi, si concurrat cum festo 1. classis fit de festo 1. classis, cum commem. Trinitatis tantùm; si concurrat cum festo 2 classis Vesp. integræ erunt de Trinitate, & hæc Dom. 1. post Pentec. de qua fit comm. in officio Trinitatis, est eiusdem rationis cum aliis Domin. sequentibus, non enim intelligitur de ea. Rubrica sub Titulo Dominicarum 1. classis quæ nunquam omittuntur, sed de Dominica Trinitatis, & patet, quia de illis fit totum officium, de hac verò comm. tantùm: & ipsa commem. omittitur in 2. Vesp. si feria 2. celebretur festũ 1. aut 2. classis.

De festo Corporis Christi. *Tit.* 20.

1 DE simplici infra oct. Corpor. Christi fit tantùm cõmem. sed hoc intelligendum est, cum 9. lect. si propriam habuerit, idem .n. dicitur in festis 2. classis, quæ non excludunt Nonam lect. de Sancto, vt patet in festo Inuentionis S. Crucis, & Natiuitatis B. Mariæ.

2 Indulgentiæ concessæ ijs qui intersunt horis Canonicis in festo, & per octau. valent, etiam officium dicatur de sanctis occurrentibus.

De Dominicis post Pent. Tit. 21.

1 NOn minorẽ viginti tribus, nec maiorem viginti octo. Dominicarum numerum post Pentec. fore vsque ad Aduentum satis patet, quæ supplentur a Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam.

2 In gratiam Martyrij Machabæorum, si forte desit Domin. 5. Octob. iubemur legere de eo, fer. 5. præced. dictam Dominicam, & eodem modo, si Domin 5. & feriæ sequentes fuerint impeditæ, quo minùs de scriptura legi possit, legũtur in alijs ferijs sequentibus post fer. 3. ita vt saltem inchoentur, sin minùs omnes de eodem Martyr. legi possunt lectiones. Nulla est enim obligatio legendi totam historiam de Mart. septem Machabæorum, ex qua vel leguntur fer. 5. 6. & Sabb. Domin. 4. vel ijs impeditis, omittuntur quæ legi non possunt. vel in sua propria hebdom. 5. leguntur in suis proprijs ferijs. vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel sabbato, iuxtà ordinem Historiæ.

riæ, nunquam verò vltra tres lect. in qualibet feria, saltem in Choro, ne grauetur Clerus Et hoc fuit sancitũ in Recognit. Breu. sub Clem. VIII.

Atque hac de proprio de tempore.

De proprio Sanctorum.

PRoprium de tempore sequitur proximè proprium Sanctorũ, cuius difficultates tit. 13. expendemus.

De Vigilijs festis, & Octauis Sanctorum. Tit 22.

1 INdictæ sunt Vig. ss., vt festum præueniendo sit solemnius.

2 Festa indicta sunt ad excitandum ad imitationem sanctorum, vel vt meritis eorum consociemur vel vt eorum orationibus adiuuemur.

3 Octauæ sanctorum fiunt ad prorogandа festa, vt celebriora sint, tum ad compensanda ea, quæ in festi negliguntur.

De Festis Sanctorum mense Decembri. Tit. 23.

29 SI Vigilia s. Andreæ venerit in Aduentu, nihil fit de ea, nisi in Missa, quæ dicitur de Vigil. cum com. feriæ, & s. Saturnini, quibus additur quarta, Fidelium, si incidat in fer. 2. & quinta de B. Virg.

2. Decemb. *Bibiana*, festum semidup. ad Vrbano VIII. anno 1628.

6. Decemb. *Conceptionis B. Virginis*. Nonnulli putant in tertia Antiph. ad Laudes, pro *Exorta*, dici debere *Concepta:* sed vsu communi non mutatur hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Natiuitati.

19. Decembr. *Melchiadis*. Vbi fit de eo festum nouem lect. dicitur Octauum ℟. *Domine praeuenisti*: quia non effudit sanguinem, quod ennuntiatur in ℟. *Hic est verè Martyr* idcircò omittendum.

20. Decembr. *Vig. S. Thomæ*, Missa de ea. com. feriæ 3. Oratio, *Deus qui salutis*, si incidat in feriam 4. temporũ; in Missa de 4. temporibus fit commemor. Vigiliæ, & in officio nihil fit de Vigilia.

21. Decembr. Si festum s. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Domin. 4. Aduentus in sabbato dici debent Antiph. ad Laud. Domin. 4. Aduentus, cum Antiph. *Expectetur*, & in fer. 2. Antiphonæ eiusdem feriæ.

25. De *S. Anastasia*, nihil fit de ea, nisi in 2. Missa Natiuitatis Domini.

29 Decembris *Thomæ Cantuariensis*, in Vesp. *Tecum principium*, c. prout

pro-

proprio loco in Breuiario notatur.

De festis SS. mense Ian. Tit. 25.

14 SI festum S. Hilarij trãsferatur ℣. erit *Iustum deduxit*, quia cessat ratio mutationis, in concursu aliorum duorum Confess. Vbi verò est 1 classis, diuidatur oct. lectio in duas. Quod fieri debet in similibus.

Eodem die *Felicis in Pincis*. Vbi fit de eo festum 9. lectionum dicitur 8. ℟. *Dom. Præuenisti*, quia non fudit sanguinem.

21. Ianuar. *Agnetis*, In 1. vesper. in propria Ecclesia dicuntur Psalmi Sanctorum virorum Martyr. Mendum putant aliqui esse in textu 4. lectionis in ijs verbis *Natalis in sancta Agnes*, sed hæc verba habentur in textu s. Ambrosij, & sine mendo, quia in casu genitiuo Agnes erat in vsu apud ss. Patres, vtroque igitur modo legi potest, & Agnes & Agnetis. Vbi fit octaua s. Agnetis, in die Octaua dicuntur omnia vt in die festo, excepta oratione, Antiph. ad Magn. in 1. vesper. lectionibus 1. Noct. de script. occurr. & lectione 4. quæ est de s. Agnete secundo, 5. & 6. de Communi Virginum, vel vt in octauario Rom.

De festis Sanctorum mense Februario.
Tit. 25.

2. PVrification. B. Mariæ. Si hoc festũ occurrat in Dominicis priuilegiatis, transfertur in feriam 2. *ex decreto Clementis VI.* 22. Februar. *Cathedra S. Petri Antioch.* si concurrat hoc festum cum Domin. Sexagesimę, nihil refert diei bis orationem de s. Paulo, sub diuersa ratione formali, de quo vide tract. 1. par. 4. tit. 5. num. 15.

23. *Vigilia S. Matthia* si dies sequẽs fuerit fer. 4. Ciner. & ideò transferatur festum S. Mathiæ in feriam 5. eo casu in 2. Vesp. Vigiliæ, dicuntur preces feriales cum orat. Dominicæ non Vigiliæ. In anno Bissextili, in lectione Martyrologij, transfertur pronuntiatio huius Vigiliæ, & festi sequentis vt supra, cùm de Martyrolog. tr. 2. p. 1. in appendice.

24. *Matthia Apostoli.* In anno Bissextili Officium fit die seq.

25. Nota quod officium s. Conradi confess. nunquam fuit concessum omnibus ad libitum, sed solis Placentinis, & Neritis, & Ordini Minorum s Francisci.

De

De festis SS. mense Mart. Tit. 26.

4. C*Asimiri conf.* semidup. ex præcepto Pauli V. in lectione Martyrologij legatur 1. loco.

17. *Patritij Episc. & conf.* ex præcepto Vrb. VIII. sine lectione, quia sẽper occurrit in Quadrag. in Martyrolog. erit de eo legendũ 1. loco.

19. *Ioseph Conf.* præcepit diem populo festum Greg. XV. *cum decreto Sac. Rit. Cong. 8. Maij 1621.*

20. *Ioachim conf.* duplex ex præcepto Gregorij XV. conuenit in Quadragesima legi nonam lection. Officij additam octauæ, cum in ea contineatur summum s. Ioachim priuilegium.

25. *Annunciation. B. Virginis.* Quid agendum sit quando festum hoc incidit in vltimo biduo maioris hebdomadæ, an populus audire Missã teneatur, vel an possit communicare, diximus in 1. tr. par. 4. tit. 9. nu. 20. & tit. 10. n. 37. & seq.

De festis Sanctorum mense Aprili. Tit. 27.

2. F*Rancisci de Paula*, dup. à Paulo V.

14. *Tiburtij, Valeriani, & Maximi.* Non dicitur *hac est vera fratern.* quia

non est R. Paschale, neque sunt omnes fratres.

25. *Marci Euangelistæ*, Decreuit Sacr. Rituum Congregat. Litanias maiores occurrentes in die Paschatis, differendas esse in feriam 3. sequentem, *die 25. Septembr.* 1627. sed hęc translatio est solius diei Paschatis propria, non autem dierum qui sequuntur. Et eo casu Concio matutina haberi poterit vel ante, vel post processionem, vel à prandio vt in Paschate.

30. *Catherina Senensis* semidup. ex præcepto Vrbani VIII.

De festis SS. mense Maio. Tit. 28.

1 PHilippi & Iacobi. Si occurrat hoc fest. in sabbat. Dom. 3. post Pasch. tunc in Domin. 4. debent legi lectiones ferię 2. sequent. ne bis initium Epistolę legatur immediatè duabus diebus. Quòd si cõtingat eos diuidi, eo casu, in Eccl. s. Philippi, lect. 1. Noct. erunt de Communi Apost. reseruatis, lectionib. Epistolæ s. Iacobi officio eiusdem cuius est propria. Lectionis 2. Noct. quarta propria, 5. & 6. sumentur de comm. Apostol. Lectiones 3. Nocturni, cum Antiph. in Laudibus, vt in proprio

festo,

festo, quia sũt magis de s. Philippo.
In Offic. verò s. Iacobi quod transferri debet in 1. diem non impeditã, etiam infra oct. s. Philippi Titularis (hoc est in diem 4 Maij, vel si eadies Dominica est, in diem quintã) 1. lectiones erunt de Epist. s. Iacobi, 4. & 5. erunt quæ habentur propriæ nempe quinta, & sexta, sexta verò erit de Communi Apost. tertij verò Nocturn. lect. erunt de Euang. *Ecce nos reliquimus omnia*, vt in eodem Communi Apostolor. Antiphonæ omnes de Communi Apostol. tempore Pasch. De s. Monica fiat cõm. in Laudibus tantùm, cum 9. lectione, ex duabus vno pro varietate orationum, quæ necessaria erit, certè in 2. Vesp. s. Iacobi, si die sequenti fiat de die infra oct. s. Philippi sumi poterit Oratio de s. Iacobo Maiore 25. Iulij. Eadem seruanda erunt vice versa si festum Sancti Iacobi Minoris sit Titularis Ecclesiæ, aut Patroni loci. *Vbi fit de octau. si intra eamdem occurrat fer. 2. Rogationum, vel Vigilia Ascensionis, lectiones 1. Nocturn. sumantur de communi Apostol.*

3. Si concurrant festo Ascensionis, & Inuentionis S. Crucis, fiat com-

cōmem. de festo s. Crucis, licèt videatur festum de eodem: & differẽtia satis patet in diuersitate misterij, quidquid alij contra scripserint.

6. *Ioannis ante portam Latinam*. si occurrat in Sabbat. infra octauam Ascen. legitur initium Epist. Dominicæ sequentis, in qua deinde leg. possunt lectiones feriæ 2. sequentis, ne bis initium legatur immediatè, ita in recognitione Breu. postrema. Si occurrat in Dominica, vel feria 2. Rogationum, conuenit vt 9. lectio coniungatur Octauæ, quia in illa de Martyrio illius agitur.

8. *Apparitionis S. Michaelis Acchangeli*, octaua benedictio, *Quorum festum colimus*. Si hoc festum transferatur, vltra tempus Paschale, fiat vt in Septembri; si occurrat in fer. 2. Rogat. vel in Dominica, oct. lectioni adiungatur nona.

12. *Nerei*, &c. Si occurrat hoc festum in Feria 2. Rogat. conuenit, vt octauæ lect. iungatur nona.

Si transferatur extra tempus Pasch. mutantur. Antiph. & ℟. ℟. non tamen dicitur *hac est vera fraternitas*. Missa cum orationibus, & Euangel. proprijs dicitur eo casu, vt in communi

muni Matt extra tempus Pasch.

26. *Philippi Nerij conf. semidup.* ad libitum, si fiat oct. in lectione Martyr. legatur primo loco.

De festis SS. mense Iunio. Tit. 29.

1 NOrberti Pontif. confes. semidup. Ex praecepto Pauli V.

In lectione pridiana Martyrologij ponatur 1. loco.

Circumfertur decretum Vrbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc festum in diem 11. Iulij, sed idē Pontifex anno 1631. declarauit, ab ordine Premonstratensi, transferendum esse, & à nullis alijs.

11. *Barnabæ Apostoli*, si venerit tempore Pasch. missa erit, vt in festo s. Marci (exceptis orationibus, Epist. & Euangelio) quæ dicuntur vt in propria Missa. Offic. quoque vt in tempore Pasch.

26. *Ioannis, & Pauli Martyrum*. Si hoc festū concurrat cū festo semid. sequentes Vesp. erunt a c. de sequ.

30. *Commemorationis S. Pauli*. Si transferatur in diem 4 Iulij ratione Oct. Corporis Christi, aut in aliam non impeditam festo 9. lectionum, totum offic. à 1. ad 2. Vesp. inclusiuè fit vt in propria Eccl. ita decretum

est,

est, in postrema Breu. recognitione.

Si dies 30 fuerit Sabbatum in 2. Vesp. huius diei comm. Domin. fieri debet post commemorationem s. Petri Apostoli, non ante.

De festis SS. mense Iulio. Tit. 30.

1 O*Ctaua S. Ioannis*. Si contingat non legi de Homil. s. Ambrosij quæ habetur in 2. vel 4. die infra octau. s. Ioannis ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi quod omissum est in die Oct., ad varietatem, & ad libitum.

4. *Elisabeth semidup*. ad libitum. Si fiat, offic. legatur de ea 1. loco in Martyrologio.

10. *Septem fratrum*. Si transferatur hoc festum in fer. 2. conuenit vt oct. lect. iungatur nona.

14. *Henrici Imperatoris*. Commemoratio, ab Vrbano VIII. in recognitione Breuiarij, de quo legendũ 2. loco in Mart.

26. *Annæ Matris Mariæ*. Gregorius XV. præcepit diem agi festum vbique.

De festis SS. mense Augusto. Tit. 31.

16 R*Ochi conf*. Sacr. Rit. Congr. censuit concedendam esse Missam, & Officium in eius die festo,

ſto, in Eccleſijs dumtaxat, & Eremitorijs, habentibus requiſita Eccleſiarum, in honorem eiuſdem Deo dicatis, non extra dicta loca, 4. Iulij, & clariùs 26. Nou. 1629.

Eodem die *Hyacinthi conf. dupl.* Ex præcepto Vrbani VIII. in Martyr. lectione pridiana 1. loco ponatur. Lectiones 1. Noctur. de ſcriptura occurr. iuxtà rubricam quæ poſita eſt in Breu. ante Domin. 3. Auguſti.

20. *Stephani Hungarorum Regis conf.* Commemoratio, ab Vrbano VIII. anno 1631. in Martyrologio legatur 2. loco.

22. Hac die prænuntiatur in Martyrologio extra Romam, Vigilia Sancti Bartholomæi.

23. Extra Romam, hodiè prænuntiatur in Martyrol. feſtum s. Bartholomæi Apoſtoli.

25. *Ludouici Regis conf. ſemid.* ex præcepto Pauli V.

De feſtis SS. menſe Septemb. Tit. 32.

8 N*Atiuit. B. M. Virg.* Vbi eſt titularis, in 3. Noc. vel de 7. & 8. lect. fiant tres; vel pro 9. legatur 7. diei ſequentis infra octa. parumque refert ſi die ſequēti eadē repetatur.

11. *Prothi & Hyacinthi mart.* Vbi

of-

officium est 9. lectio 8. ℟. erit *Hæc est vera*, &c.

16. *Cornelij, & Cypriani*. Lection. 1. Nocturn. de communi Martyrum, catenus fuerũt assignatæ, quatenus de libro Thobiæ cœptum sit legi: alioquin initium eiusdem libri legatur in hoc festo, ne scilicet liber ille omittatur.

17. *Stigmatum S. Francisci semid.* extra ordinem s. Francisci, ad libitum Clerici, vt patet *ex dec. Sac. Rit. Cong.* 28. *Aug.* 1516. *& rursus die* 2. *Octob.* 1627. *& nouo decreto*, deleta sunt ea verba in sexta lectione *Officio duplici* (quæ videbantur ad totum Clerum attinere) *die* 6. *Nouemb.* 1627. Color albus adhibendus est. In Martyrologijs lectione pridiana, si fiat offic. ponatur 1. loco.

20. *Eustachij*, &c. Vrbanus VIII. ritu semidupl. celebrari iussit. 8. ℟. non est *Hæc est vera fraternitas.*

30. *Dedicationis S. Michaelis Archang.* ad oct. lect. dicitur *Quorum festum colimus*.

De festis SS. Mense Octobr. Tit. 33.

FEstum Rosarij debet vbique & perpetuo celebrari in ijs Ecclesijs, in quibus adest Altare seu Capella

pella Rosarij B Virg. duplici maiori Officio, in 1. Dominica Octobris, quæ scilicet occurrit in Kalendis, vel post Kalendas, ex decreto Gregorij XIII. die 1. April. 1573. Officiũ recitari conuenit vt in festo Niuis, cum lectionibus 2. Noctur. de Natiuitate B. Mariæ Virginis, mutato verbo *Natali* in *Solemnitatis*. Vbi fit hoc festum, legatur de eo in Martyrologio primo loco.

Si dies octaua Titularis Ecclesiæ s. Michaelis, s. Hieronymi, & aliorũ in Domin. 1. Octob. occurrat, in qua Rosarij festum a Clero eiusdem Ecclesiæ fieri debet, Officiumque de eodem recitari. Hoc casu recitandũ est officium de Rosario cum cõme. diei oct. & Dom. 1. Octobr. quia Rosarij festum, nec est omitẽdum, nec à Dominica dimouendum.

De festo ss. Angelorum Custodũ concessit Paulus V. 27. Sept. 1608. posse fieri Officium duplex à se approbatum, ad libitum cleri, prima die non impedita officio 9. lect. post festum dedicat. s. Michaelis. Hoc festum cedit Dominicæ, imò etiam cuilibet diei infra octauam. Vnde non fit infra octau. s. Michaelis aut

s. Hie-

S. Hieronymi, & est tantum duplex minus. Lectiones 1. Nocturn. omittuntur si legendum sit initiũ Esther. Ad 8. lection. dicitur *Quorum festum*, &c. Licet qui solus recitet. Si fiat Officium 1. die Octobr. octauæ lectioni iungatur nona. Vbi fit hoc officium, in lectione Martyrologij legatur 1. loco de eodem.

3 *Festum S. Francisci Assissinatis*. Est de præcepto vbique locorum ex decreti Sixti IV. sed rursus pręcepit, vbique obseruari, *Sacr. Rit. Congr. die 5. Ian. 1622. annuente S. D. N.*

5 *Placidi, & sociorum*. Non dicitur *Tu. hac est vera*, &c.

6 *Brunonis*, ex præcepto Greg. XV. semidup. In lectione Martyrolog. ponatur 1. loco.

8 *Birgittæ Viduæ semid.* ex præcepto Greg. XV. in Polonia, fit die septima, sed extra Poloniam fit die 8. Vnde in Martyrol. recognito, translata est lectio de eadem, in hanc diẽ Octauam Octobris.

28 *Simonis, & Iudæ*. Si contingat eos diuidi, quia alter eorum est Titularis Ecclesiæ, tunc pro s. Simone legatur in 1. Nocturn. de Communi ... Epistola Iudæ

eidem, qui est eiusdem auct. vide supra in 1. die Maij. At quia lect. 4. nō potest diuidi, ea legatur in festo Titul. & iterum in oct. alterius translati, sicuti etiam Euang. cum homilia.

Lect. 5. & 6. variari possunt, & desumi ex Communi Apostolor. Pro varianda Oratione sumi potest oratio vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis *Prævenimus* in *Celebramus*, & *Præveniant* in *Impleret*.

De festis SS. mense Nouemb. Tit. 34.

SI Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum in Dominica occurrat, trāsfertur commem. hæc in diem Lunæ, & vesperæ in vesperas Dominicæ, ex decreto Vrbani VI. nisi dies Lunæ sit item impedita festo de præcepto, tunc enim in diem 4 Nouembris (etiamsi sit impedita festo 9. lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum Missa cantata de festo altera Missa, vna cum officio de die.

4. *Caroli.* A Paulo V. ad libitum Cleri semid. si fiat officium, in lect. Martyr. legatur de eo 1. loco. In tota Prouincia Mediolanensi celebrari potest ritu dupl. *ex decreto Sac. Rituum Cong.* 20. *Nouemb.* 1610.

Hæc

Hæc de proprio sanctorum, nunc ad eorum idem commune pergamus.

De Commum Sanctorum.

COmmune ss. continet ea, quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum festis nō habentur propria, nimirum Hymn. Antiph. Psalmos, & huiusmodi.

Potissimùm autem deseruit ijs ss. festis, qui de numero sunt Apostolorum. Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, Patronorum, seu Titularium. Item Dedicationis Ecclesiæ, & officia s. Mariæ in sabb. complectitur.

Præludium de Patronis, & Titularibus.

FEstum de quo nescitur obitus, neque dies Tranclationis, neq; insignis manifestationis, & eiusmodi, & tamen alijs de causis celebrari debet eius festum cum Maiorum consensu, celebrandum esset in die, quo in Martyrologio, festum alterius sancti eiusdem nominis occurrit, quod obseruari debet, nisi vbi timetur error in populis, qui credāt eum quem colunt esse eundem qui in Kalendario Romano descriptus est, quod non sine graui peccato

fieri

fieri potest: sed eo casu, tutiùs esset celebrari festum illius alio die, puta Translationis, aut eiusmodi.

His prelibatis quæ ad commune Sanctorum attinent 6. Titulis complectemur.

De Communi Apostolorum. Tit. 35.

IN postrema Breu. recognitione, repositum est Euangelium, *hoc est praeceptum meum*, sub titulo Vigiliç Apostol. & in 3. Nocturn. aliud *Ecce nos reliquimus omnia*.

De communi Martyrum. Tit. 36.

1 ALij sunt Martyres Pontifices, alij non Pontifices, & vtriusque datur officium cōmune, excepta Oratione, & lectionibus 1. Noct. quæ leguntur tantùm in festo Martyris Pontificis. Itaque in festo Martyris non Pontificis, leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum.

2 Quando in Missa legitur Euāg. cuius Homilia nulla habetur in cōmuni, legenda est Hom., quæ fortè in proprio ss. habetur, vt Homilia super Euangelium, *Nihil opertum, &c.* quç habetur in festo s. Polycarpi. Quòd si non habetur in Breuiar. veluti super Euangel. *Nolite arbitrari*,

vel

vel *qui vos audit me audit*, lege in Officio Homiliam Euang. quam habes in communi, & in Missa deinde idem Euangel. leges, quod in offic. liberum enim est legere in Missa quodcumque Euangelium de eodẽ communi sumptum: iuxta rubric. quę habetur post primam Missam de communi vnius Martyr. Pontif.

3 ℟. proprium post nonam lect. positum pro festo s. sanctorum Mart. Pontif. *Domine praeuenisti*, non est ad excellentiam, sed ad euitandum mẽdacium in eo ℟. futurum, si in eorum festis recitaretur. *Hic est verè Martyr, qui pro Christi nomine sanguinem suum fudit* cum ij perierint quidem, sed non effuso sanguine. Adde ijs ob prædictam causam, festa 9. lect. s. Felicis in Pincis, & s. Melchiadis PP. vbi celebrantur.

℟. *Hac est vera fraternitas*, non dicitur vnquàm, nisi verè ij sint fratres secundùm carnem, imò neq; si cum fratribus carnalibus celebrentur alij eodem die non fratres.

5 Quę desunt in communi Pasch. sumi debent ex comm. extra tempus Paschale, ait rubrica, quod intellige quoad lect. 1. Nocturni.

De

De communi Confessorum. Tit. 37.

1 PRo summis Pontificibus vnica est differentia ab alijs, in Antiph. ad Magnif. in 2. Vesp. Dum esset summus Pontifex.

2 Quando fit festum plurium confessorum, siue Pontificum, siue non Pont. datur facultas variandi verba tum in orationes tum in sermonib., vt sonent num. pluralem v. gr. *Ad sanctorum ac Beatissimorum patrum Nostrorum N. N. vel Beatorum N. & N. dies quorum festiuitatem celebramus*: non tamen in sermone s. Gregorij ex lib. Moralium. *Deridetur iusti simplicitas*, quia non est propriè sermo de sancto, sed tractatus, & exposito libri Iob. In Antiph. Responsorijs, Hymnis, & homilijs, nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus.

3 Tempore Paschali additur *Alleluia*, vbi scilicet non habetur. In Inuitatorio repetitur *Venite adoremus Alleluia*, 3. Psalmi dicuntur sub vna Antiphona, etiam post Ascēsionem Domini.

De communi Virginum, & non Virginum. Tit. 38.

DAntur Virgines tantùm, Virgines, & Martyres, Martyres

tantum, nec Virgines nec Martyres.
1 Lectiones 2. Noct. pro Martyres tantùm, addidit Vrban. VIII. in postremam Breuiarij recognitione.
2 Addidit etiam Antiphonam ad Benedict. pro nec Virgine nec Martyre. *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius.*
3 Si fuerint plures, nihil mutatur præter Orationem, & si plures sint Virg. habent propr. Antip. in vtrisq; vesp. & Laudes *Prudentis Virgines*, &c.
4 In concursu, seu occursu duarum Virginum, seu Sanctarum mulierũ, potest dici oratio, *Indulgentiam nobis Domine*, tacitis titulis virg. & Mart. ad varietatem.

De communi Dedic. Ecclesiæ. Tit. 39.

ECclesiæ materiali duo accidũt, in ordine ad horas Canonicas, nimirum Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conueniunt in multis. Titulus Ecclesiæ est a quo denominatur Ecclesia, puta S. Saluatoris, S. Nicolai, & similium: Dedic. verò Ecclesiæ, est ipsamet consecratio, facta ab Episcopo, quæ ita recolitur quotannis, vt natalis dicatur dies ex S. Leone. Festum autem Dedic. dignius est quàm S. Patroni loci, & fe-

festum Patroni loci dignius Titul.
Conueniunt in his. Sunt 1. classis, habent octauam celebrari possunt infra octauam Epiphaniæ, & in Dominicis 2. classis, in eisdem si Vigilia occurrat, nihil fit de ea nec in Missa, nec in officio; habent omnia priuilegia festorum 1. classis. Sed iam de sola Dedicatione.

1 Si contingat Dedicari Ecclesiam in aliquo festo ex solemnioribus, ne quotannis occurrentia duo festa, se inuicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandam Anniuersariam Dedic. Ecclesiæ, putà vel diem Dominicũ proximiorem, vel alium adeò commodum, vt possint octauæ celebrari liberiùs, & populus præsertim rusticus, maiori frequẽtia colere festum possit, *Ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 19. *Feb.* 1585. Extra actum verò Consecrationis non potest mutari festum inconsulta s. Sede Apostolica.

2 Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari debet quoque Anniuersaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; In ciuitate quidem cum octaua, in Diœcesi sine octaua; *ex decr. Sac. Rit. Congreg.* 2. *May* 1619.

erit tamen in Diæcesi quoq; festum primæ classis.

3 Regulares non tenentur ad hoc festum nisi ex quadam congruentia, & præsertim si populare sit Festum, non Cleri tantùm.

4 Si concurrant, seu occurrant Dedicationum festa, vel Oct., pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicat.

5 Occurrentibus Dedicatione propriæ Ecclesiæ, & Dedicat. Cathedr. eodem die, præferenda est Dedicat. propriæ Ecclesiæ, quare de hac fiet Officium infra oct. cum commem. oct. Ded. Cathed. translato festo altero in 1. diem non impeditam.

De officio S. M. in Sabbato. Tit. 40.

Nihil supcrest enucleandum in hoc capite, quod nō superiùs attigerimus tit. 8.

Hic finis esto omnium rubricarū specialium, quæ per corpus Breuiarij sunt vndequaque sparsę; sed quia in fine Breuiarij addita sunt quædā, quæ dici possunt appendices, quia non sunt partes Horarum Canonicarum; nec ad eas, nisi remotè pertinent; de ijs seruato Breuiarij ordine, nunc restat dicendum.

AP-

APPENDICES

Breuiarij 6. Titulis distinctæ.

De officio paruo B. Mariæ Virginis. Tit. 1.

1 EXtra Chorum, nunc temporis, nemo tenetur recitare hoc Officium, ob Bullam Pij V. qui omnem tollit obligationem recitandi hoc off. extra Chorum.

2 Pensionarij extra chorū tenentur ad recitationem quotidianam huius officij, sub pœna restitutionis fructuū pensionis ad ratam, vt patet ex Bulla Pij V. hac de re edita. Verum si pensionarij recitant Hor. Can. eximūtur ab onere recitandi off. parui.

3 In Choro si adest consuetudo recitādi hoc officium, obligat adhuc, imò *Sac. Rit. Congreg. 1. Sept. 1607. decreuit*, seruandam esse eam consuetudinem qua recitatur in Choro hoc officium in semiduplicibus, & Dominicis. Tandem Vrban. VIII. decreuit die 2. Ianuarij 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Rom. acceptato, & adhuc eos teneri ad quotidianam officij B. M. Virginis

Q 3 re-

recitationem, qui anteà ex consuetudine tenebantur:

4 Vbi non est talis consuetudo dicitur quando non fit offic. 9 lect.

5 Non dicitur in Vig. Natiu. Dom. nec in ferijs Maioris hebdomadæ, nec infra oct. Paschæ, aut Pent. nec in Sabb. quando fit officium de S. Maria, quibus diebus omittitur à Vesp. & in Vig. Natiu. a Matutino.

Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur *Gloria Patri*, in Inuit. & Resp. 3. vt in festis sanctor.

7 Tempore Pasch. dicuntur in Nocturn tres Antiph. vt aliàs, quia non est officium de festo, sed *Alleluia*, non additur Inuitatorio, Antiph. & Responsorijs, *ex decr. Sac. Rituum Congreg. 28. Mart. 1626.*

8 Tempore Aduentus, & in offi. Annunciationis, & Concep. B Virg. mutatur in Nocturn. Antiph. *post partum, in Angelus Domini*.

9 Si contingat transferri festum Purific. ob Dominicam priuilegiatam, seu aliam ob causam, eo casu, transfertur etiam mutatio Officij; sed extra chorum mutatur die; Februar. quia in hoc casu attenditur festum, non officium chori.

In

10. In choro præponitur Officio diei, in Matutinis. & Vesper. in alijs postponitur horis. In fine Laudum, & Vesperarum huius officij parui, omittitur ℣. *Fidelium anima*; reliquæ horæ postponuntur, prima dicitur antequàm legatur Martyrologium.

Quando dicitur extra chorum, ante quamcumque horam, dici debet Salutatio Angelica, tùm in fine vltimę horæ, si plures recitentur simul, Antiph. finalis.

De Officio Defunctorum. Tit. 2.

1 INuitatorium dicitur in die commemorationis omnium Fidelium Defunct. & in die Depositionis seu obitus Defuncti, etiamsi vnum tantùm dicatur Nocturnum. Itemque in die 3. 7. & 30. & Anniuersario, & quandocumque tres dicuntur Nocturni, per annum omittitur; in die Depositionis seu obitus, etiamsi vnicum diceret Nocturnū tamen duplicantur Antiphonæ.

2 Antiphona 9. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*, ita legenda est licet in psalmo dicatur *ad Deum fortem (non fontem) viuum.*

3 In fine Vesperarum. & Laudum, dicuntur preces semper flexis ge-

 ni-

nibus, etiam quando omittuntur Psalmi, *Episcopis autem in Carim. Episc. lib.2.c.* 10. præscribitur vt stantes dicant, quod non est commune reliquo Clero.

4 Dicitur *Pat. nost. Et ne nos*, alta voce.

5 ℣. *Requiem aeternam*, diuiditur in fine Psalmorum, & in precibus, licèt non diuidatur in ℟. ℟. in fine Psal. dicitur loco ℣. *Gloria Patri*.

6 Psalmi qui dicuntur in fine vesper. & Laudum, non dicuntur in die Commemorationis omn. Fidel. Defunct. neque in Depositione Defuncti, si tres Noctur. dicantur, neq; in offic. dupl.

7 Versus qui dicuntur post Psalmũ, si pro vno sit officium dicuntur in numero singulari, sicut & oratio sequens, reliqua in toto officio non mutãtur, neq; Versus post orationẽ.

8 Versus *Requiescant in pace* dicitur in fine, omnibus surgentibus, tam in Vesp. quam in Laudibus.

9 Regulariter non præmittitur oratio Dominica secretò, neque aliquid aliud, quando Vesp. aut Matutinum Defunct. dicuntur separatim ab Horis Canonicis, siue extra Chorum, siue in Choro.

Si

10 Si Matut. diuidatur a Laudib., eo casu in fine Matutini dicuntur preces sine psalmo, cum oratione, seu orationibus, saltem in Choro.

11 Vesperę non sunt dicendæ ante Matut. quod præsente corpore manè cantatur ante Missam, quia manè non est vesperarum tempus.

12 Permittitur hoc offic. in festis 9. lect. pro adimplenda voluntate Defunctor. dummodò separatim dicatur ab officio diei, Ita decreuit Sacr. Rit. Congr. 12. Iunij 1628.

13 Si sola dies vltima mensis sit libera, ea dicatur die.

14 Intra Aduent. & Quadrages. nulla habetur ratio mensis. Quocirca si in Aduent. & Quadrages. dici non queat in Mense Decembr. & Martio, in ferijs 2. eo casu non erit recitandum in alijs ferijs.

15 Occurrent Vigil. Nat. Dom. in fer. 4. Hebdom. 4. Adu. non erit recitandum officium Defunctorum neque pridiè Vesp.

16 Vesperæ recitari debent post Vesp. etiam festi duplicis, si sequatur festum simplex aut feria. *Et S. Rit. Congreg. 25. Maij 1603. pro 1. die mensis si hac sit libera à festa 9. lectio. decre-*

creuit vesperas defunct. recitandas esse vltima die præcedentis mensis licet ea sit festiua de præcepto. Matutinum verò post laudes diei non impeditæ.

Huic Rubricæ inhærendo *S. Rit. Congregat. prohibuit in festo SS. Omnium cantari Matutinum Defunctorum Vesperi, & iussit cantari in ipsomet die commemorat. Omn. Fidel. Defunctor. post Laudes diei* 1. *Septem.* 1607. Episcopis tantùm conceditur vt in die festo Omnium ss. possint in suis Ecclesijs recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum.

17 Consuetudo Regularium recitandi Matutinum Defunctor. Vesp. post Completor. pro die sequenti, non videtur improbanda, si de off. ex vi regulæ agatur.

18 Excepta comm. Omn. Fidel. Defunc. nulla est obligatio recitandi hoc offic. extra chorum.

19 Etiamsi hoc officium concedatur in choro, in festis 9. lect. etiamsi sint festa de præcepto, pro implenda voluntate testatorum, tamen non esset recitandum in festis 1. aut 2. classis, neque in vltimo triduo maioris hebdomadæ.

20 Si accidat in ijs obligationibus,

bus, aliqua necessitas, ex causa rationabili reducendi, aut commutãdi, aut eas moderandi ad tempus, seu in perpetuum, declarauit Sacr. Trid Concilij, Cong. sess. 25. cap. 4. posse Episc. in Synodo, & Regular. superiores in suis Capitulis Generalibus, circa hæc Officia decernere quidquid magis expedire videbitur, ea commutando in missas, &c. si ante Concilium fuerint imposita, non autem post, vt patet, ex decreto de Celebratione missarum sub Vrban. VIII. die 11. Iun. 1625.

De Psalmis gradualibus. *Tit.* 3.

1 DIcuntur in 4. ferijs Quadragesimæ a fer. 4. Cinerum inclusiuè, sed non dicuntur in maiori hebdomada. Ante Matutinum officij parui B. Virgin. dici debent: Omittuntur in festis nouem lect.

De psalmis pœnitentialibus. *Tit.* 4.

REcitantur in fer. 6. Quadragesimæ, quando officium fit de feria post Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino, & Deo gratias.*

2 Si consuetudo detur antiqua, & inueterata, recitandi psal. priùs in choro in fer. 5. Quadr. post Compl. & in ferijs 3. Graduales, *Sac. Rit.*

Congregat. censuit eam retinere posse 2. August. 1603.

3 Litanijs non debet fieri vlla additio, ne quidem Patronorum loci, aut Titularium inconsulta S. Sede Apostolica: *Ex Sacr. Rituum Congreg. 22. Martij 1631. respondit Canonic. Cathedralis Rhegiensis, non posse inseri alios Sanctos in Litanijs, præter descriptos, etiam tempore pestis, quo ij petebant facultatem addendi sanctos Titulos, & Patronos Ciuitatis.* Multò minùs inuocandi erunt in Litanijs ij qui non dum sunt Canonizati, imò neque priuatim recitando Litanias.

4 Vacante sede Rom. petitio de Dominio Apostol debet omitti, vnà cum ℣. post psalmum in precibus *Oremus pro Pontefice &c.* & Oratione de eodē Papa vocatur Domnus, nō Dominus, quia Domnus Titul Dei est, Dominus verò hominis præclari, vt docet Baron ex Enodio, anno 416. Apostolicus autem, quia successor Petri principis Apostolorum.

5 Si Litaniæ separatim à Psalmis pœnitentialibus dicendæ sint, dicto *Benedicamus Domino, & Deo gratias,* statim eæ dicuntur, omisso ℣. *Fidelium anima.*

6 Com.

6 Communior vsus Ecclesiarum vrbis est, quòd (excepto Sabb. Sãcto. & Vig. Pent.) Cãtares, & Chorus, eas dicant alternatim in Litan. maiorib. ad distinctionem à minorib. alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, vt in Sab. S. qua in re stãdum est locorum consuetudini, longior processio cõgruè id requiritur.

De Ordine commendat. animæ. Tit. 5.

1 IN Rituali Pauli V. præscribitur commendanti animam vt induat superpelliceum, & stolam violaceam, aspergat locum, & infirmũ, aqua benedicta dicens *Asperges me* &c. & imaginem Crucifixi, ægroto tradat osculandum.

Fax cum Cruce, & lectio Passionis Christi, mirificè iuuant in agone constitutos.

De Benedictione Mensæ, & Itinerario Clericorum. Tit. 6.

1 BEnedictio Mensæ quę fit manè, & vesperi, originem habet a Christo, & Apostolis. Eius omissio, peccatum est veniale, ex Nau. de Orat: c. 18 n. 43.

2 Solemus ad ea verba prædictæ Orat. *Domine nos*, *&c.* signare Cruce

nos

nos ipsos; & ad sequentia verba. Et hæc tua dona. signare cibos Cruce.

3 Geminatur initio vox Benedicite, quasi inuicem hortemur nos ad benedicendum Domino.

4 Mutatio ℣. ℣. pro varietate festorum, sicut & Psalm. fit regulariter à 1. vesper. festi si cœnatur, quia à 1. vesper. incipit festum, cessatq; mutatio, vt in Rubrica Breuiarij.

℣. ℣. De Natiuitate Domini dicuntur hodie in postrema recognitione Breu. vsque ad cœnam Vigilię Epiph. exclusiuè.

℣. ℣. De Epiph. vsque ad cœnam diei octauæ inclusiuè.

In triduo maioris Hebdom. vt in Breuiario.

℣. De Pasch. *Hæc dies*, vsque ad cęnam sequentis Sabbati exclusiuè, cum ijs omnibus quę in prima benedictione ponuntur, excepto ℣. & psalmo proprijs festi Paschalis. Et quia vnus tãtùm, & idem ℣. dicitur ante & post mensam, nẽpe *hæc dies*: idcircò habes in Breu. Clementino *hæc dies*, dicitur tantùm, quæ particula *tantùm* vti dubia, deleta est in postrema Breuiarij recognitione.

℣. ℣. De Ascensione, dicuntur vsque

quę ad cœnam fer. 6. post octauam Ascens. inclusiuè.

℣.℣. De Pentec. à cœna quę sit in meridie Vigiliæ eiusdem, vsque ad cęnam fer. 6. quat. temp. inclusiuè.

5 Quando fit vnica comestio, vocatur cęna, ad quam adhibentur benedictio, & gratiarum actio cœnæ assignata.

6 Lectio mensæ iussa fuit ad mensam Episcopi ab Eusebio Papa, vt in Epitome Conciliorum, deinde ad mensam Sacerdotum, à Concilio Nannetensi, & Toletano 3. cap. 7. à Gratiano relatis dist. 44.

S. Bernardus curabat legi in refectorio libros sacræ scripturæ, qui non leguntur in Choro; & post Libros Machabæorum, legi 4 Libros Euangeliorum (omissis Passionib.) ad maiorem Dominicæ Passionis reuerentiam. Quod obseruandum videtur.

Antiphona, Canticum Zachariæ. Preces, & Orationes Itinerarij Clericorum, sunt itineri faciendo maximè accommodatæ, & à pietate addictis nunquam omittuntur, nisi ex oblitione, aut inaduertentia. His finis esto eorum omnium quæ in

Breu.

Breu. Rom. habentur. Plura super-
sunt in 2. Thom. consequenter quæ
sequuntur.

R.P. Barthol. Gauanti; sed quid
nisi appendices ex industria omis-
sas, omittendas certe non dubitaui,
cum ad maiorem Rubricarum no-
titiam, nihil conferre posse animad-
uerti. Nostri enim non fuit instituti
cuncta decerpere, sed vtiliora quæ-
que, ita colligere, vt ne dubiolum
quidem oriri queat cuius solutionẽ
haurire possis ex Gauanto, quam in
hac Epitome non statim reperias.

Vale candide lector, Thesauro
nostris lucubrationibus in compen-
dium redacto, sospes fruere, & salu-
tis auctori pro salute auctoris pias
(vt rogo) preces fundere non gra-
ueris.

FINIS.

IN.

INDEX TITVLORVM Tractatus Primi.

Tract. I. diuiditur in quatuor partes, & partes in Titulos plures.

Prima pars continet generales Missalis Rubricas primi Ordinis, & titulis viginti.

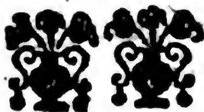
De

de

Appendices.

Quarta Pars, Rubr. proprias, & Tit. nouem decim continet.

De



IN-

INDEX TITVLORVM Tractatus Secundi.

Tractatus II. quadrifariam diuiditur, & partes quælibet, plures continent titulos.

Prima pars, generales Breu. rub. primi ordini continet, & titulos & sex viginti.

De

Secunda pars, Ritum seruandum in recitatione officii continet Titulus tribus.

Tertia Pars defectus in offic. Diuino contingentes vitandos docet.

Quar-

INDEX.

Quarta pars speciales rubric. titulo quadraginta examinandes prębet.

De

Appendices Breuiarij.

FINIS.